

et Kienderboek van JOUK

tekenings van
h. Jan van Oer

M. BAKKER

ET KIENDERBOEK
VAN JOUK

MIT TEKENINGS VAN
H. J. VAN VEEN

een uitgave van de Stichting Stellingwarver Schrieversronte
Oosterwoolde, 1981

SSR-19

Niks uut disse uutgifte mag opni'j drokt en/of eupenbaor maekt wodden op wat veur meniere dan ok, zonder schriftelik goedvienen van de schriever.

No part of this book may be reproduced in any form, by print, photoprint, microfilm or any other means, without written permission from the author.

© 1981. M. Bakker, Westervelde
omslag en tekenings: H. J. van Veen, Roden
drok: Van der Meer, Oosterwoolde

ISBN 90 6466 025 5

Hoe de keboolters tóch een paosk-ei kregen

Nee, krielkiepien Tok-Tok hadde et niet zo best naor 't zin in et grote kiepehokke van boer Berend Battels. In dat hokke woonden wel vuuftig grote dikke kiepen en iene haene.

Die haene hiette van Morgenrood.

Elke morgen as de zonne de locht in et oosten rood varfde, stapte Morgenrood et hokke uut. Dan gong hi'j boven op 'e dongbulte staon en kri'jde vier keer.

Ien keer naor et oosten, ien keer naor et westen, ien keer naor et noorden én ien keer naor et zuden. Dat was et teken, dat de dag begon.

Dan kwammen de kiepen ok butendeure.

Iene veur iene stakken ze de kop deur et loekien onder in de mure en Morgenrood telde ze. Iene, tweeje, drieje....., achtentwintig, negenentwintig, dattig....., vuuftig, ienenvuuftig! Ja, ze weren d'r allegere! Ienenvuuftig dikke, vette, brune barnevelders!

Mar waor was krielkiepien Tok-Tok?

Mos die d'r niet uut?

Mos die niet zien, hoe mooi as de zonne opkwam?

Mos die niet mitpikken van de zaodkorrelties, die overal om de boerderi'je laggen?

En hadde Morgenrood héur ok niet mittellen moeten?

Aarme Tok-Tok!

Nee, Morgenrood telde heur niet mit.

En de eren telden heur ók niet mit.

Dat kwam omdat ze zo klein, zo hiel klein was.

Krielkiepien Tok-Tok was aenlik doodsbenauwd veur die grote barnevelders. Ze keken heur altied mit zokke strenge ogen an. En die Morgenrood dan! Mit zien scharpe snaevel en zien gemiene poten!

Brrr! Krielkiepien Tok-Tok trilde d'r over as ze daor an dochte!

Ze zat nog mar stille wat henne in 'n hoekien van 't hokke. En pas doe de aandere kiepen een flink aentien uut de buurt weren, stak ze heur kleine koppien deur 't loekien.

Hoe kwam dat kleine kiepien hier dan toch? Die heurde hier toch zeker niet?

Nee, die heurde hier zeker niet! Mar dat ze hier toch kommen was, daor kon ze zels ok niks an doen.

Boer Berend Battels hadde een zeuntien van tien jaor en dat hiette van Piet. En Piet die was vleden jaor in de vekaansie uutvanhuus west naor zien omke en tante, die in Vinkege woonden. Veengao zeden ze daor bi'j omme ok wel. Daor hadden ze een stok of tiene van die mooie krielkiepies. Piet kon d'r wel uren bi'j zitten, zo mooi vun hi'j ze. Hi'j moch ze daoromme ok altied voeren.

En doe Piet weer naor huus toe gong, doe kreeg hi'j zoe'n krielkiepien mit. In een grote deuze. Mit gatten in 't lit. Eers kon 't besien wel stikken in zoe'n dichte donkere deuze.

„Doe 'm mar gerust bi'j jim barnevelders in 't hokke, Piet, dat hindert niks,” hadde Omke zegd.

En zo kwam et, dat et kleine krielkiepien Tok-Tok terechte kommen was in et grote kiepehokke van boer Berend Battels an de Binderweg in Nij'hooltpae.

En now was et zoe'n mooie veurjaorsdag. De zonne ston al te straolen an een blauwe locht en alles was bliede.

De meensken op et laand, de laomer in de weide, de kiender die op et schoeleplein speulden, de enties die in de Lende drevén.

Iene was d'r, die niet bliede was.

Dat was krielkiepien Tok-Tok.

Die zat mit verdrietige ogies bi'j heur kroeme snaeveltien langes te kieken.

Alle dikke brune barnevelders laggen onder de hede.

Daor weren van die lekkere zaandkoelen, die ze zels mit de

poten greven hadden. De hiele dag koj' d'r wel in liggen te soezebollen.

Krielkiepien Tok-Tok zat alliend in een donker hoekien aachter 't varkenhokke. De grote haene Morgenrood hadde heur weer een pik in 't kleine koppien geven!

Daor zat et krielkiepien now en et dochte an de mooie tied, doe et nog in Vinkege woonde. In dat mooie hokkien, mit heur negen breurties en zussies.

Daor was alles zo goed west, zo gezellig.

En doe ze daor zo zat te prakkeseren, in dat donkere hoekien aachter 't varkenhokke, doe kreeg die kleine Tok-Tok een plan. Een groot plan!

Now mag ik niet vertellen waor as 't percies is. Mar op iene van de mooiste plakkes van de Stellingwarven, waor de Berkoper bossen overgaon in et vlakke Lendelaand, dáór staon drie dikke bukenbomen.

En onder iene van die bomen zit een grote holte, en daor wonen vuuf keboolters in.

Mar disse aovend weren d'r mar viere thuus. Oberon, Puntmusse, Lanteerndreger en Hoolthakker.

Ze zatten om de taofel en keken mekaander wat verdrietig an. Waor zol Klomprien toch blieven?

Klomprien was van-de-morgen al vroeg votgaon. Want et was een weke veur de Paosken en de keboolters wollen allemaole graeg een paosk-eigien hebben. Dat kregen ze elk jaor.

En Klomprien zorgde daor altied veur. Dat was een betoefd eierzukertien. Overal zwurf hi'j kris kras deur de laanderi'jen. De hiele dag. En as hi'j dan tegen de aovend weer thuus kwam, dan haelde hi'j uut de raand van zien musse de lekkere eigies te veurschien. Ja, hi'j kon ze wel vienen, die Klomprien. Omdat hi'j zo klein was, kon hi'j overal goed votkroepen. En dan zaggen de voegels him niet as ze naor de nusten vleugen. Mar hi'j zag de voegels wel!

Van-de-morgen was Klomprien d'r weer op uuttrokken. Ze

hadden 'm allemaole naoeken. doe hi'j votgong. De zonne kwam net op en de wereld was zo bliede, oe zo bliede!

Mar now was et al donker. En Klompjen was nog niet weer thuis! Dat gebeurde aandere nooit!

Zó kwam et, dat Oberon en Puntmusse en Lanteerndreger en Hoolthakker mekeer zo verdrietig aneken. Wat zol d'r wezen mit die kleine Klompjen? Toch gien ongelok?

Och, dat kon haost niet. Hi'j kon springen as de beste! Hi'j was altied veurzichtig! En as d'r een lelke hond aachter 'm ankwam, kon hi'j rap in een boom klimmen!

Mar toch weren de keboolters d'r niet gerust op. Ieder ogenblik gong d'r even iene butendeure, om te luustren, as hi'j ok wat heurde. En dan fluitte hi'j hadde op 'e vingers. Mar d'r kwam gien antwoord. Allierend de echo klonk weeromme uut de bos.

Ja, keboolter Klompjen was al vroeg op stap gaon die morgen.

Hi'j was van plan om mit een musse vol eier weer thuis te kommen. Mar et wol vandaege niet. Hi'j zwurf deur de laanderi'jen. Hi'j zochte elke slootkaant of om een nussien. Mar hi'j vun d'r gien iene. Doe gong hi'j wieder en wieder van huus. De hieltied mar wieder. Mar nargens leut 'm een kiewiet zien. Nargens lag een eigien in 't grös. Keboolter Klompjen zochte en zochte. Hi'j zochte nog, doe de zonne al zaachiesan slaopen gong. Mar gien eigien. Gien inkeld eigien! Eindelijk, eindelijk gaf hi'j et zuken op. Mar doe kwam de lange weg naor huus weeromme nog! Staorig kreup de donkerte over de laanderi'jen. Keboolter Klompjen leup wat hi'j lopen kon.

Nee, bange was hi'j niet. Hi'j kende overal et pad en hi'j hadde een peer beste ogen. Mar hi'j begreep wel wat! Hi'j begreep dat Oberon en Puntmusse en Lanteerndreger en Hoolthakker in de ongerusthied zatten.

En ze konnen niks doen! Ze konnen 'm niet integen lopen. Want ze wussen ja ommes hielemaole niet, van welke kaante as hi'j kommen zol?

Dwas deur de donkere bos gong keboolter Klompjen op huus an.

Mar inienend bleef hi'j staon. Stokstief staon! Hi'j dochte, dat hi'j wat heurd hadde. Wat was dat veur een geluud? Heur! Daor was et weer. Vlak bi'j!

En doe...

Doe zag keboolter Klompjen wat, waor hi'j reer van opkeek! Een kiepien! Een klein krielkiepien was et, dat daor tussen de toeken zat!

„Wat doe íe hier toch in de bos?“ vreug hi'j verheerd. Et kleine krielkiepien begon te goelen. „Och kleine, goeie, beste, lieve keboolter, help mi'j toch! Vertel me asjeblijf toch, waor de weg naor Vinkege is,“ snokte et.

Keboolter Klompjen wus niet wat hi'j heurde. „De weg naor Vinkege?“ vreug hi'j. „Mar krielkiepien, wat moet ie in Vinkege doen en waor kom ie dan toch weg?“

Doe vertelde et kleine krielkiepien, dat hi'j uut et grote kiepehokke kwam van boer Berend Battels an de Binderweg in Nij'hooltpae. En dat hi'j Tok-Tok hiette. En dat hi'j votlopen was. En waarom as hi'j zo graeg weer naor Vinkege wol.

Keboolter Klompjen schudde 't heufd. „Och och,” zee-d-ie. „Aarme Tok-Tok! Dan bi'j' ommes hielemaole verkeerd lopen! Dan haj' toch over Kontermaans moeten!” „Kontermaans?” vreug krielkiepien Tok-Tok, „wat is dat? Is dat een grote stad?”

Daor mos Klompjen toch wel even omme lachen. „Een stad?” zee-d-ie. „Nee heur, dat is gien stad. Dat is een brogge over de Lende.”

„Ik wete van niks,” zee krielkiepien Tok-Tok. „Ze hebben mi'j in een donkere deuze naor Nij'hooltpae toe brocht. D'r zatten aliend mar vuuf gatten in 't lit.”

„Weej' wat?” zee Klompjen. „Gao mar mit mi'j naor huus. Wij wonen onder de dikke bukenboom in de Berkoper bos.” Krielkiepien Tok-Tok wus vanzels ok niet, waor de

Berkoper Bos was, mar hi'j vun alles best. En omdat hi'j al zo mu was van et lange aende lopen, moch hi'j in Klompjen zien rooie musse zitten. Die dreug de keboolter doe onder de aarm.

Now, ie begriepen zeker wel dat de ere kebooters reer opkeken, doe die beide d'r an kwammen. Ze wussen niet, wat ze d'r an hadden. Mar bliede dat ze weren! Bliede! Klompjen mos et hiele verhael vertellen.

Now, et speet de eren netuurlik wel, dat ze gien paosk-eigien kregen. Mar dat hinderde veerder niks, zeden ze. Klompjen was gezond en wel weer thuis kommen en dat was et veurnaemste.

Mar doe dee krielkiepien Tok-Tok een stap veuruut. Hij zee: „Gien paosk-eigien? Daor zal ik veur zorgen! Zet mar een klein kissien mit wat stro veur me klaor, dan leg ik daor vuuf mooie witte eigies in. Elke dag iene, dat komt krek uut!”

Zo gebeurde et. En ie hadden Oberon, Puntmusse, Lanteerndreger, Hoolthakker en Klompjen es smullen zien moeten van die lekkere eigies!

Krielkiepien Tok-Tok hadde d'r de grootste wille omme! Daegs nao de Paosken bin de vuuf kebooters mit

krielkiepien Tok-Tok naor Vinkege gaon, naor heur eigen
oolde hokkien. Alle breurties en zussies woonden d'r nog.
En allegere weren ze lieke bliede.

De keboolters hebben een ure of wat in de schure slaopen
en doe bin ze weeromme gaon naor de Berkoper Bos. Gien
meenske het heur zien of heurd.

Daoromme begrepen de meensken d'r laeter ok niks van,
hoe as et toch kon, dat zoe'n klein krielkiepien hielemaole
allienig de weg weeromme vunnen hadde van Ni'jhooltpae
naor Vinkege.

Vertel et heur ok mar niet.

Want ze geloven d'r toch niks van!

Een echte stuiterballe

Et ston op een bottien an de diek bi'j et boerespullegien:

En iederiene hul 'm an die raad!

De postbode was bliede west dat de ni'je PTT-bussen bi'j de diek kwammen, want now hoefde hi'j de brieven en kraanten niet meer in een kissien an iene van de dampaoen te proppen.

Niet dat et d'r zo vule weren, want Oolde Berend woonde hielemaol allierend in et wrakke boerderi'jgien. En allienstaonde meensken kriegien in de riegel niet vule post. De schoeiejongen keken in de haast wel es mit begerige ogen naor de dikke appels, die veur et boerderi'jgien tussen de toeken hongen te riepen.

Mar ze bleven d'r netties of!

Want tussen de tuun en de weg lag een briede grachte, waar aj' niet ien-twie-drie over henne sprongen. En over de dam, tussen de hekkepaolen deur..., bi'j et bottien langes... Brrr! Alleman paste wel op!

't Was een grote Duutse hedder. Oolde Berend hadde die hond kocht doe zien vrouw wegraekt was.

„Om op te passen, dat d'r gien dieven bi'j zien huus kommen!” zeden de schoeiejongen. „Oolde Berend is slim riek. Hi'j woont wel in een oold huus, mar hi'j is toch ommeraek riek. Hi'j het een hieleboel centen in huus. En een hieleboel oolderwetse dure dingen.

Daorum het hi'j die hond kocht! Die is zó lelk! Hi'j het de

alderkwaoiste kocht, die hi'j kriegen kon. Now durft d'r gien iene bi'j zien huus te kommen!"

Soms leup de hedder buten, veur 't boerderi'jgien. Dan bleven de gróte jongen even stillestaon. Dan reupen ze: „Herta!" Want zo hiette de hond.

Dan dri'jde Herta zien kop naor de weg. Zien grote kop mit de sterke bek en de kwaoie ogen.

Dat was al genoeg. Dan leupen de grote jongen wieder. Want ás hi'j kwaod wodde... ás hi'j op je of kwam...! De kléinties leupen altied al an de aandere kaant van de weg. Die dústen niet iens „Hertha!" te roepen!

Die dusten aenlik niet iens te kíeken as Herta ok buten leup. Want de groten hadden heur d'r al zóvule van verteld! En ás hi'j kwaod wodde...! As hi'j op je of kwam...

Ze leupen tegere naor schoele, Henkie en Jan. En Jan dreug een tasse vol appels, want Henkie was jaorig. Henkie zol in de klasse trakteren! Alle kiender kregen een lekker rood appeltien. Zoe'n glimmend rood appeltien. En de juffer ok! Die kreeg d'r twieje!

Omdat ze zoe'n aorige juffer was. En omdat ze de jaorige kiender altied zoe'n hiele mooie plaete gaf.

Van-de-morgen thuis hadde Henkie al een dikke voetballe kregen. Zoe'n mooie witte mit zwatte stippen. Of was 't een zwatteniene mit witte stippen? Dat wus hi'j aenlik niet. Mar een móóie was 't in elk geval wel. En stuiteren dat hi'j wol!

De balle zat in een nettien.

„Za'k him mit naor schoele nemen, Mem?"

„'k Zol 't mar niet doen," zee Mem. „Ie hebben ommes de tasse mit appels ok al."

„Die kan Jan toch wel dregen, Mem?"

„'t Is zo geveerlik mit een voetballe bi'j de weg, mien jonge."

„Ik hole 'm toch in 't net, Mem!"

„Zuj' dat écht waor doen?"
„Ja Mem!"

En zo leupen ze tegere naor schoele.
Henkie mit de balle.
Jan mit de tasse vol appels.
En et was een mooie naojaorsmorgen. Wel wat fris. Hier
en daor zat al een dun laagien ies op 't waeter in de sloden.
Mar et zunnegien dee zien beste: vot mit dat ies! Een
zunnige feestdag mos et wodden!
Now, een feestdag wás et al!

Doe kwam Lange Garriet.
Garriet was een lange slungel. Daor kon hi'j zels niks an
doen.
Lange Garriet was dom. Daor kon hi'j zels ók niks an
doen.
Lange Garriet plaogde altied kleine kiender. Daor kon hi'j
zels wel wat an doen!
„Wat zit d'r in die tasse?" vreug Lange Garriet. „Appels,"
zee Jan. En hi'j keek d'r wel wat bange bi'j.
„Neem ie dan appels mit naor schoele?" vreug Lange
Garriet.
„Henkie is jaorig," zee Jan. „Hi'j zal trakteren." Henkie
nikte. „Alle kiender iene. En de juffer twieje." „De juffer
het an iene ok wel genug," zee Lange Garriet. „Dan blift

d'r krek iene veur mi'j over."

Jan kneep mit beide haanties de tasse stief dichte. As Lange Garriet...

Henkie trok reenfels in et veurheufd. En zien ogen keken strak veuruut. As Lange Garriet...

Mar Lange Garriet hadde zeker gien zin an appels. Want hi'j stak gien haand uut naor de tasse. Hi'j begon wel over wat aandere.

„Mooie balle. Hej' die op je jaordag kregen?" Henkie nikte. Hi'j keek wies naor zien mooie balle. Hi'j keek ok weer een betien blieder. Lange Garriet praotte gelukkig niet meer over de appels. Misschien was hi'j toch wel zoe'n grote plaoger niet.

„Wil hi'j goed stuiten?" vreug Lange Garriet. „Hiel best!" zee Henkie. Hi'j kneep et net goed stief in de haand.

„Laot mi'j es perberen," zee Lange Garriet.

„Nee," schudde Henkie. De reenfels weren weeromme kommen. Zien ogen keken weer strak veuruut. „Mag niet van oonze mem."

Lange Garriet lachte. „Jim mem? Die zicht d'r j'ommes toch niks van. Laot mi'j ién keer stuiten."

„Nee!" zee Henkie. En hi'j kneep et net nóg stiever dichte. Zien kleine vingerties wodden d'r rood van.

„Laot me dan es zien, dat hi'j stuiten wil," zee Lange Garriet. En hi'j lachte oe zo gemien, mar dat zaggen de kleine joongies niet.

Henkie begon te twiefelen. Wat zol hi'j doen? Nee zeggen? Aenlik wel. Mar wat zol Lange Garriet dan doen? As hi'j now zels even stuiterde, dan weren ze misschien van die vervelende plaoger of.

Lange Garriet zag et wel. „Ien keertien mar," zee-d-ie. Doe haelde Henkie de balle uut et net. En hi'j stuiterde 'm op 'e straote. Ien keertien mar. Wat stuiterde die balle fijn! Hi'j vong 'm op. Hi'j wol 'm weer in 't net stoppen.

„Geweldig!" zee Lange Garriet. „Now nóg een keer."

„Mar da's dan wel de laeste keer!" zee Henkie flink.

„Netuurlik," zee Lange Garriet. „Eerlik waor de laeste

keer!" Mar oe, wat lachten zien ogen vals!
Doe stuiterde Henkie de balle nog een keer. Mar veurdat
hi'j 'm terogge vangen kon...

Pang! Dat was de schoe van Lange Garriet. Die trape de
balle hoge in de locht. En doe die eindelijk weer op 'e
straote vul - nóg es... pang! Dat was alwээр de schoe van
Lange Garriet!

Doe gong de balle schuin deur de locht. Naost de weg.
Over een grachte. Over DE grachte! Over de grachte van
Oolde Berend! Daor vul hi'j... plof... in et lange grös
onder de appelbomen.

En de grachte was vuus te bried om over henne te
springen! En bi'j de dam ston et bottien:

WACHT VOOR DE HOND.

Lange Garriet schrok d'r zels van. Hi'j maekte dat hi'j vot
kwam.

D'r bleven twie kleine joongies achter.

Jan mit een tasse vol appels.
En Henkie mit een leeg net.
Ze stonnen daor mar stillegies te staon. En d'r drupten
heur dikke traonen over de wangen.
Nee, een feestdag was et now niet meer!

Doe kwammen d'r ere kiender an. Die mossen ok naor
schoele. Die vreugen: „Wat.....?”

Doe kwammen d'r nog meer kiender an. Die vreugen:
„Waorum...?”

Doe kwammen d'r alwéer meer kiender an. Die vreugen:
„Wie...?”

„Lange Garriet!” snokten Henkie en Jan. „Lange Garriet
het et daon. Die het de balle hoge in de locht trapt. Naost
de weg. Over DE grachte! Die mooie balle. Wit mit
zwat. Of zwat mit wit. Over de grachte van Oolde Berend.
Over de grachte waor Herta achter zit! En now is de balle
vot. Now komt hi'j nooit weeromme!”

En d'r drupten nóg meer traonen op 'e straotstiender.

Doe kwam Wimpien!

Hi'j zat in de vierde klasse. Hi'j was mar een klein
kereltien, mar hi'j was zo vlogge as waeter.

En hi'j duste alles. Háóst alles!

„Waor ligt die balle?” vreug Wimpien.

„Dáóre!” wezen de eren, „in et lange grös onder de
appelbomen.”

Ja, now zag Wimpien 'm ok. D'r stak een klein stokkien
boven 't grös uut.

„Die balle moet weeromme kommen,” zee Wimpien.

„Mar hoe?”

„As 't ies mar dikke genoeg was,” zee een aander. „Ja...
as... Assen ligt in Drente,” zee Wimpien. „Daor hebben we
niks an. Dat laogien ies, daor kan nog gien muske over.”

Hi'j keek naor de grachte. Hi'j takseerde de ofstaand van
wal tot wal. Hi'j was een beste springer, mar die grachte...

Nee, dat lokte niet. Daor was gien daenken an!

„D'r is mar iene kaans,” zee Wimpien, „deur 't hekke!”

Alle ogen keken naor 't hekke. Alle ogen lazzen et bottien:

WACHT VOOR DE HOND.

Alle heufden dochten an Herta.

„Herta is niet buten,” zee Wimpien. „Hi'j zal wel in de schure zitten. Mit de deure dichte. As hi'j heurt dat d'r iene op 't hiem is, begint hi'j netuurlik te blaffen.

Mar dan moet Oolde Berend eerst nog de deure los doen, veurd dat Herta d'r uut kommen kan. En intied...”

Ja, die Wimpien, die duste wel wat!

En die bedochte ok wel wat!

En die kón ok wel wat!

Die was zo vlogge as waeter. En de balle lag niet zo hiel wied van 't hekke of.

„Ik dóé et!” zee Wimpien. „Mar gien lewaai maeken, heur. Niet roepen. Misschien heurt Herta niks. Misschien heurt Oolde Berend ok niks!”

Hi'j trok de schoenen uut. Op 'e sokken kon hi'j hadder lopen. En ok zaachter. Hádder én záachter!

De straotstiender weren wél koold! Op et grös kreej' wél natte voeten!

Mar dáor dochte Wimpien niet an.

Hi'j dochte allienig mar an de jaorige Henkie, die daor mar ston te goelen, omdat zien balle vot was.

Zien mooie balle. Wit mit zwat. Of zwat mit wit. En misschien docht hi'j ok wel even an Lange Garriet. Misschien maekte hi'j daor de rekening ok wel even veur klaor!

„Iene...,” zee Wimpien. Hi'j telde zels of.

„Twieje...” Dat gaf 'm misschien nog een betien méér durf.

„Drieje!” Daor gong hi'j henne! De diek over... De kiender keken 'm doodstille nao.

Déur et hekke mit et bottien...! Iederiene hul de aosem in...

Recht op 'e appelbomen of. Naor de balle, die een klein stokkien boven 't grös uutstak.

Daor was hi'j d'r! Iene greep...
 Ja - ja! Et was lokt! Hi'j hadde 'm! Hi'j hádde 'm!
 Háóst hadde d'r iene „Hoera!” reupen.
 Háóst was d'r iene an 't daansen gaon.
 Mar dat moch niet! Van Wimpien niet!
 Kiek, hi'j hádde de balle! Hi'j dri'jde 'm omme... Hi'j wol
 weeromme biezen...
 „Herta!” reup iene van de kiender. „Pas op Wimpien!
 Pas op!”

Et wás Herta. Hi'j kwam mit grote sprongen an de aandere
 kaante van et huus langes. Zo kwam hi'j percies tussen
 Wimpien en 't hekke in!
 Wimpien hadde de kiender roepen heurd. En hi'j zag de
 hond ok. Hi'j begreep wat d'r gebeuren gong. Hi'j maekte
 een bocht. Hi'j smeeet de balle hoge over de grachte.
 Die stuieterde de straote op. Want et was een echte
 stuieterballe. Mar gien kiend keek d'r naor. Allemaole
 keken ze naor Wimpien. Wat zol die now doen...?
 Wimpien zag de hond ankommen.
 Deur et hekke kon hi'j now niet meer. Dan mos hi'j tóch
 over de grachte! Dan mos et tóch!
 Hi'j nam zien anloop. Hi'j steuf recht op 'e grachte of...
 Hi'j was een beste springer, dat wel. As hi'j gelok hadde...
 As hi'j góéd ofzette...
 Mar et grös was een betien bevreuren. Een betien
 glistigerig... De sokken slibberden even henne-en-weer...
 Ploemp! Ploons!

Daor lag Wimpjen midden in de grachte. In et koolde waeter mit et dunne laogien ies!

„Oeoe!” reupen de kiender.

„Help!” reupen de kiender. „Hellép!”

En ze wollen de weg over, naor de grachte.

Mar doe... Nóg es... ploons!

Daor gong Herta et waeter in! Herta mit zien grote bek en zien gemiene ogen.

Wat zol de hond doen? Wat zol d'r now gebeuren?

Zol Herta... wol hi'j... zol hi'j Wimpjen...?

De kiender bleven stief staon. De diek over dusten ze niet meer!

Doe...

„Wat gebeurt hier allemaole?” vreug inienend een bekende stemme.

Dat was de meester. Die hadde in de gaten kregen, dat d'r wat biezunders an de haand was. Want hi'j zag van 't schoeplein of allegeer kiender veur et huus van Oolde Berend staon.

Doe hadde de meester zien fiets pakt om es even polshoogte te nemen.

„Daore Meester,” wezen de kiender.

Mar de meester hadde 't al zien. Hi'j was al op de fiets deur 't hekke van Oolde Berend reden. Hi'j sprong d'r of. Hi'j smeed de fiets zomar in 't grös.

En hi'j steuf naor de grachte.

Hi'j kwam krek op 'e tied om Wimpjen bi'j de kraege van de jasse te griepen.

„Los Herta!” zee de meester. En doe leut de grote honnebek de kraege los. En de „gemiene” ogen keken de meester an.

„Flink, heur,” zee de meester, „ie bin een beste hond, Herta. Ie hebben oonze Wimpjen misschien wel et leven redded!”

Hi'j trok Wimpjen op 'e kaant.

Herta kon 'm zels wel redden.

Daor was Oolde Berend ok al. Die vreug niks. Die zee aliend mar: „Rap in huus - in de waarmte!”
„En jim naor schoele!” reup de meester tegen de kiender.
Doe nam hi’j de natte Wimpien op zien sterke aarms. Die was gelokkig nog niet bewusteloos raekt. Want Herta hadde him et heufd boven ’t waeter hullen.
Mar hi’j trilde zo. Hi’j was zó koold - zó verschrikkelik koold! En hi’j was ok zó schrokken! Hi’j hadde d’r iens niet meer an docht, dat hi’j wel zwemmen kon!
Of zol dat toch niet wild hebben mit zoe’n dikke jasse an in zok ieskoold waeter?

Et is allemaole hiel best oflopen.
Wimpien is niet ziek wodden van zien koolde bad. Hi’j was middags al weer op schoele.
En wat docht ie, dat hi’j op zien taofeltien vun?
Juust! Een fijn rood appeltien uut de tasse van de jaorige Henkie!
Iene veur alle kiender uut Henkie zien klasse.
Iene veur de juffer.
En ok iene veur Wimpien.
Dat was eerlik!

Een peer jongen uut de zesde klasse hebben de balle weer opzocht. Die lag in et gröppien naost de weg.
Wit mit zwat - of zwat mit wit.
Ze hebben ’m ok wel even perbeerd.
’t Was wel een échte stuiterballe!
Mar hi’j moch niet weer mit naor schoele!
„Vuus te geveerlik!” zee Mem.

Herta is ok niet ziek wodden van de zwemmeri’je. Hi’j het de hiele dag bi’j Oolde Berend in de kaemer veur de kachel legen. Doe was hi’j ok weer lekker waarm.
„Beste hond,” zee Oolde Berend. En hi’j gaf ’m een halve leverwost!

In schoele het de meester tegen de kiender zegd: „Herta is

een flinke hond. Hi'j het wel een grote bek, mar hi'j bit daor gien kiender mit ! Hi'j het ok wel gemiene ogen, mar hi'j dot gien meenske kwaod ! Dat het Oolde Berend mi'j zels verteld !”

As de kiender now bi'j et oolde boerderi'jgien langes kommen, gaon ze niet meer naor de ere kaant van de diek. Soms bliieven ze even bi'j 't hekke staon. As de hond d'r is zeggen ze: „Dag, Herta.”

Ze bin now niet bange meer veur 'm.

Op iene nao. Lange Garriet !

Die daenkt dat Herta alles begrepen het. En dat die him daorum pakken wil.

Mar Lange Garriet is ok zó dom !

Of... zol hi'j misschien tóch geliek hebben??!

De kri'je en de vos

D'r was es een kri'je, zoe'n oolde zwatte kri'je, en dat was aenlik een dikke dief! Want die hadde bi'j 't Pankoekehusien in Berkoop een halve pankoeke steulen, die daor buten op een bod op een taofeltien lag.

En wat dee die kri'je?

Die nam de pankoeke mit in et toppien van een hoge boom in de Koepelbos. En hi'j hul 'm stief beet tussen de snaevel.

Mar onder die boom lag Reintien de Vos. En Reintien is een liepe jonge, dat wet alleman.

Die hadde al lange de kri'je in de gaten kregen. En die zag die halve pankoeke ok! En Reintien reuk wel, dat et een spékpankoeke was. En daor hadde hi'j zóé'n zin an!

Mar ja, een kri'je kan vliegen en een vos kan dat niet. Dat hi'j zol die pankoeke wel nooit te pakken kriegen, dochte Reintien.

En wat dee hi'j doe?

Hi'j gong d'r lekker lui bi'j liggen. Hi'j kneep et iene oge dichte, hi'j kneep et aandere oge dichte - en doe vul hi'j in de slaop.

En hi'j sleup zo vaaste, dat hi'j hadde-op begon te dromen. De kri'je zat boven in de boom te luustren. Hi'j heurde percies wat Reintien droomde.

„Een pankoeke,” zee Reintien, „daor he'k toch zóé'n zin an, hen! Een lekkere vette spekpankoeke! Bi'j 't pankoekehusien bakken ze die wel. Mar... hoe kom ik d'r an?”

De kri'je boven in de boom kon 't lachen haost niet inholen. Want ze weren gien ál te grote kammeraoden, die tweeje!

„Misschien ligt d'r wel iene buten op een bottien op een taofeltien,” droomde Reintien. „En misschien kon 'k die wel te pakken kriegen ok. Mar dat is stélen. En stelen daor he'k een hekel an!”

„Smeerlap!” dochte de kri’je. „Ie stelen ja ommes de hiele dag!”

„A’k centen hadde,” droomde Reintien, „dan wus ik et wel. Dan kocht ik gewoon iene. Mar ja, meenskegeld bezit ik niet, dat ik moet wat aandere bedaenken. Weej’ wat? Ik hebbe een goeie stemme.

Ik lope d’r gewoon henne en ik zinge veur de meensken een peer lieties. Dan géven ze me wel zoe’n pankoeke. Daor kuj’ grif op an!”

„Ze geven je eerder een pak op ’e donder!” dochte de kri’je. „Want ie hebben daor ommes vleden weke nog een peer kiepen steulen.”

En Reintien droomde mar deur. „Ik beginne mit dat aorige Stellingwarver lietien. Hoe was dat now ok al weer?”

Hi’j schudde slaopendeweg mit de kop.

„A’k de eerste woorden mar weer hadde. Et gaot over de Lende, dat wee’k wel, mar hoe begínt et ok alweer...!”

„Ik zal ’m even helpen,” dochte de kri’je. „Want dommiet dot hi’j et écht. Hi’j sjouwt d’r zo op of mit zien bertaole kop! En dan krigt hi’j een pak op ’e donder, waor ik wel veertien daegen omme lachen kan!”

„De eerste riegel... a’k die mar weer te pakken hadde,” droomde Reintien.

„Waor...” begon de kri’je.

Mar op etzelde ogenblik sprong Reintien overaende. En hi’j dee dat zó vlogge, dat hi’j de halve pankoeke nog opvong, véúrdat die in ’t zaand belaande. Want zaand, daor wo’n spekpankoeken niet beter van, da’s bekend!

„Bedaankt heur!” reup hi’j naor boven tegen de kri’je.

„Stik!” zee de kri’je.

En hi’j vleug vot, nog zwatter as dat hi’j kommen was!

De ooievaar en de kikkerd

Et was in de tied dat an de Kroeme Stede in Noordwoolde nog een ooievaarsnust bovenop een oolde boomstamme ston. En dat nust wodde doe nog elk jaor bewoond deur een peer van die mooie, deftige voegels mit zwatte slipjassen an.

En in diezelde tied was de Noordwooldiger Vaort nog een veerwaeter veur de turfschippers.

En ók een waeter dat vol kikkerds zat.

De ooievaars wussen daor alles van. Ze stonnen dan ok geregeld op iene rooie pote an de kaant in 't waeter te waachten op een maoltien kikkerbille.

Mar de kikkerds weren netuurlik ok niet gek. Die keken goed uut as d'r soms hier of daor een recht rood stokkien in 't waeter ston.

En zo gebeurde 't op een dag, dat de ooievaar daor al een hiele tied staon hadde, doe d'r een dikke grune kikkerd anzwemmen kwam...

Now, de ooievaar waachtte doodstille of!

Mar de kikkerd hadde 'm tóch in de gaten kregen. Hi'j hul zien lange achterpoten stille en klom doe veurzichtig op een pompeblad. Wel een flink aentien van de ooievaar of vanzels.

„Dag Laankpote!” kwaekte hi'j doe bertaol.

De sturk dri'jde deftig de snaevel naor de kikkerd toe.

„Dag kikkertien,” zee-d-ie doe vrundelik.

„Dat was mis, hen?” kwaekte de kikkerd. „Ie wollen me pakken, hen? Mar ik hadde je wel in de smiezen, lillike roodsnaevel!”

De sturk keek een betien verdrietig en hi'j schudde zien witte kop. „Kikkertien kikkertien,” zee-d-ie, „kiek toch es om je henne. 't Is zok mooi weer. De bloempies bluiien. De zonne schient op 't waeter. De hiele wereld is bliede. Dit is toch gien tied om ruzie te maeken. Kom mar een

betien dichterbij. Dan kun we gezellig wat over de zomer praoten.”

„Ik passe wel op,” zee de kikkerd. „A’k dichterbij komme, neem ie me te grazen!”

„’k Zal je niks mitdoen,” zee de ooievaar.

„Eerlik waar niet?” vreug de kikkerd.

„Gien vere op mien kop die d’r an daenkt,” zee de sturk.

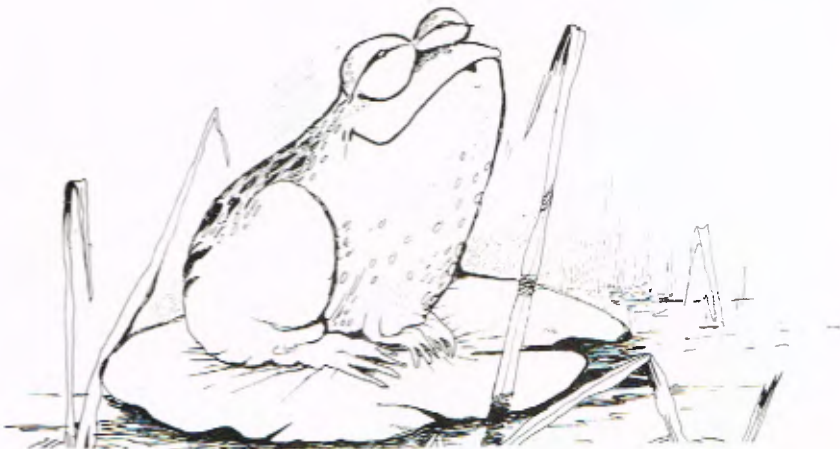
„Eerlik niet?”

„Eerlik niet!”

Doe glee de kikkerd van et pompeblad of en zwom naor de ooievaar toe.

Die dee zien geweldige snaevel eupen en... hap!

„’k Had ’t zelde wel docht,” zee de kikkerd. „Mooi-praoters mit slipjassen an bin nooit te vertrouwen!”

De eerbeien van de meester

Schoelemeesters hebben een boel vrije tied, da's algemien bekend. En daaromme hebben ze vaeke een grote tuun. Dan kun ze daar de halve zommervekaansie in deurbrengen; da's een stok goedkoper as drie weken naor Spanje...

Now, zoe'n tuun hadde de meester van Buil ok.

Boonties en wottels en rooie bieten, van alles ston d'r in. En hielemaole achteran lag een bedde eerbeien. De schoelekiender wussen dat wel. En ze lusten ze ok wel! Want et weren gezonde kiender daar in Buil. Een boel frisse locht en niet vule last van vergiftige febrieksdampen en zo.

Mar hoe dan ok, die eerbeien laggen daar te riepen in 't zunnegien. Ie konnen ze lekker rood en dikke zien liggen. Uut de schoele weg. En dat wodde Henderk, die in de rij bi'j et raem zat, nao een dag of wat maans genog.

Hi'j stotte zien buurman Klaos es even mit de elleboge an. Mar de meester zag et op slag. „Henderk,” zee hi'j, „hool daar mar even mit op, mien jonge. Aanders hej' dommiet je wark niet of en dan wodt et naoblieven!”

„Ja Meester,” zee Henderk.

„Da's eers niet zo slim,” zee de meester, „mar et is mooi weer en ik wol nog even op 'e fiets naor Vledder!”

„Ja Meester,” zee Henderk nog es. En hi'j gong rap veerder mit zien wark. Want hi'j dochte: dat past me now krek! De meester op 'e fiets naor Vledder, mit de juffer netuurlik. En de riepe eerbeigies in de tuun!

Om half viere gong de schoele uut en een kertier laeter, ja heur! Daar gongen de meester en de vrouw. Op 'e fiets naor Vledder! Dat was een flinke rit, die kwammen drekt niet weeromme. Henderk en Klaos hadden dus tied zat. Mar... de meester en de vrouw kregen pech. Ze weren nog

mar een menuut of wat onderwegens, of de meester kreeg een lekke baand. En wat deden ze dus?

Just! Ze gongen lopende weeromme!

Mar doe ze achter 't huus kwammen... „Verrek!” zee de meester. Dat was vanzels gien meesters-woord, mar ja, et was buten schoeletied, now!

En 't was gien wonder ok, dat hi'j een lillik woord bruukte.

Want wat zag hi'j daor nog krek? Twie kwaojongen, die d'r as haezen vandeur gongen, onder de pollen deur, de tuun uut! En hi'j hadde ok wel goed zien wie as 't weren: Henderk en Klaos, twie belhaemels uut zien eigen zesde klasse! Now, ze zollen d'r nog van heuren, die beide!

Doe de schoele de volgende morgen om half negen begon, was d'r niks biezunders te ontdekken. Of et mos wezen dat Henderk en Klaos wat witties om de snute weren!

De les begon hiel gewoon: sommegies maeken, taellessien in 't schrift - liek as altied op vrijdag.

En in 't speulkertier zee Henderk: „Klaos joongien, we hebben gelok had! Hi'j het niks in de gaten kregen!

In elk geval het hi'j niet zien, dat wi'j et weren!”

En Klaos was 't roerend mit 'm iens!

Mar middags om vief minuten veur half viere kreeg de meester een plan.

„Jonges,” zee-d-ie, „ik hebbe thuus nog een puttien, daor moe’k aenlik een peer sterke kerels veur bruken. Dat liekt me krek wat toe veur Henderk en Klaos!”

Even keken die twie mekere an. Zol hi’j toch...

Mar nee, de meester bleef zo vrundelik as wat.

„Graeg Meester!”

„Mooi zo,” zee de meester. „Dan maggen de eren now wel naor huus toe gaon.”

Dat gebeurde dus en een menuut of wat laeter stonnen Henderk en Klaos mit Meester achter et schoelehuus.

Daor hadde die twie iezeren liendepaolen liggen, mit een blok beton d’r onderan.

„Kiek,” zee Meester, „disse beide paolen wo’k graeg in de grond hebben. De gatten liggen al klaor, mar ik kon ze allienig niet versjouwen en overaende kriegen!”

Now, et wodde een hiele hijs, mar ze kregen et mit ’n drienend veur mekeer. De paolen kwammen netties op ’t stee te staon. En as de meester d’r now een peer draoden tussen spande, hadde zien vrouw d’r een beste liende an.

Dat zee ze trouwens zels ok, doe ze evenpies kwam te kijken. En ze zee nog meer! Ze zee: „Jonges, kom mar even mit in huus. Dan schink ik een glassien fris in veur oons allemaole.”

En zo zatten Henderk en Klaos dan bij de meester an de taofel, achter een groot glas sinas.

Juffer was even naor de keuken lopen. „Want,” zee ze, „jim zullen ok wel honger kregen hebben van ’t wark.”

En doe ze weeromme kwam... Twie botties mit eerbeien en een dikke toefte slagroom d’r bovenop! Now, dat was vanzels krek een spekkien veur een lekker bekkien!

Twie tellen laeter zatten de jongen te smikkelen, dat et zowat dee.

De meester en de juffer mossen d’r omme lachen. „Smaekt et?”

„Lekker Meester,” zee Henderk.

En Klaos kon aliend mar nikken, want die hadde de mond vol. En mit een volle mond meuj' niet tegen de meester praoten, vanzels.

Doe trok de meester een gezicht, as dochte hi'j hiel diepe nao.

„Jonges,” zee hi'j, „hebben jim now wel in de gaten, waarom as disse eerbeien vule lekkerder smaeken as die van gistermiddag?”

Henderk kreeg op slag een kop as een rooie biete. Mar Klaos hadde zien woortien klaor. „Ja Meester. Die van gistermiddag, daar zat gien suker en gien slagroom op!”

Een ogenblikkien bleef et doodstille in de kaemer.

Hiel evenpies mar.

Want doe begon de meester te lachen. Zó hadde te lachen!
Zó verschríkkelik hadde!

Dat doe deden de eren ok mar mit!

D'r wodt wel zegd, dat d'r doe een scheure in de gevel van 't meestershuus sprongen is. Mar dat kan best wat overdreven wezen.

Ien ding is wél zeker: Henderk en Klaos hebben nooit weer eerbeien uut de tuun van de meester haeld!

De tovervis - een hiel oold sprokien

(naoverteld)

D'r bin meensken die zeggen, dat
sprokies niet bestaon.

Ze hebben et mis!

Want sprokies bestaon krek lieke goed
as kebooters en reuzen.

Percies krék zo goed!

Et is al hiel lange leden gebeur. Et was in de tied, dat de
meensken et nog slimme armoedig hadden.

Doe ze nog gien tillevisie kenden en gien fietsen en gien
auto's. Doe ze nog niet in mooie roeme huzen woonden.

En in die tied ston d'r in de wiede wereld van de Westhoek
een klein plaggehuttien.

Dat was daor bouwd deur Knelis. Daor woonde hi'j in mit zien vrouw Snarregien.

En Knelis hadde et daor meraokel best naor 't zin. Hi'j warkte wat in zien tunegien. Hi'j mulk de beide geiten. En hi'j gong now en dan, mit de angel over de schoolder en een emmertien an de haand, henne te visken. Naor 't Wiede van de Lende.

Kiek, daor lopt hi'j krek! Mar eh... wat kikt hi'j ernstig. D'r kan niet ién lachien of. Zol hi'j kwaod wezen? Op óons misschien? Omdat wi'j over him praoten?

Nee heur, dat is et niet. Mar Knelis daenkt nao. Hi'j daenkt an zien vrouw, an Snarregien. Díe is altied zo ontevreden. Now het ze de hiele dag weer lopen te zeuren over 't huus. Over 't plaggehuttien. „Dat is ja gien huus!” zee ze. „Dat is aenlik een geitehokke! Ik wil in een écht huus wonen. Mit stienen muren. En mit échte raemen. Van écht glas!”

En now kan Knelis heur wel honderd keer vertellen dat hi'j daor gien centen veur het, et helpt niks: Snarregien zeurt mar deur en zeurt mar deur.

Dáórom kikt Knelis dus zo ernstig. Weej' wat ik doe, daenkt hi'j. Ik gao visken. Mooi an 't Wiede van de Lende. Waor de golfies tegen de wallekaanten klotsen. Waor de rietploemen henne-en-weer wiegen op 'e wiend.

Hi'j stapt mar stevig deur. En as hi'j haost bi'j zien stekkien is, as et wiede Wiede veur 'm ligt, dan liekt et tóch wel, of d'r een glimlachien over zien gezichte-trekt. Fijn is et hier! Zo hielemaol alliend. Zonder et gefoeter van Snarregien an 't heufd.

Hi'j haelt een dun snegien brood uut de buse. Hi'j brekt d'r een stokkien of en wiekt dat in de mond. Dan dri'jt hi'j d'r tussen doem en wiesvinger een klein rond klutien van. En dat klutien komt an die scharpe, gemiene haoke!

Ploemp! gooit Knelis et bollegien et waeter in. Et zakt staorig onderuut. Et dobbertien blijft drieven op 'e speulende golfies.

Pas mar op vissies! Pas mar op! Biet niet in 't lekkere

klutien! Want daar zit dat gemiene haokien in. En wie daar in hapt, die komt in de koekepanne van Snarregien te lane!

Now, de vissies hebben et goed in de gaten heur! Ze bieten vandaege hielemaole niet. Knelis waacht en waacht. Mar d'r zit niks gien beweging in de dobber. Zol hi'j wéer zonder vis naor huus toe moeten? Of...

Trekt d'r tóch wat? Zakt et dobbertien tóch naor beneden? Zol hi'j toch biet hebben? Zol hi'j es mit een kot rokkien ophaelen?

Ja, hi'j dot et! En...

„Help!“ ropt Knelis. „Help!“ Hi'j vaalt haost achterover van de schrik. En dat is ok gien wonder. Want weej' wat d'r gebeurd is?

D'r is een dikke gooldvis boven waeter kommen! En die leit now op 'e wal te spattelen. Et is een gooldvis mit rooie lippen en ronde ogen. En wat nog et aldervremdste is: et is een vis mit een kroontien op 'e kop! Zol et misschien de keuning van alle vissen wezen?

Now ligt de vis stille. Zien ronde ogen kieken Knelis verdrietig an. Zien lippen bewegen. Et is een vis die praoten kan!

„Knelis,” zegt de vis, „maek me asjeblijf los. En gooi me weer in 't waeter. Ie zien toch wel, dat ik gien gewone vis bin? Ik bin aenlik een betoverde preens. Ik hebbe es een keer gooldvissies vongen in de vievers van et peleis van de keuning. Doe was ik nog een gewone meenskepreens.

En ik wus best, dat et niet moech. Mar ik dee et toch. Doe het De Grote Tvenaor mi'j veur straf in een gooldvis ommetoverd. En now moet ik honderd jaor in de Lende zwemmen blieden. Dan mag ik weer een echte preens wodden. Mar as ie mi'j now mitnemen, Knelis... En as jow Snarregien mi'j in de koekepanne legt...!

D'r rulen een peer dikke traonen uut de visse-ogen.

„Vissien,” zegt Knelis, „ik wol je aandere best leven laoten, mar dan hebben wi'j vanaovond niks te eten. En wat zal Snarregien dan weer leik op me wezen. Ze foetert toch altied al de hiele dag. En as ze now heurt, dat ik een vis an de haoke kreeg en da'k die weer in 't waeter gooid hebbe, oe dan wodt ze zo duvels!”

„Mar as jim now es wat eers kriegen,” zegt de vis. „Wat aandere, dat jim graeg hebben willen. Want kiek, ik bin betoverd, mar ik kan zels ók toveren.”

„Tover je dan es weer et waeter in!” zegt Knelis.

„Nee, dat wil niet,” zegt de vis. „Ik kan niks toveren veur mezels. Allierend mar veur eren!”

„Lekker eten?” vragt Knelis.

„Lekker eten ók,” zegt de vis.

Knelis wet niet goed, hoe hi'j d'r mit an moet. Zol et allemaole waor wezen, wat de vis zegt? En ás et waor is, wat moet hi'j dan vraogen? Hi'j trekt diepe reenfels in 't veurheufd. Mar hi'j komt d'r niet uut.

De vis begriipt et wel. „Gooi me eerst mar es weer in 't waeter,” zegt hi'j. „Want mien kieuwen beginnen zo plakkerig te wodden. En da's niks niet lekker veur een vis.

Dan gaoj' naor huus en dan overleg ie mar mit Snarregien, wat jim vraogen zullen."

„Mag et alles wezen?" vragt Knelis.

„Alles!" zegt de vis.

„Dan doe 'k et!" zegt Knelis. Hi'j pakt de vis op.

Hu! Wat is dat griezelig! Een tovervis in je hanen te holen! Mar et moet. Hi'j moet et haokien losmaeken. En as dat gebeurd is... Ploemp! Hi'j gooit de vis mit een grote boge et waeter in.

„Dag tovervis!" ropt hi'j nog. „Dag heur! Ik zal even mit Snarregien overleggen. En as we 't weten, dan bin 'k d'r zo weer. En dan roep ik je wel."

De vis wuift nog evenpies weeromme mit de stat. „'t Is goed Knelis," betekent dat. „Gao now mar gauw."

En dat dot Knelis! Reken mar! Zien klompies klepperen over 't pad. Klip - klep - klip - klep. Hi'j zwiet d'r van. Klip - klep - klip - klep! Hi'j moet gauw naor huus. Naor Snarregien. Wat zol die d'r van zeggen? Hi'j het toch mar gelok had. Meugen ze kiezen wat ze mar willen. Zomar wat lekkers vraogen! Karbenade of lekkere zute wottelties, of pudding, of slagroomtaart. Of wat ze mar willen!

Mar 't hoeft gien eten te wezen. Dat het de tovervis zels zegd. 't Mag alles wezen. Alles mág!

Klip - klep - klip - klep! Knelis draeft op 'e klompen de plaggehutte in. „Snarregien! Snarregien! Moej' es heuren, Snarregien! Ik hebbe een vis vongen...!"

„Waor is die vis dan?" vragt Snarregien. En heur stemme klinkt zo scharp as een scheermes. „Ik zie 't wel weer: ie kommen weer es mit lege hanen thuus! Ik kan de koekepanne wel opbargen dus! As ik veurof weten hadde, dat ie zoe'n dom en onhaandig mannegien weren, dan wa'k gieniens mit je trouwd! We hebben gien knap huus, alliend mar een oolde plaggehutte. En now kriegten we vanaovend nog niks te eten ok! En da's allemaole jow schuld, domkop!"

„Mar luuster now toch es even,” zegt Knelis. „De vis die ik vongen hebbe...

Snarregien luustert hielemaole niet. Ze foert mar deur. Totdat ze op 't laeste gien aosem meer over het. En dan kan Knelis zien verhael vertellen.

„Dat haj' niet docht, hen?” zegt hi'j, as hi'j alles uutlegd het. „Dat jow mannegien nog es een tovervis vangen zol.”

„Nee, dat ha'k zeker niet docht,” zegt Snarregien. „En ik gelove d'r ok gien bast van! Zal ik jow es wat zeggen Knelis? Ie hebben zeten te slaopen, in plaets van te visken! Ie hebben et gewoon droomd! Een tovervis? Wie het d'r now ooit van een tovervis heurd? Mar as die vis van jow, hen, as die echt bestaot hen, laot hi'j oons dan mar es een huus geven. Een écht huus! Mit stienen muren. En mit échte raemen. Mit écht glas!”

„Een huus?” Knelis kikt wel een betien benauwd.

„Ja zeker!” zegt Snarregien. „Een huus en gien plaggehutte. Gao mar gauw henne te vraogen. Gao d'r drekt mar op of!”

Knelis is al op pad. Hi'j wil mar wat graeg bi'j die Snarregien weg, as ze zo an 't opspeulen is.

Hi'j lopt riegelrecht naor 't waeter. Hi'j zet de beide hanen an de mond. Hi'j maekt d'r een toeter van. Hi'j ropt: „Vissien, tovervissien. Ik bin Knelis. Ik moch nog wat vraogen, weej' wel?”

Zol et tovervissien kommen? Zol et allemaole echt, écht waar wezen? Echt gebeuren gaon? Hi'j is zo ongeduldig. Hi'j zet weer de hanen an de mond. Hi'j wil al weer roepen. Waar blift de tovervis now toch?

Mar dan inienend, vlak veur Knelis, daor komt et kroontien boven 't waeter. Daor is et koppien ok al.

„Ik bin d'r al,” zegt et vissien. „En wat willen jim now graeg hebben, Knelis?”

„Snarregien wil een huus hebben,” zegt Knelis. „Mar as dat niet kán... As et te duur is...”

„Et is niet te duur,” zegt de tovervis.

„En 't hoeft ok niet groot te wezen,” zegt Knelis nog gauw.

„As 't mar een écht huus is en gien plaggehutte.”
„Gao mar weeromme,” zegt de tovervis. „Gao et ni'je huus
mar bekieken, want et staot d'r al!”
Och och, wat is die Knelis bliede! Hi'j bedaankt de
tovervis wel honderd keer!
En dan gaot hi'j rap weeromme naor Snarregien. Wat zal
die now best te spreken wezen! Zómar een ni'j huus! Een
écht huus! Knelis is zó beni'jd. Hi'j draeft mar en draeft
mar. Klip - klep - klip - klep. En as hi'j dichtebi'j komt: ja
heur! Daor staot et huus! Et ni'je huus! Et échte ni'je
huus!

Knelis kan zien ogen niet geleuven. En tóch moet et waar
wezen. Krek op 't zelde plak waor de hutte ston. Een écht
huus, mit stienen muren. En mit échte raemen. Mit écht
glas! En mit een deure, een échte deure d'r in!

Zaachies lopt Knelis naor die deure toe. Hi'j durft haost niet naor binnen te gaon. Mar hi'j dot et toch. En hi'j kikt him alweer de ogen uut! Alles is ni'j! De taofel en de stoelen en de kaasten - alles! En Snarregien hangt lekker lui achterover in een grote schommelstoel. Ze het de koffie klaor en ze schinkt mitien een lekker bakkien in.

„Wat hebben wi'j et toch goed, hen?” zegt Knelis. „Een ni'j huus en ni'j huusraod en genog te eten en lekkere koffie...” „Ja, mar...” begint Snarregien.

„Now niet meer zeuren,” zegt Knelis. „Ie wollen een huus hebben en ie hebben d'r now iene. Wees daor dus bliede mit en aemel niet over kleinigheden. As ik naor jow luusterd hadde, dan hadden we niks had, want dan was ik iens niet weer naor de tovervis toe gaon. En zo is dat!”

Snarregien is d'r een betien verstuverd van. Ze is niet wend, dat Knelis zoe'n grote mond opzet. Dat ze hooft heur mar gauw stille, want ze wil Knelis niet kwaod maeken. Dan gaot heur plannegien misschien niet deur.

Wat veur plannegien?

Wat het die ontevreden Snarregien now weer bedocht?

Kiek, daor is Knelis weer op pad naor 't Wiede. Mar dát is vremd! Gien angel over de schoolder, gien emmertien an de haand. En vule schot zit d'r ok al niet in.

Hi'j kikt ok al zo lelk. Zol d'r wat an de haand wezen? Mit et huus misschien? Is et dak lek? Of bin de ruten inwi'jd? Of eh... zol d'r wat mit Snarregien wezen?

Ja heur, zo is et krek! Snarregien is al wéér ontevreden.

Wat is dat toch een oolde hekse, niet? Now wil ze weer een aander huus. Mit kaemers beneden en kaemers boven. Krek zoe'n huus as de burgemeester het.

„Twaelf kaemers!” zee Snarregien. „Dat kan best. Dat het de burgemeester ok. Ie bin netuurlik weer es dom west. Ie hebben om een klein husien vraogd. Mar een groot huus haj' vanzels krek lieke goed kriegen kund.

Mit een grote tuun d'r omme henne, vol appel- en perebomen. Gao mar gauw weer naor de tovervis toe en vraog et mar.”

Knelis was nog evenpies flink. „A`k et niet doe?” vreug hi`j...

Now, doe haj` die ogen van Snarregien es zien moeten! „Aj` et niet doen,” zee ze, „aj` et lef hebben om et niet te doen, dan zet ik je dit huus uut en dan kom ie d`r bi`j mi`j ok niet weer in! Dan gaoj` mar bi`j een boer in `t hujvak slaopen!”

Now, dat wil Knelis vanzels niet graeg. En daarom gaot hi`j toch mar weer naor `t Wiede toe. Hi`j hoopt aenlik dat de tovervis niet kommen zal. Dan kan hi`j d`r veerder ommes ok niks an doen. En daarom ropt hi`j hiel zaachies: „Vissien, tovervissien, ik bin Knelis heur ie wel? Snarregien het me sturd. Ze wil now een groot huus hebben. Mit kaemers beneden en kaemers boven. Krek zoe`n huus as de burgemeester het. En...”

Knelis wil nog meer zeggen, mar hi`j krigt d`r de kaans niet veur. Want de tovervis is d`r al.

„Gao mar naor huus,” zegt hi`j. „Zeg mar niks. Vraag ok mar niks. Ik wete alles. Et grote huus, dat staot d`r al.”

Knelis kan zien oren niet geleuven. Staót et d`r al? Hi`j bedaankt de vis wel weer honderd keer. En dan gaot hi`j weeromme naor Snarregien. Hi`j kikt now wel een stok blieder as op `e hennereize. Want et is him dikke mitvalen. Hi`j hadde docht, dat de tovervis oe zo kwaod wodden zol. En dan... ja, wat zol d`r dan gebeurd wezen. Mar de vis was hielemaole niet kwaod west. Die zee alliend mar: „Et grote huus dat staot d`r al!”

En `t is waor heur! Et is een groot huus, mit zes kaemers beneden en zes kaemers boven. En mit een prachtige keuken en twie badkaemers. En een grote tuun, vol appelen peregomen!

Snarregien lat et him allemaole zien. Ze vint et zó mooi, zó prachtig!

„Now hej` dan je zin, Snarregien,” zegt Knelis. „Een groot huus, mit twaelf kaemers en een grote tuun. Zuj` now dan eindelijk es tevreden wezen?”

„Misschien wel, Knelis, misschien wel,” zegt Snarregien.

Now, dat antwoord klinkt Knelis al lange niet lekker in de oren. Zol Snarregien dan nóg meer willen?

Ja heur! Et duurt mar een dag of wat. Dan begint ze al weer te zaniken.

„Een kesteel!” zegt Snarregien. „Wonen op een écht kesteel! Mit dikke muren en torens. En een gracht d'r omme henne mit een ophaelbrogge. En dan wil ik de keuninginne wezen. Mit een bontmaantel an. En een goolden krone op 't heufd. En allegeer knechten en meiden, die 't wark doen. En een kok in de keuken en....”

„Hool toch op! Hool toch es op!” zegt Knelis.

„Opholen?” Oe, wat kikt die Snarregien him duvels an!

„Wát zegt mien domme kereltien daor? Opholen? Maek daj' bij' 't Wiede kommen, domkop. Gao 't vraogen! Drekt! En as 't niet gebeurt...” Ze staot vlak veur Knelis.

Ze zwaait mit beide voesten deur de locht.

Knelis gaot al. Hi'j is bange veur Snarregien. Mar hi'j lopt niet hadde. Want hi'j is ók bange veur de tovervis. Wat zal die zeggen?

„Dag Knelis,” zegt de vis. „Bi'j' bliede mit je grote huus?”

„Ja tovervis,” zegt Knelis. „Et is een hiel mooi huus. Hiel mooi. Daank je wel, heur.”

„En is Snarregien now ok tevreden?” vragt de vis.

„Ja eh...” Knelis kan haost niet uut de woorden kommen. „Kiek, de eerste peer daegen, doe was ze d'r slimme wies mit. Mar now, ja eh... kiek... van mi'j hoeft et niet heur! Mar Snarregien...”

„Ze wil keuninginne wodden, hen?” zegt de vis. „Ze wil op een kesteel wonen. Mit dikke muren en torens. En een gracht mit een ophaelbrogge. Ze wil een bontmaantel en een goolden krone. En knechten en meiden en een kok in de keuken, hen. Gao mar weeromme, Knelis. Ze het et allemaole al!”

De tovervis kikt lang niet bliede meer. En zien stemme klinkt ok lang niet vrundelik meer. „Ik doe 't alliend om jow Knelis. Alliend om jow. Omdat ie mi'j leven laoten hebben!” En ploemp! Vot is de vis.

„Bedaankt heur!” ropt Knelis. „Bedaankt en nog es bedaankt! ’t Was de laeste keer. Ik komme niet weer te zeuren. Ik laot me niet weer deur Snarregien hier henne sturen. Nóóit weer!”

Pas mar op, Knelis! Pas mar op, wat aj’ zeggen! Snarregien is now keuninginne. Ze woont op heur kesteel.

Ze lopt, mit heur goolden krone op, deur de zaelen en de kaemers. Ze zet die mooie krone nooit of. Allierend aovens, as ze op bedde gaot. Eers ligt ze niet zo lekker. Dan zet ze die krone op 't naachtkassien, vlak naost heur heufd. Ze kikt nog even deur iene van de grote raemen. Naor de maone en de steerns.

Knelis gaot naost heur staon. „Mooi hen?” zegt hi'j.

„Wát is mooi?” vragt Snarregien

„Die maone en die steerns,” zegt Knelis.

„Hael ze dan mar veur me op!” zegt Snarregien.

„Mar dat kán ja ommes niet,” lacht Knelis. „Die maone en die steerns, die bin zo wied vot! Daor kan ja gieniene bi'j kommen. Mit de álderlangste ledder nog niet!”

„Ik wil ze tóch hebben!” zegt Snarregien. „En as ie ze zels niet veur me ophaelen kunnen, as ie daor weer te lui en te dom veur binnen, vraog et dan mar an de tovervis!”

Knelis begript now pas, dat et écht mienens is. Hi'j schuddet et heufd. „Mar dat kán hielemaole niet!” zegt hi'j. „Die maone en die steerns, die staon daor veur iederiene. Veur alleman op 'e hiele wereld!”

„Kan me niks schelen,” zegt Snarregien. „Ik wil ze tóch hebben. Gao mar gauw naor 't Wiede toe! Gao 't mar gauw vraogen.”

„Mar ik durve hielemaole niet,” zegt Knelis. „Ik hebbe ok tegen de tovervis zegd, da'k niet weer kommen zol, nóóit weer!”

„Dat was dan weer es ommeraek dom van je!” pruttelt Snarregien. „Mar ie gaon wel, Knelis! Ie gaon wel!”

Knelis staot te trillen op 'e bienen. „En a'k et niet doe, Snarregien? Wat dan? Moe'k dan bi'j een boer in 't hujvak slaopen?”

Snarregien begint hiel gemien te lachen. „Dat zoj' wel willen, hen?” zegt ze. „Dat zol mien liepe kereltien wel willen, lekker waarm bi'j een boer in 't hujvak liggen. Mar daor komt niks van in!”

„Wat dan, Snarregien? Wat dan?”

„As ie niet hennegaon, dan laot ik je deur mien soldaoten in de gevangenis gooien!”

„Nee toch, Snarregien. Niet in de gevangenis asjeblijf!”
Knelis begint haost te goelen.

„Weej’ wel wat ze in de gevangenis eten Knelis?”

„Nee eh... nee. Misschien...”

Snarregien begint hiel hadde te lachen. „Daor eten ze alle daegen soep mit spinnekoppen!”

Soep mit spinnekoppen? Knelis griezelt d’r van. Hi’j is tóch al zo bange veur spinnen! Moet hi’j dan tóch gaon? Tóch an de tovervis vraogen, as Snarregien nog ien keer heur zin hebben mag?

„Now, wódt et nog wat?” zegt Snarregien. „Of moe’k drekt de soldaoten kommen laoten?”

„Ik gao al, ik gao al,” zegt Knelis bange. „Mar as ’t niet goed komt, as de vis et niet dot, dan is ’t jow schuld. Snarregien. Jow schuld!”

Snarregien lacht d’r omme. „As die vis niet wil,” zegt ze, „vertel him dan mar, dat ik alle viskers naor ’t Wiede sturen zal, om him te vangen. Dan komt hi’j terechte in mien eigen keuninklike koekepanne! En now mar as een haeze d’r op of!”

Knelis zocht. Hi’j begriipt wel, dat d’r mit Snarregien gien verstaendig woord meer te praoten vaalt. Hi’j moet et d’r mar op waogen.

Mar as hi’j de deure eupen dot, oe wat ligt de naacht duuster buten et kesteel. De maone is vot; de steerns bin vot. Donkere zwatte wolkens jaegen deur de locht. De wiend goelt om de torens. Zol hi’j toch... Hi’j gaot, hi’j móet wel henne. Eers komt hi’j in de gevangenis terechte. Dat is slim! Dan moet hi’j alle daegen soep mit spinnekoppen eten. Dat is nóg vúle slimmer!

De regen begint te kletteren en de wiend haelt an. Knelis sjouwt deur, recht tegen de storm in.

Eindelijk staot hi’j veur ’t Wiede. Et waeter schoemt en broest. Wat een lewaai is dat. Zol de tovervis him zo wel heuren kunnen?

Knelis wil van zien hanen weer een toeter maeken. Mar et hoeft al niet meer.

Daor komt de tovervis uut et woeste waeter omhogens. Zien ronde ogen schieten vonken. En et liekt wel, of d'r bloed uut zien vuurrooie lippen stroomt. De wolken zakken leger en leger, totdat ze de golven raeken. Een verblikende bliksemstraol sistert deur de locht. De donder kraekt en knettert.

„Maone en steerns!” ropt de tovervis boven alles uut.
„Maone en steerns, ha-ha-ha!”

Oe, wat wodt die Knelis bange! Hi'j wil votdraeven. Mar hi'j stroffelt. Hi'j vaalt veurover, mit et gezichte in de modder.

„Maone en steerns, ha-ha-ha! Et was mar kot! Alles is vot! Ha-ha-ha!”

Knelis komt overaende. De storm giert. Et weerlocht en et rommelt over 't Wiede.

En de tovervis buldert et nog es boven alles uut: „Et was mar kot! Alles is vot! Ha-ha-ha!”

Knelis zet et op een lopen. Hi'j vaalt nog es en nog es - laankuut in de poelen. Modder, waeter, vuur en donder! En dan die stemme weer, de hieltied weer: „Alles is vot! Ha-ha-ha!”

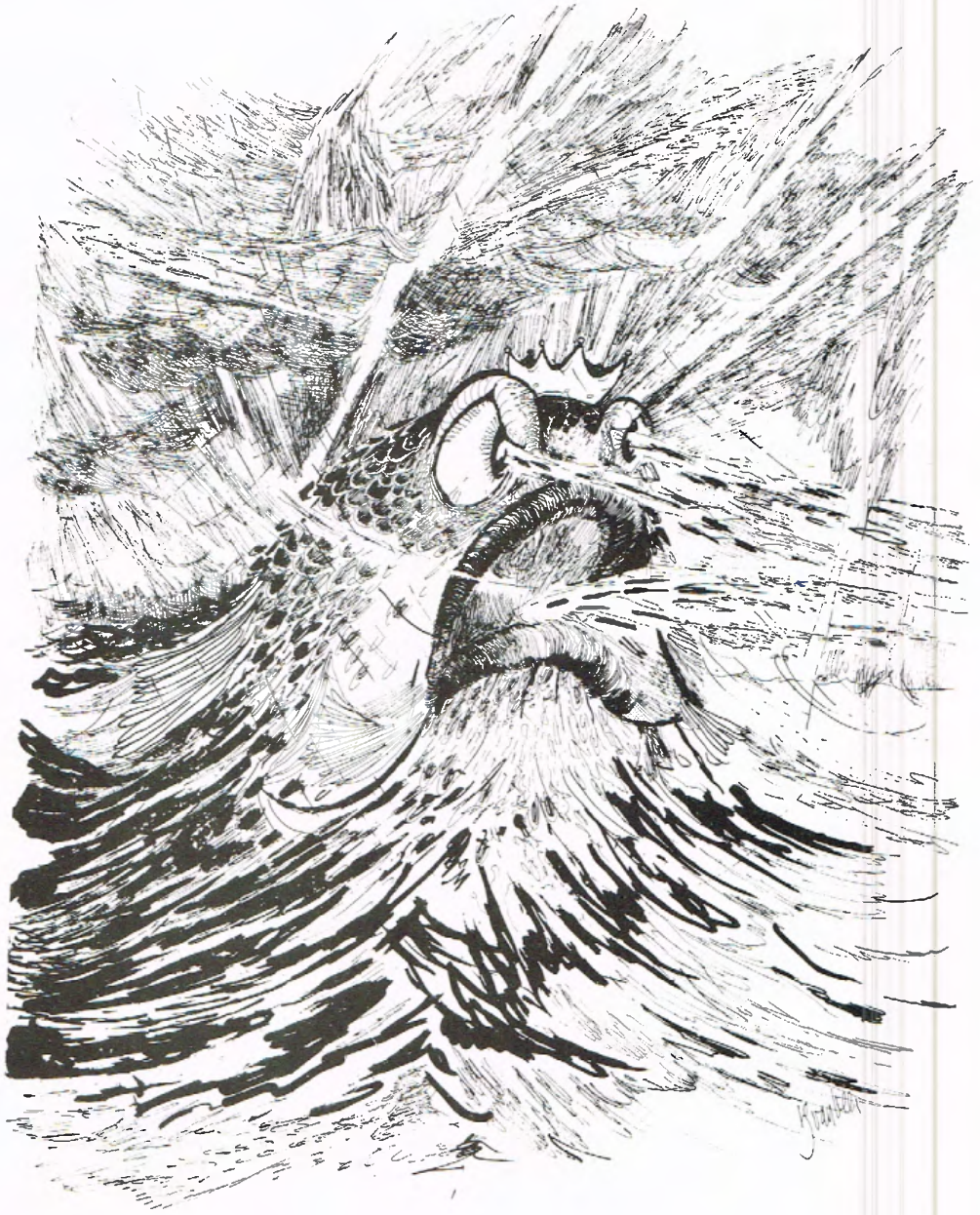
Zo is et gebeurd.

Doe Knelis eindelijk smerig en onder de modder thuuskwam, doe was et kesteel vot. Doe ston daor et oolde plaggehuttien weer. En Snarregien zat op 'e drumpel van de deure. Dikke traonen stroomden heur over de wangen. Ze begreep now wel, dat ze vuus te hebberig west hadde. Ze hadde et onderste uut de kanne vraogd en daorom et lit op 'e neuze kregen. D'r was now niks meer an te doen: ze mos now heur veerdere leven slieten in de plaggehutte.

En Knelis?

Die hadde 't weer meraokel best naor 't zin. Hi'j warkte weer in zien tunegien. Hi'j mulk de beide geiten.

En hi'j gong now en dan, mit de angel over de schoolder en

een emmertien an de haand, henne te visken. Naor 't
Wiede van de Lende.
Mar een tovervis, nee, die wol hij liever nóóit weer
vangen!

December

Kom op meensken, wees d'r bij!
Kiek es even deur de ruten!
En haost je dan naor buten!
Daor is ies en daor is snij!

Kiek, hoe mooi de wereld is!
Maek een snijman in de laene!
Pak de scheuvels! Naor de baene!
Koold? Kom! Hoogstens lekker fris!

En dan - is de Lende stark -
Mit de hanen op 'e rogge
Van Noordwoolde naor Blesbrogge!
Wiederop! Naor Ooldemark!
Dat is pas volop genot!
Zo te zwaaien, zo te zwieren,
Dat is pas de winter vieren!
Dat is pas gezonde sport!

Kom op meensken, wees d'r bij!
't Is december! Rap besluten!
Uut de stoel en dan naor buten!
Daor is ies en daor is snij!

Dörp in de winter

't Was half jannewaori en dikke winter.

Vlak veur de Kastdaegen was 't al begonnen. De wiend leup naor et oosten en Keuning Roegbaord greep zien kaans. Hielemaole uut Ruslaand weg, kreeg hi'j vat op West-Europa en dus ok op Nederlaand. Nao een peer koolde naachten laggen de sloden dichte. En nao nóg een peer koolde naachten was de iesbaene stark genug.

Al wie in et dörp rieden kon, zochte dus de redens op. Groten en kleinen, oolden en jongen, vrouwluden en manvolk, alles trok naor de baene toe en dri'jde zien ronties.

Pattie mit enorme streken links-rechts, links-rechts, de

hanen op 'e rogge, ronde nao ronde zonder opholen. Mit in et achterheufd misschien de gedaachte an lange toertochten over bevreuren waeterwegen. Eren, die et wat rustiger an deden, gezellig praotende en lachende, ontdekten dat d'r hier en daar veniendige scheuren in 't ies zatten, waar aj' gemien in stroffelen kunnen. Dan de alderkleinsten, die mit valen en opstaon, in een hoekien van de grote baene heur best deden om 't ok te leren, want verdorie! Et is gien goeie Stellingwarver, die niet scheuvelen kan!

En netuurlik weren d'r de schoelekiender. Ze hadden Kastvekaansie en wat is d'r mooier as een Kastvekaansie mit ies!

Morgens naor de baene, middags naor de baene, ze weren d'r aenlik de hiele dag! Ze reden in grote koppels in de ronte, of hullen wedstrieden tegen mekere, of deden tikkertien kris-kras tussen de aandere rieders deur. Dat leverde wel es een uutbraander en soms een botsing op, mar ze weren rap en vlogge genug, om d'r zonder mankementen of te kommen. As de winter deurzette, dan kunnen ze bi'jkotten de vaort op: kilemeters in de bienen kriegien!

Zo was 't mit Klaos-Jan en Wietse ok. Ze woonden in dezelve straote. Ze zatten ok in dezelve klasse: de zesde, van meester de Boer. En ie zaggen heur haost altieten bi'j mekere.

Mar een échte vere toertocht zat d'r veureerst nog niet in. Krek op Ooldejaorsdag hul Roegbaord evenpies de aosem in. En mitien dreven donkere wolken van de Noordzee of et laand in. Et weren regenwolken en dat wollen ze tonen ok. Ze dri'jden mitien duzend kleine kraenties eupen en leuten tien miljoen druppen op 'e wereld los!

Mar omdat de onderste lochtlaogen nog koolder as nul graoden weren, kregen die waeterdruppen et onderwegens slimme koold. Ze rilden en trilden en as ze tegen een boom, of tegen een huus, of zomar op 'e grond terechte

kwammen, dan verstieften ze as 't waore van schrik en ellende.

„Oe griezelen - 't wodt iezelen!” zeden de meensken.

Wie thuis was gong de deure niet weer uut en wie onderwegens zat, maekte dat hi'j thuis kwam.

De iezelen zette deuren. D'r kwam een laoge op 'e boomstammen, op 'e muren, mar veural op 'e wegen. Een glimmende, spiegelgladde laoge. „Et het glaezebakt,” zeden de meensken.

't Was aovend wodden. Ooldejaorsaovend. De straotlanteerns weren angaon. Doe leek et krek of alles nog vule gladder wodde. Zo spiegelde dat.

D'r kwam gien meenske buten. Elk zat wat veur de tillevisie of dee een spullegien. De Kastboompies braanden nog overal. Et was lekker waarm, lekker gezellig in de huzen. Iene vertelde een grappien. Dat et ni'je jaor mit disse gladde wel es hielemaol niet kommen kon. Of vusen te laete. Zeg: om twee uren pas. Dan mos alleman op dat ogenblik zien gelosie twee uren weeromme dri'jen!...

Et Ni'je Jaor kwam tóch. Krek om twelf uren - krek op 'e tied.

Et knalde en daeverde deuren de straoten van et dörp.

Vuurpielken spatterden hoge in de locht in de mooiste kleuren uut mekaander. De meensken kwammen dus tóch butendeuren!

Al glibberden de stoepen en de straoten heur onder de voeten, ze wollen et mekere tóch toeroepen: „Zegden Ni'jjaor!”

Klaos-Jan en Wietse weren ok van de perti'j. Ze hadden, tegere mit de heit van Wietse, ok wat vuurwark kocht.

En dat mos now de locht in, glad of niet glad.

De beide families stonnen d'r naor te kieken. Et was boem! en bats! - rood, gruun en paors. Bams! nog iene en nóg iene!

In tien minuten was 't veurbi'j.

„Jammer,” zee Klaos-Jan.

„Wát is jammer?” vreug iene van de eren.

„Dat et vuurwark op is,” zee Klaos-Jan.

„Dat ok,” zee Wietse. „Mar weej’ wat ik et álderjammerste viene?”

„Nee, wat dan?”

„Dat die iezel et hiele ies bedarft! Dat wodt netuurlik zo ribbelig en robberig as ’t mar kan!”

Doe schosselden de beide families weer op huus an.

’t Was ok wel beddegaonstied veur zesde-klassers!

Voetien veur voetien gong et de straote langes en de stoepe op.

„Veul heil en zegen!”

„Pas op heur, breek de bienen niet!”

Dat heurd’ ie overal.

D’r weren op ’t hiele dörp aenlik mar een peer meensken, die slimme bliede weren mit die iezel. Dat weren de beide pelisies. Ze woonden op ’t aende van ’t dörp, in een dubbeld huus. En ze woonden daor al zo lange, dat et hiele dörp dat huus „et pelisiehuus” nuumde.

Die beide pelisies weren mar wat bliede mit de gladde weg! Aandere jaoren wodde d’r nogal es wat sleept deur jongvolk. Mar ze zollen et dit jaor wel laoten!

Ie konnen ja ommes zo gewoonweg op je bienen al niet staon!

Daorum lag de hiele pelisiemacht van et dörp om ien ure al op bedde.

De iezel begon doe over te gaon in sni’j.

De ere morgen - Ni’jjaorsmorgen dus - was de wereld wit. Niet een betien wit, mar écht wit. Et hadde uren achter mekere sni’jd. D’r wodde beweerd: van iene tot vieve, mar wie wus dat zeker, as ’t hiele dörp sleup? In elk geval lag d’r een dik pak. Op ’e huzen, de tunen, de wegen. Dat was vanzels wel lastig, mar now was de grootste gladde temeensen vot. De eerste sni’j was zeker wat nattig west en vaaste plakt op ’e iezel, want onder de witte deken zat now een hadde stroeve laoge.

Klaos-Jan en Wietse weren al op 'e tied onderwegs. Ze wollen es kieken, hoe 't mit de iesbaene oflopen was. Ze dochten van mín! Diezelde hadde laoge, die op 'e straote lag, as die onder de snij ok op et ies zat, dan koj' de redens wel een dag of wat vergeten. En misschien nog wel langer. Ze gongen lopende henne, dan konnen ze een stok ofsnieden. Over de baarmsloot en dan dwas deur 't laand. Et leup wel min, mar ze scharrelden wieder. Nóg een sloot en wéer iene... Ziezo, now kwammen ze weer op 'e hadde weg uut, krek tegenover et pelisiehuis.

Inienend bleef Klaos-Jan staon.

„Kiek!” zee-d-ie. „Kiek daor es!” zee-d-ie. En hi'j keek nogal verbouwereerd.

„Waore?” vreug Wietse.

„Daore man! Daor boven!” Klaos-Jan wees omhogens, naor et platte dak van 't pelisiehuis.

Doe kreeg Wietse et ok in de gaten. En hi'j keek al krek zo veraldereerd.

Boven op et platte dak van 't pelisiehuis stonnen twee grote snijpoppen, elk mit een échte pelisiejasse an!

En een échte pelisiepette op 'e witte kop! Onder de rechteraarm klemden ze een snij'schoeve. Dat was een stok, mit een groot wit bod d'r an.

Die beide snij'schoeven stakken recht overaende. Op 'e iene ston mit dudelike zwatte letters te lezen:

Wie op boeven wil pezen,
moet geen slaapkop wezen!

En op et aandere:

Hael now mar vlogge
jim kleren terogge!

Klaos-Jan en Wietse bleven niet lange stille staon. Zo vlogge as ze mar konnen, hoolderdeboolderden ze deur de snij weer op huus an. Daor vertelden ze et grote ni'js,

pakten de tillefoon, waarschouwden de kraante, dri'jden nog een hiel stel aandere nommers... die op héúr beurt... en die nog es weer op heur beurt...

En een kertiertien laeter al begon et knap drok te wodden op de weg naor 't pelisiehuus. Want alleman begreep, dat dit de ontkneuping was van een vremd veurval dat d'r op et dörp gebeurd was. Dat was ziezo:

De vremdeling

De beide pelisiemannen woonden al jaoren op et dörp. Et weren dus zoe'n soort dörpsveldwachters wodden.

Dat was wel wat oolderwets en van hogerhaand zággen ze dat ok liever niet, mar och... Ze hadden d'r al zó lange zeten.

En ze hadden al zóvule dienstjaoren. En 't pensioen kwam al zo mooi in 't zicht. Dan konnen ze ofzwaaien - toegelieke. En dan wodde et pelisie-apperaot op et dörp netuurlik moderniseerd, dat was zo klaor as een klontien.

Trouwens, d'r kwammen nooit klachten uut et dörp. En toch bleven de boekies van de beide mannen niet leeg. Ze gavven bekeurings zat. Nooit an een inwoner uut et dörp netuurlik! Mar wel an deurtrekkers, die gien aachterlochien an de fiets hadden, of die de auto veur een inrit parkeerden en al zokke dingen meer.

De meensken uut et dörp kregen aliend een waorschouwing. „Aj' d'r van de weke an toe kommen, maek ie dan je aachterlocht evenpies in odder, Bergsma?“ „Wij' je auto wel een peer meter wiederop rieden, Van der Veen?“ Zo gong dat en zo gong dat alleman op et dörp ok best naor 't zin.

Mar begin december gebeurde d'r wat biezuunders. De kastelein kreeg volk. Et was een veer familielid van zien vrouw en de man was nog nooit eerder in 't dörp west. Hi'j kwam op die donkere aovend et dörp inrieden en gong, onder een niet al te beste straotlanteern, de ienigste verkeersheuvel an de verkeerde kaant veurbi'j.

„Die is d'r bi'j!” zee de iene pelisieman tegen de aandere. En 't kenteken kwam mitien in 't boekien.

In 't belang van de verkeersveiligheid begonnen ze gien aachtervolging, mar bleven rustig op 't hoekien staon. Te waachten op de volgende!

En dat duurde mar een peer minuten.

Et vere familielid van de vrouw van de kastelein hadde de verkeerde weg neumen en kwam d'r nog een keer langes.

Hi'j nam now de vluchtheuvel goed, mar vergat richting an te geven.

„Die is d'r gloeiend bi'j!” zee de iene pelisieman tegen de aandere. En opni'j kwam d'r een antekening in 't boekien. An een aachtervolging begonnen ze ok disse keer mar niet. Et familielid kwam d'r niet nog es langes. Hi'j hadde de kroeg vunnen, zette de auto links van de weg half veur de uutrit en stapte uut. Twie tellen laeter verdween hi'j in de kroeg.

„Da's verdorie nog twie keer!” zee de iene pelisieman tegen de aandere. „Links parkeren én veur een uutrit! Schrief mar op!”

„Hi'j zit vast in de kroeg,” zee de aander. „Misschien het hi'j argens aandere al wat dronken en wil hi'j hier nog een slokkien kopen. Zollen we binnen kieken moeten?”

„As 't mar gien trammelant gef,” zee de eerste. „Lao' we wel veurzichtig wezen!”

Ze staptten de harbarge in. D'r zatten een man of wat te praoten an een taofeltien. Allemaol bekende gezichten uut et dörp. De kastelein ston aachter de tap. Van een vremdeling was gien spoor te bekennen. Dat kón ok niet, want et vere familielid zat in de veurkaemer mit de vrouw van de kastelein te praoten.

„We wollen de 22ste klaoverjassen,” zee de iene pelisieman. Want hi'j was ok schriever van de klaoverjasklub. „Past dat?”

De kastelein pakte zien boek en nikte. „Da's best.” Hi'j schreef et mitien op. „Een borrel?”

„Dienst!” zeden de pelisiemannen en ze zwaaiden of. D'r kon hiel wat op et dörp, mar een borrel in diensttied, kiek, dát kon now krek niet!

De P.T.T. brocht een peer weken laeter een dure akseptgirokaorte bi'j et vere familielid van de kasteleinsvrou. Dat weren die bekeurings!

Hi'j belde mitien de kastelein op. „Now moej' es heuren. Die pelisies bi'j jim... Wat daenken ze wel op zoe'n dörprien!”

Afijn, zo gong dat een half uurtien deur.

„Ik zal 't heur wel even goed onder de neuze wrieven,” zee de kastelein. „Verdorie nog an toe! Mar hélpén dot et je netuurlik niks!” „Jim hadden toch even binnen kieken kund,” zee hi'j een dag of wat laeter tegen de pelisiemannen, „even vraogen van wie as die auto was.” „Hébben we ommes daon,” zeden de pelisies. „Mar d'r zat gien vremde. Wi'j konnen toch niet weten, dat die kerel bi'j jim in de huuskaemer zat?”

En daor léék de zaeke mit ofdaon.

Mar et moesien kreeg nog wél een stattien!

Op een aovend tussen Kast en Ni'jjaor wodde d'r in 't kefé een fesien bouwd. De beide pelisiemannen hadden dienst. Ze reden d'r dus even langes, om te kieken of 't mit de „eupenbaore orde” wel goed zat. Now, dat zat vanzels meraokel best.

„Even een kop koffie in de keuken?” vreug de kastelein. „'t Is koold bi'j de weg.”

„Graeg!” Ze hongen de jasse en de pette an de kapstok in de gang. Doe ze nao een posien weeromme kwammen, weren die vot!

Op 't lege plak hong een bottien. Daor ston mit dudelike zwatte letters op:

*Wie op een ander wil passen,
moet dat óók doen op eigen petten en jassen!*

Ze gongen vot, zonder veerder nog mit iene te praoten. Et bottien nammen ze mit.

De ere morgen wus et hiele dörp, dat de beide pelisiemannen zonder pette en zonder jasse thus kommen weren. En et halve dörp wus ok percies, wát d'r op et bottien staon hadde!

De pelisiemannen zeden niks en deden niks.

Ze waachtten of. D'r mos spraoke wezen van een grap, dat kon niet aandere.

Want échte dieven laoten gien bottien achter!

Et halve dörp ston al veur et pelisiehuis, veurdat ze daar binnen wat in de gaten kregen. En doe d'r eindelijk iene de neuze butendeure stak, gong d'r een hoeragien op!

Vuuf minuten laeter klommen de beide pelisiemannen achter mekaander de ledder op, om heur eigendommen naor beneden te haelen. De oploop was nóg groter wodden en et gejuich was niet van de locht.

Doe de eerste pelisieman zien pette van de sni'jpoppe ofpakte, bleef d'r een hoolten kissien op de witte kop staon. Daar zatten 25 beste segaren in! D'r lag een briefien op: „Veur wéer een jaor plezierige saemenwarking!”

Hi'j pakte d'r een segare uut en boven op 't huus kwam de braand d'r in!

Onder de aandere pette lag een vierkaante flesse. 't Was niet muuilik te raoden, wat daor in zat. „Dit jaor weer krek zo!” ston d'r op.

De twiede pelisieman dri'jde de doppe van de flesse. Hi'j zette 'm an de mond en nam een flinke slok.

Et móch! Et was ja buten diensttied!

Zoe'n enorm gejuich, zoe'n geweldig geklap, hadde et dörp nog niet eerder mitmaekt!

En die beide stonnen daor boven op et platte dak van et pelisiehuis. En ze beugen en wuifden dat et gien aende kreeg!

Wie et 'm lapt hadde, is nooit bekend wodden.

Ze zeden, dat d'r een vremde auto in et dörp west was. Iene die de vlochtheuvel an de verkeerde kaant veurbi'j ree...

Ze zeden, dat de kastelein...

Ze zeden, dat de klaoverjassers...

Och, ze zeggen zovule op een dörp!

Mar ien ding was wel zeker: een man alliend hadde 't niet veur mekere kregen.

Wat ók wel zeker was: as disse beide pelisiemannen mit pensioen gongen, zol de reorganisaosie en de modernisering gien veuruutgang betekenen veur et dörp.

De braandweeroefening

Et bestuur van de iesbaene hadde vrijwilligers vraogd en kregen. Mit snijschoevers, scheppen en bessems weren ze naor de baene trokken. Alle sni'j mos d'r of.

As et liggen bleef begon de boel te bruuien en dan was 't ies veurgoed bedurven. Ze hadden ok wel een moterschoever, mar et ies was niet dikke genoeg, om dat zwaore geveerte te dregen.

Doe de sni'j d'r of was, zatten ze mit een ni'j perbleem. Dat was de iezellaoge, die op et ies vaastevreuren zat. Die was

zo onegaol en robbelig, daj' d'r gien knappe streek op maeken konnen.

„D'r moet waeter op,” zeden de deskundigen. „We moe'n de hiele baene weer onder waeter zetten!”

't Was een mooi plan. Mar hoe moj' dat klaor kriegen? Et moterpompjen dat ze hadden, zol d'r daegen veur neudig hebben.

En bij' vriezend weer kwam et d'r op an, om et zo vlogge meugelik te doen.

„De braandspuite!” zee d'r iene.

Ja, dat was een idee. Mar et dörp zels hadde gien spuite. De gemientelike braandspuite ston in et heufddörp in de gerage naost et gemientehuus.

„We moe'n de burgemeester vraogen.”

De veurzitter van et iesklubbestuur belde de burgemeester op.

Die zee, dat hi'j et eerst overleggen mos mit de direktur van gemientewarken.

Die direktur zee, dat hi'j niks kon zonder overleg mit de wethoolder.

Die wethoolder zee, dat et ok een kwestie was van de braandweerkommaant.

Die braandweerkommaant zee, dat hi'j gien ja of nee duste te zeggen zonder permissie van de burgemeester!

Dat kon dus allegeer mit mekaander wel de langste dag wodden, zeden ze op et dörp. En dat was veur 't ies vanzels niet al te best!

Doe pakte de veurzitter nóg een keer de tillefoon. Hi'j dri'jde et nommer van et pelisiehuus. Die beide ooldgedienden, die wussen nog wel es wat.

Die aovend kwam d'r onverwaachs een oefening van de braandweer. Zoas de burgemeester zels et zo mooi zee: „om te testen of mannen en materiaol in staot binnen, ók bi'j tempereturen onder nul, urenlaank volop waeter te geven!”

Now, dat lokte meraokel best.

Om twaelf ure naachs lag de baene d'r weer bi'j as een spiegel.

Mooi bedocht

Now was 't half jannewaori en nog altied dikke winter.

Al was et vandaege even wat zaachter: op sommige steden was de weg nattig en de sni'j begon te plakken.

„Een kleine inzinking,” zee De Bilt. De winter zol opni'j toeslaon, mit een graod of tiene onder nul. En mit nóg meer glatte wegen en nóg meer ongemak.

Van die kleine inzinking maekten de schoeiejongen trouwens goed gebruik, doe ze die deensdagmiddag op huus an trokken. De sni'jballen soesden deur de locht en d'r wodden nogal wat voltreffers plaetst. Dat was van: „Waacht mar mien jonge, ik kriege jow wel!” En dan pets! Zoe'n dikke vette sni'jballen recht in de nekke! De maegies

deden trouwens ok dapper mit! Die hadden de fietsen disse middag al mit opzet thuis laoten.

Et eerste aende gong dat zo van pats en pets in een grote koppel, mit een protte herrie en gelach en wille. Mar zachiesan kotte et antal in. Wie bi'j zien huus was, kreeg nog wat witte projektielen aachternao smeten. „Tot morgen,” en dan was 't oflopen.

Op 't laeste bleven Klaos-Jan en Wietse tegere over. Doe was de aorigheid van 't gooien op mekáánder d'r vanzels of. Mar ie konnen ommes ok op genug ere dingen mikken? Op verkeersbodden, bomen, schostiens... Of over de huzen henne perberen te gooien. De bejaorden-huzen veural. Omdat die niet zo hoge weren.

Klaos-Jan maekte d'r al een dikken iene veur klaor. Hi'j kneep 'm stevig in mekaander, want eers zol 't veurvaaste niet lokken. Doe een enorme zwieperd... In een strakke baene klom de witte balle schuin omhogens, beug doe of naor beneden en kwam op et dak telaande.

„Mis! Now ikke!”

Ze perbeerden zes, zeuven keer zonder dat et lokte.

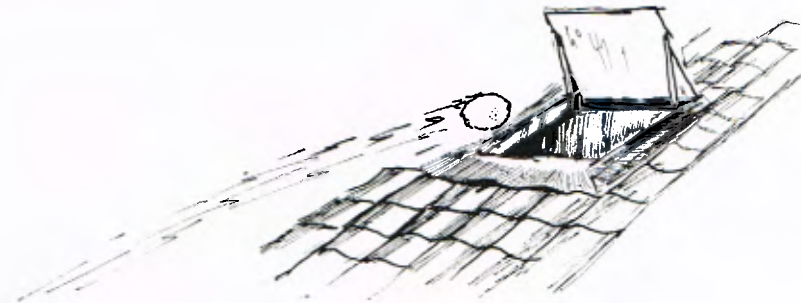
„Dat red ie nooit, man!”

„Nog ien keer perberen!”

Wietse kneep en kneep een balle zó stief, dat et waeter d'r uut leup. Doe, mit een anloop, zwiepte hi'j 'm de hoogte in...

Wát d'r percies gebeurde, wus hi'j niet.

Of hi'j gleed even uut op 'e gladde grond, of d'r brokkelde

toch een stokkien van de sni'jballe of op et mement, dat hi'j 'm losleut...

In ieder geval soesde de balle, meters te lege as een kenonskoegel, riegelrecht op iene van de eupenstaonde dakraemen of!

Veurdad de balle deur et raem verdween, hadden Klaos-Jan en Wietse et al op een lopen zet. „Vot man! Vot wezen!”

Een peer honderd meter wiederop, om de hoeke, bleven ze staon. Hier kon 't niet vule kwaod meer. Uut et huus weg weren ze now niet meer te zien en bange dat de oolde meensken heur aachternao kwammen, hoefden ze niet te wezen. Veerder was d'r ok gien kiepe op 'e weg, dat dat zat wel goed.

Wat kon zoe'n sni'jballe aenlik veur kwaod anrichten?

Hi'j kon tegen een mure te pletter slaon: behang nat, kwalsters sni'j overal op. Dat wodden laeter dan natte plakken. Zol allegeer wel weer opdreugen ok.

Hi'j kon ok tegen een spiegel petsen, die in honderd splinters uut mekaander vleug...

Of terechte kommen tegen een dure vaas - of een oolderwetse klokke...

Aj' d'r lange over naodochten, kon zoe'n sni'jballe toch wel verschrikkelik vule kwaod anrichten.

„Wat zuwwe doen?” Et was Wietse.

„Naor huus, vanzels.”

„Zonder die meensken te waarschouwen?”

Klaos-Jan keek zien kammeraod wat verbouwereerd an.

„Woj' d'r dan henne lopen? Zeggen: ik hebbe 't daon? Ik hebbe een sni'jballe bi'j jim naor binnen gooid. En as d'r wat kepot raekt is, wat dan?”

„Ze kun d'r wel niks van verneumen hebben. Die sni'jballe kan best op een bedde belaand wezen. Kriegen ze d'r wel een lekkere natte troep van as ze 't niet drekt vernemen.”

„Misschien weet ik d'r wel wat op.”

„Watte dan?”

„Kom mar mit!”

Vuuf minuten laeter gong in et bejaordenhusien de tillefoon. De oolde man kwam wat krebentig overaende en nam de hoorn op. „Ja, mit Drent.”

Van de aandere kaant klonk een jongesstemme. „Wi’j hebben bij ongelok een sni’jballe bij jim deur ’t eupen dakraem naor binnen gooid. Niet mit opzet, heur. En now willen we jim waarschouwen, dat die misschien wel op een bedde terechte kommen is of zo. En daaromme...”

De oolde man legde de tillefoon daele. Kwaojongen! Eerst die sni’jballe deur ’t raem en now nog opbellen ok.

Bertaol genog weren ze! Mar ze zollen ’t geweer wodden, reken mar! Want hi’j hadde de pelisie al beld. Mit naeme en toenaeme van de daoders! De bienen mochten dan wat minder wodden, mar de ogen weren nog goed scharp!

„Verrek!” zee Wietse. „Hi’j legt ’m d’r zo weer op.”

„We hebben ze in elk geval waarschouwd,” vun Klaos-Jan.

„Dan moe’n ze ’t veerder zels ok mar weten.” Et klonk niet slim overtuigend.

Ze gongen uut de tillefooncele weg nogal stille op huus an. Dat ere tillefoontien, van Drent naor ’t pelisieuus, wussen ze netuurlik niks van of. Mar daar zollen ze de ere daegs nog wel genog van heuren!

De volgende morgen - woensdag - was ’t weer gloepende koold. En glad! Alle plakkies op ’e straote die wat nattig west hadden, weren now weer veraanderd in kleine iesbaenties.

„Weten jim wel, wie et in disse tied oe zo muuilik hebben?” vreug Meester de Boer an zien zesde klasse.

„De voegels Meester.”

Meester nikte. „Krek zo. De voegels. En wie nog meer?”

„De hatten Meester.”

Meester nikte alweer. „Ja, de hatten ok. Mar ik bedoele nog aanderen. Ik bedoele meensken.”

De kiender keken mekeer es an. Waor doelde de meester op? Waor wol hi’j henne?

„Ik bedoele de invaliden en de bejaorden,” zee Meester. Ja, doe begrepen ze 't allemaole wel.

„Veur die meensken,” zee Meester, „is de winter een muulike tied. Ze kun d'r niet, of háóst niet uut. Ze moe'n toch bosschoppen in huus hebben. En ze moe'n ók een keer naor 't postkantoor of naor de baank.”

Ja, nikten de heufden allegeer, ja, de meester hadde hielendal geliek. Iene van de maegies mos vanzels al hadde op wat zeggen, mar de meester hul heur nog even koest. „Dommiet Geesje, laot mi'j eerst even uutpraoten.”

„Now wol ik et aenlik zo regelen,” zee Meester, „dat wi'j hier op schoele een soort bosschoppedienst instellen.

Wie min op 'e gang is, of d'r om een ere reden niet uut durft, die hoeft mar een tillefoontien naor de schoele te geven en et wodt regeld. Vulen jim daor wat veur? Wie wel?”

Now, alle vingers vleugen toegelieke in de hoogte. Dat was ja een deksels mooi plannegien!

„Prachtig,” zee Meester, „ik bin bliede, dat jim d'r zo over daenken. Want ik bin aenlik al een betien op de zaeke veuruut lopen. Dat komt, ik kreeg gisteraovend een tillefoontien van de femilie Drent. Drent het een vrouw die sokkelt, en woont in iene van de bejaordenhusies.

Misschien kénnen jim him wel. Afijn, hi'j vreug, as we 't mit de gladde wegen ok zó regelen können, dat iene van de schoelekiender middags brood veur heur mitnam van de bakker. Feitelik is die oolde man dus de uutviender, of zeg mar de oprichter, van oonze bosschoppedienst.

Ik hebbe tegen 'm zegd dat et goed was en dat Klaos-Jan en Wietse d'r vandaege al wel veur zorgen willen zollen. Omdat die d'r toch daele kommen. A'k mar even wus, wat d'r wezen mos. Now, dat het hi'j me opgeven. Een halfien wit, een halfien bruun en vier krentebolties veur bi'j de koffie. Is dat ofpraot, jonges?”

Klaos-Jan en Wietse hadden onder et verhael vanzels de schrik van heur leven kregen. Mit koppen as rooie bieten zatten ze de meester an te kieken.

„Ja eh..., ja Meester. Dat komt in odder, Meester.”

Meester de Boer zag die rooie koppen wel, maar hi'j dee krek as et him hielemaole niet opvul. Ze mossen mar deur de zoere appel henne bieten, die twieje.

En Klaos-Jan en Wietse dochten: hoe bestaot et! Hoe bestaot et, dat now krek die Drent naor de meester beld het. En dat de meester krek percies oons d'r veur anwezen het. Et leven hangt toch wel van toevalligheden an mekere!

Klaos-Jan en Wietse wussen ok niks van et tillefoontien tussen Drent en et pelisiehuus. En tussen et pelisiehuus en de meester. En tussen de meester en Drent...

Ze dochten dat et nog wel wat mitvalen zol. Want per slot van rekening wussen die oolde meensken ja ok hielemaole niet, dat zi'j die sni'jballe deur 't dakraem gooid hadden. Now, dan was d'r toch gien inkelde reden om je zorgen te maeken?

De bakker van et dörp was een dubbele bakker, dat is te zeggen: hi'j was et van zien vak en van zien van.

Bakker Bakker dus! En zoks komt wél vaeke in boeken veur, mar zeldzem op een dörp.

Hi'j dee trouwens meer dingen dubbeld. Eten bij'veurbeeld! Veural slagroomtaarties. En daarom nuumden ze him op 't dörp ok wel de dikke bakker Bakker, of kotweg de Dikke.

Hi'j scheut ok dubbeld zovule krenten en reziene in et brood as de ere bakkers uut de buurt, en daaromme nuumden ze 'm ok wel et dubbelde krentebollegien, of kotweg de Krente.

Hi'j hadde al mit al dus ok een dubbele klandizie mit een dubbeld inkommen, en zokke meensken bin nogal es makkelik in een dörp.

Doe Klaos-Jan en Wietse om even over twaelven in de winkel kwammen, ston de bakker zels aachter de teunbaank, want zien vrouw was naor de keuken gaon om een dubbele uutsmieter klaor te maeken.

„Halfien wit, halfien bruun en vier krentebolties,” zee Klaos-Jan. „Graeg opschrievn veur Drent.”

„Bin jim dan Drenten?” vreug de bakker mit een ernstig gezichte.

„Nee,” zee Wietse, „wi'j bin gien Drenten! Wi'j bin Stellingwarvers!”

„Dan is 't goed,” zee de bakker. En hi'j schreef in et dikke winkelboek: - Jongen van Stellingwarf, 1/2 w. + 1/2 br. + 4 kr. Dat kon laeter nog wel es een hiele toer wodden, om uut te viene wie wát betaelen mos.

„Jim doen dus bosschoppen veur de oolden van daegen,” zee de bakker. „Da's een goed ding. En ik bin d'r dubbeld bliede omme, omdat et van de schoele utgaot. Ze vertellen zó vaeke dat die jeugd van tegenwoordig, dat die alliend mar kattedwaod uuthaelt. Dat ze sni'jballen deur de eupenstaonde dakraemen van bejaordehuzen smieten en zo. Om kot te gaon dat ze dubbeld zo ondeugend binnen as wi'j vroeger. Mar ik gelove daor niet in. En dit is veur mi'j wéer een bewies, dat ik geliek hebbe!”

Hi'j hadde de spullen intied in een plestik tasse daon.
„Zeg mar tegen de oolde meensken, dat ze d'r mar dubbeld lekker van eten moeten mit disse koolde.”

„Dat zal wel lokken,” zee Klaos-Jan. „'t Is ja ommes van de dubbele bakker!”

„Zo is dat!” lachte de bakker.

Doe Klaos-Jan en Wietse weer buten op 'e stoepe stonnen, keken ze mekeer toch wel mit een groot vraogteken in de ogen an. Zol de bakker van die snij'balle weten? Mar dat kón niet! Dat kón hielemaole niet. Gien meenske wus d'r wat van. Dus ók die bakker niet!

„Klaore toeval! Niks van antrekken! Kom mit je!”

Et tegelpattien was glad.

De bejaorde Drent hadde et d'r niet op waogd om et schone te maeken. Zien vrouw lag ja al op bedde. As hi'j now butendeure te valen kwam en wat brak, wat mossen ze dan?

De jongen keken mit een schuin oge naor boven, naor 't dakraem. Dat ston nog krek zo wied eupen as gister. Ze hadden dus zeker niks ontdekt, eers was 't now vast wel dichte west.

De deure gong eupen. De oolde man ston in 't hallegien.
„Asjeblijf heur,” zee Klaos-Jan. „Et brood en de bolties.”

„En as d'r weer wat is dan zeggen jow et mar,” zee Wietse. „want wi'j hebben now een bosschoppedienst opricht op schoele.”

„Mooi, mooi, bedaankt,” zee de oolde man. Dat van die bosschoppedienst begreep hi'j misschien zo gauw niet.

„Kom d'r mar even in.”

„Liever niet,” zee Wietse. „Wi'j moe'n aenlik drekt naor huus. 't Is eterstied.”

„Kom d'r toch mar even in. Al is 't mar vuuf minuten.” Ze deden et. Et kon niet best eers. De oolde baos schoefelde veur heur uut, deur et hallegien naor de

kaemer toe. Hi'j leup zonder de voeten op te tillen leek et wel.

Krek as was et hier ok al glad. Mar goed dat hi'j zels gien bosschoppen hoefde te doen mit dit pad.

„Kiek,” zee-d-ie, doe ze in de kaemer stonnen. „Et is now jammer dat jim et niet even an tied hebben. Dan kunnen we es wat praoten. Mar ik begriepe et wel: jim meugen jim moeke netuurlik niet mit et eten waachten laoten. Zollen jim tóch wel wat veur me doen willen? Et duurt mar een peer minuten.”

„Een peer minuten, dat kan altied heur!”

„Just. Dan moej'm es heuren. Mien vrouw ligt op bedde en ik bin zels de vlogste ok niet meer, dat zien jim wel. Daorum komt hier een peer keer in de weke een warkster - een bejaordehulpe - om de boel wat op odder te holen. Die het d'r gister krek weer west en doe het ze wat spullegies naor de zoolder brocht. En mitien et dakraem een aentien eupenzet. Dan kon de boel wat uutlochten, zee ze. Veurd dat ze vot gong zol ze et weer dichte doen. Mar dat het ze glad vergeten. Ik ontdekte et doe ze vot was, mar ik kan niet op 'e zoolder kommen, want et gaot mit zoe'n nijmoods opklaptrappien en daor durf ik niet op. Dat zodoende staot et raem now de hieltied nog eupen. En now wol ik jim vraogen...”

„Of wi'j 't even dichte doen willen,” zee Klaos-Jan. „Dat gaot netuurlik deur. Waor...”

„How, how, nog even geduld,” zee de oolde man.

„Willen jim dan mitien ok wel evenpies kieken, as d'r soms nog snij'troep op 'e zoolder ligt? Want gistermiddag hebben d'r een peer kwaojongen een snij'balle deur dat eupen raem naor binnen gooid.”

Hi'j zweeg en keek onder zien bosselige winkbrauwen weg eerst Klaos-Jan en doe Wietse recht in de ogen.

En opni'j kregen ze koppen as rooie bieten.

„'t Kwam bi'j ongelok,” zee Wietse. „Ik wol óver 't huus gooien.”

De oolde baos nikte. „'t Is al goed.” Hi'j gong in een

grote leunstoel bi'j 't raem zitten. „D'r hangt wel een veger en blik en een aanrechtdoek in de keuken. Neem die mar mit naor boven, veur geval dat et neudig is.”

Ze trokken et trappien an een touw naor beneden.

Doe klommen ze mit trillende bienen naor boven. Hoe zol 't d'r uutzien daor?

Et vul gelokkig mit. Aenlik was d'r niks an de haand.

Deur de waarmte van beneden of was de sni'j al smulden.

Hier en daor zat op 'e hoolten vloer nog een plakken dat wat nattig leek. Daor wreef Wietse toch mar een keer of wat mit de aanrechtdoek overhenne. Klaos-Jan dee 't raem dichte.

Doe gongen ze weer naor beneden. De oolde man zat nog in zien stoel. „En...?” vreugen zien ogen.

„D'r was niks an de haand, heur. Gelokkig niet. Et spiet me slim. Mar 't was écht bi'j ongelok,” zee Wietse.

„Jehannes!” klonk een vrouwestemme uut de slaopkaemer.

„Ie moe'n die jongen een stokkien sukelaogeven, heur! Veur 't bosschoppen doen!”

Mar Klaos-Jan en Wietse stonnen al bi'j de deure. „Nee, dat hoeft niet heur! Jim hebben vule meer last as lust van oons had.”

„Dat moet wel,” zee de oolde baos. „As de vrouw dat zegt, dan moet dat wel.” En hi'j wol overaende kommen.

„Dan vandemiddag mar,” zee Klaos-Jan.

„Vandemiddag?” De oolde man bleef zitten. Hi'j keek de jongen wat verwonderd an. „Kommen jim dan vandemiddag weer...?”

„Just!” zee Wietse. „Vandemiddag kommen we weer. Dan zuwwe 't pattien even vegen!”

Doe gongen ze de deure uut. Ze draefden de diek langes, want et was al laete wodden. Rappe bienen op een gladde weg.

De oolde baos keek heur nao.

„Ze valen me toch mit,” zee hi'j zachies in himzels. „Ze valen me toch mit - die jongen van tegenwoordig!”

Et verleuren buusdoekien

Dit is een verhael van Anneke.

Misschien kennen jim heur wel. Et is et dochttertien van de gruunteboer. Elke morgen komt ze hier de weg langes, wel twee keer. En elke middag ok wel twee keer. Ja krek, dan gaot ze naor schoele toe. Of ze gaot weeromme naor huus. Want ze gaot al echt naor de grote schoele, heur! Ze is zes jaor en ze zit in de eerste klasse.

Anneke mag graeg naor schoele gaon. Want et is d'r een gezellige boel. Mit een slim aorige juffer.

Daoromme is Anneke ok altied bliede as ze hier langes gaot. Ze stikt vaeke een haand op. En ze lopt nooit gewoon. Ze húppelt. Zo bliede is ze. En daoromme het ze ok van die lachende ogies. En daoromme wappert dat blonde haor zo fleurig om heur koppien!

Misschien ken ie Anneke now tóch. En aanders hindert et nog niks, heur!

Ie meugen et verhaeltien d'r lieke goed toch wel omme lezen.

Op een keer was die bliede Anneke hiel verdriectig. Ik zal je vertellen hoe dat kwam.

De juffer hadde in de klasse wat moois verteld. Een sprokien? Nee, gien sprokien! Een aander verhaeltien dan? Nee, ok gien aander verhaeltien!

De juffer hadde een plannegien verteld. Een hiel mooi prachtig plannegien!

„As jim elke eerste maendag van de maond een gulden mitnemen,” zee de juffer, „dan beweert ik al die guldens. En dan maeken we van de zoemer een reisen.

Mit een grote autobus. Dan gaon we naor de dunen, waoj' zo lekker in 't zaand speulen kunnen. En ok naor de dieretuun. Daor ziej' aepen en beren en tiegers en olifanten.”

„En kokedillen, Juffer?” vreug Jaap Smit.

„Misschien ok wel kokedillen!” lachte de juffer.

„As jim now dommiet thuus kommen, moej'm an Vader of Moeke vraogen as 't goed is. Niet vergeten heur!”
Now, de juffer hoefde niet bange te wezen dat ze 't vergatten! Ze vreugen et allemaole drekt doe ze thuus kwammen.

En alle moekes zeden ja.

En alle vaders vunnen et een lieve juffer.

En zo was dat mit de moeke en vader van Anneke ok.

Een peer daegen laeter was et de eerste maendag van de maand.

„Moeke,” zee Anneke zo gauw ze goed en wel uut bedde was, „Moeke, now moe'k een gulden mit hebben veur Juffer.”

„Gelokkig daj' d'r omme daenken!” zee Moeke. „Ik hadde 't haost vergeten!”

„Mar ik hebbe gien beursien, Moeke!”

Nee, dat was waor! Anneke hadde gien beursien. Hoe mos dat now?

Moeke dochte even nao. „Weej' wat?” zee ze doe.

„We zullen die gulden in een punt van je buusdoekien kneupen. Dan kuj'm niet verliezen. En vandemiddag zuwwe een beursien veur je kopen. Ie bin ok al zó groot. Ie maggen best een beursien hebben!”

En doe zochte Moeke een mooie, ni'je, gladde gulden uut heur pottemennee. En die kneupte ze in de punt van Anneke heur buusdoekien.

Even laeter gong Anneke naor schoele.

„Daenk om de gulden, heur!” zee Moeke.

„Ja Moeke!” En daor steuf ze al vot, de deure uut.

Et was winter. D'r vullen dikke sni'jvlokken uut de locht.

Duzend en nog vule meer. Die maekten de wereld wit.

Anneke hùppelde deur de sni'j. Ze was al weer bliede.

Mit de sni'j en mit de witte wereld en ok mit de gulden, die in de maantelbuse zat. In de punt van heur buusdoekien.

Onder een peer rooie waanties.

Doe kwammen d'r meer kiender op 'e weg. Doe gongen ze

draeven en gleden en mit sni'jballen gooien.
En doe haelde Anneke heur rooie waanties uut de
maantelbusse. Die trok ze an, want ze kreeg zokke koolde
haanties.

Et buusdoekien vul op 'e grond. Et vul in de zaachte sni'j.
Zonder geluud. Gien iene van de kiender héurde et.
Et buusdoekien was wit. De sni'j was wit. Gien iene van de
kiender zág et.

De kiender draefden verder, naor schoele toe.
En de vlokken vullen mar deur, vullen mar deur. Duzend
en nog vule meer.

Op 't schoeleplein murk Anneke pas, dat heur buus-
doekien vot was.

Och, och, wat goelde die kleine meid.

„Stille mar, heur!” zee Juffer. „Goel mar niet!”

„Ja mar... now... now... kan ik niet mi... mit et reisien mit!” snokte Anneke.

„Netuurlik wel,” zee de juffer. „Zó slim is et toch niet? En misschien komt et buusdoekien nog wel weeromme ok. Iene van de aandere kiender kan 't best vunnen hebben!”

„Kun we niet mit mekeer zuken, Juffer?” vreug een maegien.

„Dat helpt niks,” zee de juffer. „Kiek mar es naor buten.” De kiender keken naor buten. Dikke snijvlokken dwarrelden naor beneden. Ze maekten alles wit. Et laand en de huzen en de bomen en de schoele. Ja, de schoele ok. As et buusdoekien op 'e straote lag, dan was et now al lange onder de snij verdwenen!

„Weej' wat?” zee de juffer. „Gao mar es in de ere klassen vraogen, as d'r ok iene van de kiender je buusdoekien vunnen het.”

En doe vreug Anneke in alle klassen. Mar d'r was gien iene die een wit buusdoekien zien hadde.

Mar in de zesde klasse zat een jonge, die hiette Haans Bos. En die Haans, dat was een hiele flínke jonge.

„Meester,” zee die, „zal ik oonze Nero es ophaelen? Die vint et buusdoekien misschien wel.”

„Zol jim Nero zó toek wezen?” vreug de meester.

„Hi'j kan spoorzuken, Meester!”

„Dan moe'n we dat mar es perberen,” zee de meester.

Daor draefde die Haans al deur de snij naor huus, om Nero op te haelen. Jonges, wat kon die Haans lopen!

Hi'j woonde gelokkig dichte bij de schoele. Een menuut of tiene laeter was hi'j al weeromme. Mit Nero. Hi'j nam de hond mit de klasse in. Hi'j leut 'm snuffelen an de maantel van Anneke. En an heur kousen. En an heur schoegies.

Anneke was wel wat bange veur die grote hond. Hi'j snuffelde zo! En hi'j hadde zoe'n lange rooie tonge!

Alle kiender zatten d'r stille naor te kieken.

„Zol 't lokken, Haans?” vreug de meester.

„Ik weet et niet, Meester,” zee Haans. „Mar ik dochte 't wel. 't Is krek een echte pelisiehond!”

„Anneke moet mar mit gaon,” zee de meester. „Die wet nog wel zowat waor ze langes lopen is.”

„Nero, zuuk!” zee Haans.

En doe gongen ze d'r uut. Mit 'n drienend: Anneke en Haans en Nero.

Haans hul Nero goed beet an de riem. Mar de hond trok zo hadde, dat hi'j 'm haost niet holen kon. Daoromme gong et hoe langer hoe hadder. En Anneke mos draeven om mit te kommen op heur kleine voeties deur de sni'j. Nero snuffelde mar mit zien neuze over de grond. Zo vun hi'j et pattien weeromme, waor Anneke daele lopen was, naor schoele toe.

Doe ze al een mooi aentien vot weren, bleef de hond inienend stille staon. Hi'j krabde mit de poten in de sni'j en... daor lag et buusdoekien!

Haans pakte et op. Et was wel nat en vies wodden van de sni'j. Mar de gulden zat d'r nog in, dat vuulde hi'j zo wel. Of die Anneke bliede was!

„Flinke hond, heur!” zee Haans. En hi'j klopte Nero op 'e nekke.

„Flinke hond, heur!” zee Anneke. Mar ze klopte Nero niet op 'e nekke.

Dát duste ze niet an!

„Flinke hond, heur!” zee de meester.

„Flinke hond!” Dat zeden ze allemaole. De juffer en alle kiender van de schoele.

En dat zee Anneke heur moeke ok, doe ze alles heurd hadde.

En wat dee ze? Ze nam een stokkien leverwost. Ze dee d'r een pepiertien omme. Ze zee tegen Anneke: „Kiek, dat moej' naor Haans brengen. Ie kommen toch bi'j zien huus langes. Et is veur Nero. Hi'j het wel een lekker happien verdiend!”

Now, Nero het d'r van smuld, heur!

Want honnen lussen graeg leverwost.

En pelisiehonnen veural!

Middags hebben Moeke en Anneke een beursien kocht.
Een mooi rood beursien.
Elke eerste maendag van de maond nemt Anneke dat
beursien mit naor schoele.
In dat beursien zit een gulden. Veur 't reisien.
Goed oppassen, Anneke!
Niet weer wegslepen, heur!

Hoe Jannes Zeuvenklapper uut visken gong

Et was nog vroeg in de morgen.

De zonne keek amper mit ien oge over de horizon.

De wiend hul nog een peer minuten de aosem in, om de gleensterende dauwdruppies niet uut et grös te blaozen.

Mar midden in de wiede wereld van de Westhoek zat al een man. Hi'j zat an de kaant van de Kuunder, tussen riet en roegte.

Mit een angel in de hanen en een dobber op et waeter.

En et lege leefnet lag naost him te waachten op 'e eerste vis.

't Was Jannes Zeuvenklapper uut Wolvege, een steevaaste gaast an de kaante van de Kuunder.

De aandere viskers nuumden him Jannes Bot, omdat hi'j vaeke bot vong. Of ok wel De Vilthoed, omreden hi'j altied onder een bruun vilten hoetien zat.

Mar hoe dan ok, Jannes was d'r vroeg bi'j vandemorgen.

Hi'j was toevallig midden in de naacht wakker wodden en hi'j hadde mitien docht: „Ik dóé et!”

En hi'j déé et ok!

Hi'j zochte zien vistuug bi'j mekere, smeed de spullegies in de auto en trok in de vroege morgen de Westhoek in.

Wat is d'r mooier as de Westhoek op een vroege zoemermorgen?

Waor vien ie beter stekkies as an de Kuunder bi'j et begin van een straolende dag?

Jannes zat daor. Tussen et riet.

Hi'j keek naor zien dobbertien, dat op 't waeter dreef.

De zonne keek mit twie ogen over de horizon.

Een koe zee boeh! Een voegel zong.

Jannes keek mar naor zien dobbertien.

De vis déé niks, de vis zée niks.

Doe kwam de wiend. Hi'j sloepte over et laand. Lege over 't grös. De dauwdruppies trilden en vullen d'r of.

Et riet ritselde en beug. Doe kreeg hi'j Jannes Zeuvenklapper in zicht.

En inienend... inienend kreeg de wiend een plan. Een speulse inval was 't! Hi'j gréep et vilthoetien!
Hi'j nam et mit! Tien, twintig meter wel! Doe leut hi'j et los! Midden boven de Kuunder!
Et hoetien dukelde en daanste. Evenpies mar. Doe vul et... plof! Midden in 't waeter...

Et lag krek op 'e kop. De golfies dreugen et en de stroom nam et mit.
Doe was dat vilthoetien krek een botien wodden. Een klein bruun keboolterbotien!
Jannes was d'r hielemaole verstuverd van. Hi'j kwam niet iens overaende. Zó vlogge gebeurde 't allemaol!
Hi'j keek et botien nao dat staorig votdreef op 'e stroom. „Dag!” zee Jannes. „Dag vilthoetien!” En hi'j wuifde warkelik even mit de rechterhaand.

Et botien wuifde niet weeromme. Want d'r zat nog gien keboolter in.

De zonne klom hoger.

Hi'j scheen over een bliede wereld.

En over een bluuiende Westhoek.

En hi'j scheen ok op 'e kaele plasse van Jannes Zeuvenklapper. Vandaor altied die vilthoed, zie...

Die plasse van Jannes, dat wodde as 't waore een pannegien dat op 't vuur te stoven ston! Ze numen et dan ok wel een hassenpanne.

In dat pannegien wodden Jannes zien hassens waarm en wiek en bruuierig...

Hi'j keek mar naor zien dobbertien.

De vis déé niks, de vis zée niks.

Doe kwammen d'r grote kringen om de dobber. Hiele groten. En de dobber zels dreef op 'e golfies vot.

En d'r zat een keboolter op. Die keboolter stak een hiel klein haantien op...

Dat was niet echt, dat leek mar zo.

Want Jannes was in de slaop valen. Zien heufd zakte veurover. Zien hanen hullen nog even de angel beet, mar niet lange. Doe vul die... ploons! Ok in 't waeter. En doe dreef die staorig-an op 'e golfies vot...

Dat was wél echt!

Jannes wuifde 'm niet nao. Dat hoefde ok niet. Want d'r ston ok gien keboolter op!

Om tien ure, doe de zonne al te blaekeren ston an de locht, kwam d'r stroom-op een schip veurbi'j. De moter bromde. Jannes wodde d'r wakker van. Hi'j dee de ogen eupen. Hi'j keek naor dat schip. Aachterop zat een joongien. Mit een bruun vilthoetiën op 't heufd en een angel in de haand! Jannes stak een voest in de locht.

Et joongien lachte. Hi'j vun dat de dag mar goed begonnen was! Hi'j hadde al een vilthoed en een angel uut et waeter opviskt!

Doe vulde Jannes es op zien kaele plasse. 't Was krek een koekepanne! Ie konnen d'r wel een peer kiepe-eier op bakken!

Hi'j plokke een toppe grös en legde die d'r bovenop.

Dat vulde lekker fris!

En zo leup Jannes onder een gruun ofdakkien naor zien auto toe!

En tóch kom ik niet zonder vis thuus! docht hi'j onderweg.
Hi'j stopte dus bi'j de eerste de beste viskraom in Wolvege.

De visboer kende zien klaanten wel. „En?“ vreug hi’j, „wat hadde ’t wezen zuld, Jannes?“

„Et hadde vuuf dikken wezen zuld,” zee Jannes. „En geef me ok mar een zoere hering tegen de waarmte.”

De visboer gaf Jannes zien hering en wiels die an ’t eten was, pakte hi’j ok vuuf dikken in een stok pepier.

„In de tasse, Jannes?“

„Je doen mar,” zee Jannes. „Ik kan ze toch min in de broeksbuse stoppen, niet ! Geef me nog mar zoe’n zoeren iene!”

Hi’j at dus nog een zoere en de visboer stopte vuuf dikken in de tasse, die aachter in de auto lag.

Zó gediensstig was die visboer wel!

Doe Jannes thuus kwam, ston Moeke Zeuvenklapper al op ’e drumpel. „En...?“ vreug ze.

„Vuuf dikken!” zee Jannes. „Knap daon, hen?“ En hi’j stak heur de tasse toe.

„Knap daon, heur!” zee Moeke Zeuvenklapper. „Mar ik wus wel daj’ een flinke mannegien weren!”

Ze nam de tasse mit naor de keuken.

Et pepier kwam heur wel een betien vreemd veur, want dat bruken viskers over ’t algemien niet!

En doe ze ’t eupen dee...

Vuuf dikke schelvissen, bakt en wel!

Wat een rôtstreek van die visboer!

Mar ze hebben ze wel lekker opeten, dat wel.

En Jannes zee gewoon dat et allemaol van de waarmte was, veerder niks!

Hoe ’t wereldkundig wodden is? Ik hebbe d’r gien idee van!

Mar een feit is dat Jannes Zeuvenklapper, alias Jannes Bot, alias De Vilthoed, laeter ok wel De Bakte Schelvis hiette!

De kikker

Doe de dag,
doe de fleurige kleurige dag
op de greiden en over et waetervlak lag,
kwam de kikker.

Doe zien kop,
zien deurzichtig gewichtige glaanzende kop
boven 't oppervlak steeg
en hi'j volop
de locht in zien longzakken kreeg,
blaosd' hi'j 'm op,
al mar dikker, mar dikker!

Spiegelglad lag
de sloot in et locht van de dag;
gien simpele rimpel, die 't waeter beweug;
een pompelblad dreug
oonze kikker,
die locht in zien longzakken zeug,
al mar dikker, mar dikker!

Daor lag hi';
daor zag hi'
hoe alles verdronk
in de zoemerse dag, die rondomme blonk.

Hi'j kwaekte;
hi'j maehte
'm al dikker, al dikker!

En van poere genot
sprong hi'j petsend kepot!
Oe, die kikker, die kikker, die kikker!

Kereltien Kwast

Hi'j hiette aenlik Karel, mar zien moeke zee altied „mien kereltien” tegen 'm.

En daarom nuumde et hiele dörp 'm Kereltien. Kereltien Kwast.

Want hi'j hiette Kwast van zien ván, van aachternaeme dus, daor was gien ontkommen an.

In de tied van Napoleon was dat al begonnen. Doe kwammen de aachternaemen van de meensken in de boeken.

En now is d'r gien meenske meer, die wet of de uutviender van zien naeme een grappemaeker of een schilder was. Mar een over-over-grootvader was 't in elk geval wél!

Kereltien leup, doe hi'j amper drie jaor was, bi'j et oolde boerderi'jgien omme waor de familie Kwast woonde. Tussen een kreupele hond, twie katten, twintig mollebulden en een geitesik. En hi'j peuterde netuurlik krek zo lange an 't hekkien dat et los was en daor gong Kereltien d'r vandeur, de straotweg uut!

Now was et daor niet drok bi'j de weg en hi'j hadde 't gelok, dat hi'j nao drie kilemeter de postbode integen kwam. Want de postbode kent vanzels alleman!

En dús stapte de postbode van de fiets en hi'j zee:

„Dag Kereltien! Waor gaoj' henne, mien joongien?”

„Vot!” zee Kereltien. Want doedertieden was hi'j nog een mannegien van weinig woorden.

„Bi'j votlopen?” vreug de postbode.

„Vot!” zee Kereltien nog es. En dat kon dus van alles betekenen.

„Kom mar,” zee de bode. En hi'j tilde Kereltien veur op 'e stange, drokte 'm de PTT-pette over de oren en brochte 'm weeromme naor huus.

Moeke Kwast ston krek bi'j 't hekkien te kieken, waor as heur Kereltien toch bleven was.

„Asjeblijf Vrouw Kwast,” zee de postbode. En hi'j zette Kereltien vlak veur heur op 'e grond. „Hi'j was al een hiel aende vot en hi'j leup as een haeze!”

„'k Wil 't best loven,” zee Moeke Kwast. „'k Wil 't best loven. Hi'j gaot hadde veuruut. Hi'j kan 't wel es hiel veer brengen in de wereld!”

Intied was Kereltien d'r al weer vandeur: een gezichte veer de aandere kaant uut.

De postbode keek 'm nao. „Ie hebben groot geliek, Vrouw Kwast,” zee hi'j doe. „Hi'j gáót hadde veuruut! En zo kán hi'j 't een aende brengen in de wereld! Mar een Kwast zal et altied blieden!”

1.

Kereltien Kwast was veur de eerste dag op schoele in... Nee, waore, dat vertel ik jim lekker niet!

En now was de juffer die ze daor hadden, dat was een bi'jdehaante tante. Dat die wol mitien weten, wat d'r in zat. Die vreug an de klasse: „Kiender, wie kan mi'j vertellen, hoevule as iene en iene is?”

Alle kiender stakken een vingertien op, behalven Kereltien Kwast.

Vreug de juffer: „Weet ie dat niet, Kereltien?”

Nikte Kereltien: „Jáówel, Juffer!”

Vreug de juffer: „Waorum stik íe dan je vingertien niet op?”

Trok Kereltien wat mit zien schoolders: „Och...”

Mar de juffer drong an: „Now waarom stik ie dan gien vingertien op?”

„Aj' 't dan per se weten willen,” zee Kereltien, „ik hadde nóóit docht, dat d'r nog schoelejuffers weren, die an de kiender vraogen moeten hoevule as iene en iene is!”

2.

Zat Kereltien Kwast in de twiede klasse.

Vreug de juffer an de klasse: „Kinderen, als de schilder de dakgoot verft, staat hij op een...?”

Reup Kereltien Kwast boven alles uut: „Op 'n ledder. Juffer.”

Nikte de juffer: „Juist Kereltien! Da's goed geantwoord. Maar je moet niet zeggen lédder, maar ládder.”

„Ja Juffer,” zegt Kereltien.

Mar mit vligt zien vinger al wéér in de hoogte. „Juffer, wat zegt Juffer dan tegen een lanteernpaol, Juffer?”

„Lantaarnpaal Kereltien,” zegt Juffer.

„Dan bin die schoelejuffers toch mar vremde meensken,” zegt Kereltien. „Want een lanteernpaol zegt ja omme niks weeromme.”

3.

Zat Kereltien Kwast in de dadde klasse en veur 't eerste jaor bij een meester.

En wat veur iene!

Een groot heufd op vierkaante schoolders en spierballen as Edammerties in de wiede mouwen van een slobbertrui.

Hi'j hadde bossels boven de ogen en een bulderstemme en sommige kiender weren daoromme wel wat bange veur 'm.

Kereltien Kwast was dat niet!

Hi'j hadde wel respekt veur die enorme kerel van staol en beton.

En dat wol Kereltien wel zien laoten ok!

Daorum schreef hi'j een keer stiekem mit grote letters op et bod:

Oonze Meester is een boxer!

Now dat het hi'j weten!

Want hi'j mos van diezelde meester honderd keer opschrieven:

een boxer blaft - een bokser straft!

„Da 's goed veur je Nederlaanse tael!” zee de meester. En daormit weren die beide mitien een peer dikke kammeraoden wodden!

4.

Gong de Meester van de dadde klasse - de bokser dus! - wat vertellen over de P.T.T.

„De P,” zee hi'j, „die is van Post.”

„De eerste T,” zee hi'j, „die is van Telefonie.”

„De twiede T,” zee hi'j, „die is van Telegrafie.”

„Kiek,” zee de meester, „de P.T.T., dat is aenlik de postdoeve van vroeger. Mar et is de molle ok, want hi'j vrot krek zo hadde onder de grond. Jim hebben netuurlik allemaole die tenties wel es bi'j de weg zien staon: P.T.T. Telecommunicatie.”

En zo praotte de meester nog een mooi aentien vot. En doe vreug hi'j: „Wie kan me now nog vertellen, wat P.T.T. percies betekent?”

Stak Kereltien Kwast mitien de vinger op.

„Zeg et mar, Kereltien.”

Zee Kereltien: „Puttien greven,
Tentien bouwen,
Tukkien doen!”

5.

Zat Kereltien Kwast in de vierde klasse.
Vertelde de meester over vreemde dieren in vreemde lanen.
„De neushoorn,” zee de meester, „da’s om zo te zeggen een muzikaol dier. Dreegt altied een hoorn op ’e neuze!”
Stak Kereltien Kwast mitien een vinger op.
„Zeg et mar Kereltien,” zee de meester.

„D'r is altied baos bóven baos, Meester!” zee Kereltien.
„Neem now es een doodgewone koe! Die dreegt veuran twíé hoorns en van aachteren drijt hij langspeulplaeten!”

6.

Zat Kereltien Kwast in de vijfde klasse, bij een meester, die van buten de Stellingwarven kwam. Dat was netuurlik gien schaande veur die man: niet iederiene kan een Stellingwarver wezen.

Mar 't was wel zunde dat hi'j zoe'n bétien om et Stellingwarfs gaf!

Over vrémde taelen praotte hi'j wel graeg: „In Duitsland spreekt men Duits, in Frankrijk spreekt men Frans, in Engeland spreekt men Engels. Wie kan me nog een voorbeeld geven, kinderen?”

Stak Kereltien Kwast mitien de vinger op. „In de Stellingwarven praoten we Stellingwarfs. En da's trouwens de beste tael van de hiele wereld!”

De meester keek een betien bedaenklik.

„Kereltien,” zee hi'j, „je weet, dat ik het op prijs stel wanneer er in onze klas Nederlands gesproken wordt. Maar voor deze keer wil ik dat door de vingers zien. Ik wil zelfs nog verder gaan: je mag je bonte bewering met een voorbeeld staven.”

Jonge, jonge, dochte Kereltien, dat was een hiele riddenaosie, mar mi'j verzweer ie disse keer niet!

Hi'j sleug mit de voest op 'e taofel, daor schrok de meester alvast een betien van.

Hi'j zee: „Neem now disse doodgewone taofel. Wat doen de Duutsers? Ze bedoelen een taofel. Ze schriéven Tisch - ze zéggen Ties.

Wat doen de Engelsen? Ze bedoelen een taofel. Ze schriéven table - ze zéggen teebel.

Wat doen de Hollaanders? Ze bedoelen een taofel. Ze schriéven tafel en dat zeggen ze temeensen ok.

Mar wat dot een Stellingwarver? Hi'j bedoelt een taofel. Hi'j schrift taofel. En hi'j zégt taofel!

Dáoromme allieënd al is de Stellingwarver tael de beste van de hiele wereld!”

Doe is die meester dezelve aovend nog lid wodden van de Stellingwarver Schrieversronte! Want de beste tael van de hiele wereld, dié wol hi'j vanzels ok slim graeg leren!

7.

Zat Kereltien Kwast in de zesde klasse, bij de bovenmeester. Kreup hi'j op een morgen mar al op 'e vloer henneweer.

Now zee de meester daor eerst niet al te vule van, want hi'j was van Kereltien wel wat wend vanzels.

Mar omdat de ere kiender d'r ok onrustig van begonnen te wodden, vreug hi'j op 't laeste toch: „Zuuk ie wat, Kereltien?”

„Ja Meester,” zee Kereltien, en hi'j zochte wieder.

„Bi'j dan wat kwiet, Kereltien?” vreug de meester.

„Ja Meester,” zee Kereltien, en hi'j zochte wieder.

„Wát bi'j dan kwiet, Kereltien?” vreug de meester.

Doe keek Kereltien eindelijk op. „Een gulden, Meester.” „Een gulden?” vreug de meester wat verheerd. Want hi’j was niet wend, dat Kereltien Kwast mit geld in de buse leup.

„Ja Meester.”

„Hadd’ ie dan een gulden bi’j je, Kereltien?”

„Nee Meester!”

Doe keek de meester mit grote ogen. „Mar aj’ gien gulden bi’j je hadden, kuj’m toch ok niet kwiet wezen, Kereltien?”

„Gistermiddag al!” zee Kereltien, en hi’j zochte wieder.

Doe keek de meester mit nóg groter ogen! „Mar gister was ’t ommes woensdag, Kereltien. Gistermiddag bin ie hier hielemaole niet west!”

„’t Was hier ok niet,” zee Kereltien. „’t Was in de iezewinkel van Staol!”

Doe wodde de meester ongeduldig. „Kereltien,” zee hi’j, „ie praoten now as een kiepe zonder kop! Vertel now mar es percies wat d’r gebeurd is, want zo kommen we vanzels gien stap wieder!”

„Now kiek, Meester,” zee Kereltien, „gistermiddag hen, doe kwammen d’r drie jongkerels in de iezewinkel van Staol. En die kochten alle drie een mes van een tientien. En dat betaelden ze ok. An de juffer bi’j de kassa.

Mar now hadde Staol, dus de baos zels, die hadde dat zien en die zegt tegen de juffer: „Geef die klaanten mar vief gulden weeromme, omdat ze die drie messen in ién keer kocht hebben! En mitien lopt hi’j vot.

Pakt de kassa-juffer vief losse guldens uut de lae, lopt ze de drie jongkerels aachternao, drokt ze elk een gulden in de haand en lat de aandere twieje in heur eigen buse glieden!”

„Wat een rotstreek!” zee iene van de maegies.

„Kun ie vief losse guldens dan wél in drienend verdielen?” vreug Kereltien.

Nee, dat kon dat maegien vanzels ok niet.

„Om kot te gaon,” zee Kereltien, „die jongkerels hadden eerst drie keer tiene is dattig gulden betaeld.

Doe kregen ze elk iene gulden weeromme, d’r bléef dus

zeuvenentwintig gulden betaeld. Klopt dat?"

„Dat klopt Kereltien," zee de meester.

„Krek," zee Kereltien, „En de kassa-juffer hadde ok nog twie in de buse, da's dus negentwintig gulden! Mar 't is gien dattig! En daaromme zuuk ik al van gistermiddag of om die iene gulden!"

En mit kreup Kereltien wieder over de vloer.

De klasse piekerde.

De meester zat aachter zien taofel. Hi'j trok een reenfel in et veurheufd. Hi'j dochte wel vief minuten nao.

Doe zee hi'j: „Kom mar overaende, Kereltien. Ik hebbe 'm vunnen!"

„Gelokkig!" zee Kereltien. „Lag hi'j zomar op Meester zien taofel?"

„Nee," zee de meester. „Hi'j lag niet zomar op mien taofel, mar hi'j zit me in et heufd. Kom mar es hier en kiek mar es goed!"

Doe keek Kereltien mit grote ogen naor de meester zien heufd, mar daor zat nargens een kieklassien in.

„Ik zie 'm niet," zee Kereltien, „mar ik love 't best!"

Dat was de meester niet genoeg. Hi'j leup naor et bod en nam een krietien. Hi'j schreef alles percies op. „Ziej'm nów liggen, Kereltien?" vreug hi'j.

Kereltien nikte.

Nao die dag nuumde hi'j de bovenmeester Et Hiele Grote Rekenwonder!

8.

Was 't de laeste middag veur de Kastvekaansie. Vreug de bovenmeester an zien zesde-klassers: „Wat gaon jim now in de vekaansie doen?"

Zee de iene: „Uutvanhuus."

Zee de aander: „Kastboom versieren en euliekoeken eten."

Zee de dadde: „Een reisien maeken naor Oostenriek."

Want d'r lag weer es gien snij in de Stellingwarven.

Zee Kereltien Kwast: „Rekenen, Meester."

„Rekenen, Kereltien?” Want hi’j vun dat wel een betien vreemd.

„Ja Meester,” zee Kereltien. „Ik hebbe een vraagstok en dat moet oplost wodden.”

„Aha!” zee de meester. „Vertel mar es op, Kereltien. Misschien kan ’k je helpen.”

„Misschien wel!” zee Kereltien. En hi’j keek de meester deur hiele dunne spleties an. „Kiek dat zat zie zo: d’r was een mulder en die wol mit de meule opholen.

Mar hi’j wol wel de maelhaandel anholen. En now hadde hi’j wel een weegschaole, niet zoe’n mooi duur ding, mar een oolderwetse beskule. Daor kon hi’j ’t best mit doen, dochte die mulder, as hi’j mar gewichten hadde.

En doe zag hi’j een ofdaankte meulestien liggen. Hi’j dochte: jonges, daor maek ik mien gewichten van! Dan kosten ze me niks en ’t is nog wat appats ok!

Now, dat het hi’j daon. Hi’j het die stien, die percies veertig kilo weug, in vier verschillende stokken verdielt. En mit die vier stokken kan hi’j now op zien beskule krek elke hiele kilo mael veur de klaanten ofwegen, tot zakken van veertig kilo an toe. Now is mien vraagstok vanzels...”

„Hoe zwaor as elk stok van die stien is,” zee de meester.

„Goed raoden, Meester!” zee Kereltien Kwast.

„Ik viene dat drekt niet,” zee de meester.

„Mar a’k doukies naor huus toe gao, begin ik d’r mitien an. En zo gauw a’k et wete, za’k je wel evenpies bellen. Wat is jim nommer ok al weer?”

„13927 Meester,” zee Kereltien.

De meester schreef et veur in zien agende: iene, drieje, negen, zeuvenentwintig.

Twiede Kastdag, aovens om acht ure, gong in et huus van de Kwasten de tillefoon.

Toevallig pakte Kereltien op.

„Mit Kereltien Kwast.”

„Je kun naor de pompe lopen mit je meulestien!” zee een bekende stemme. „k Hebbe al drie naachten gien oge

dichte daon!" En mitien wodde de hoorn an de aandere kaant weer daeilegd.

„Wie was dat?" vreug Moeke Kwast.

Kereltien lachte. „Dat was... dat was Et Hiele Grote Rekenwonder!"

Doe mos Kereltien vanzels wel een betien meer vertellen. En de familie Kwast kon goed lachen, dat wodde weer es dudelik bewezen!

Mar Moeke Kwast hadde toch medelieden mit de meester. „Ie moe'n him weeromme bellen, Kereltien," zee ze. „Ie moe'n et 'm vertellen. Eers lopt die man zien hiele vekaansie in de warre!"

Mar Kereltien schudde et heufd. „Weeromme bellen hoeft niet meer, Moeke! Hi'j het et antwoord ja ommes zels al dri'jd!"

Baos boven baos!

Op 'e legere schoele hadden ze zes jaor laank bi'j mekaander in de klasse zeten, mar ze weren wel slimme verschillend, die tweeje.

Now zat 'm dat netuurlik drekt al veur een pat in de huusholings thuus.

Eddy was et zeuntien van de dokter op et dörp.

Hi'j kon al een betien lezen, veurdat hi'j naor schoele gong en hi'j kon ok al tot tiene tellen. Niet omdat ze d'r thuus mit alle geweld achteran zeten hadden, mar gewoon omdat een doktershuus now ienkeer een huus vol boeken en pepieren is.

Luutzen kon dat allemaole niet. Die kende nog niet iene letter en hi'j wus ok mar amperan hoevule as iene en iene was. Mar hi'j verkochte doe al wel zien eigen krielkiepies veur schandaolig hoge priesen, dat wel!

„Kiepen en oold iezer,” zee zien vader, „wat ik je bromme: die jonge wodt mien opvolger! Daor zit een oolderwetse haandelsgeest in! Dát soorte meensken het Nederland groot maekt!”

En dan klopte hi'j himzels op 'e bost, die oe zo bried en oe zo groot was!

„Mit een betien gelok brengt oonze Luutzen et tot nochteren kalver!”

En dat laeste, daor bedoelde hi'j dan de haandel mit.

Haost weren ze mekere as klassekammeraoties kwiet-raekt. Dat was doe de breuken goed en wel op gang kwammen.

Eddy snapte d'r alles van en Luutzen mar een betien.

Afijn, de meester begreep gelokkig ok wel, dat et in de kalverhaandel alliend mar over hielen gaot, dat hi'j zag wat deur de vingers.

En soms was Luutzen trouwens ok liep genog. Neem now dat heufdrekenen.

Vreug de meester: „Luuster allemaole goed: ik kan bi'j de fietsemaeker iene fiets kopen veur 275 gulden. Wat betael ik dan, a'k twie van zokke fietsen kope?”

Schreven de kiender et antwoord op een blattien.

Vreug de meester even laeter: „Wat heb ie opschreven, Eddy?”

„550 gulden, Meester.”

„Goed zo!” zee de meester. „En wat had ie, Luutzen?”

„500 gulden, Meester.”

„We zullen 't evenpies naokontroleren!” zee de meester. En hi'j schreef onder mekeer op et bod: 275 en nog es 275.

„Vufe en vufe is tiene, nul opschrieven...”

Afijn, dat hadde dus níks mit heufdrekenen te maeken, mar wél álles mit een goed antwoord!

„Akkoord?” vreug de meester, doe hi'j 550 opschreven hadde.

Luutzen schudde 't heufd.

„Niet?” De meester keek een betien verwonderd. „Waor zit 'm de fout dan, Luutzen?”

„Ie moe'n toch wel hatstikke gek wezen,” zee Luutzen, „aj' twie fietsen toegelieke kopen en dan tóch de volle pries betaelen. Vuufdig gulden praot ie d'r toch altied wel of!”

„Disse keer rekenen we jow antwoord ók goed!” zee de meester.

En van díe sportiviteit kwam et dus, dat ze tóch zes jaor laank bi'j mekere in dezelve klasse bleven!

Zatten ze zo ongeveer in de vuufde, zesde klasse, fietsten ze op een woensdagmiddag toevallig tegere naor 't voetbalveld, zaggen ze veur een winkel de meester mit een grote deuze ommeheisteren. Hi'j wol dat ding achter op 'e fiets hebben, dat was wel dudelik. En 't wol niet al te best, dat was ók zo klaor as een klontien.

Eddy en Luutzen stapten dus mitien of. „Wil 't niet, Meester?”

De meester schudde 't heufd. Hi'j hul een touwgien in de hoogte. „Te kot!”

„Waacht es even,” zee Eddy. Hi'j vuulde in de broeksbusse

en ja heur! Ok een touwgien! En langer as dat van de meester, dat koj' zo wel zien. „Ditte misschien, Meester!” „Perberen,” zee de meester. Hi'j stak zien eigen touwgien weer in de buse. Doe sleug hi'j et touw van Eddy om de deuze henne. Mar 't was nogal een flinke deuze, die op 'e pakkiesdreger mos en... „Ok te kot! Jammer jonges, jammer!”

Eddy kreeg zien touwgien weeromme.

„Wat now?” zee de meester.

„Ja, wat now?” zee Eddy.

„Misschien weet ik d'r wat op!” zee Luutzen. „As Meester mi'j zien touwgien gef.” Dat dee de meester dus.

„En as Eddy mi'j ok zien touwgien gef.” Dat dee Eddy dus.

„Pas op, wat d'r now gebeuren gaot!” lachte Luutzen. En hi'j kneupte de beide aenties rap an mekaander. „Asjeblijf! En laank zat!”

„Verrek!” zee de meester. En dat is netuurlik gien mooi woord veur een meester, mar ik wil d'r niet omme liegen, hi'j zee et écht en dus...

Ze weren op dezelve dag óp schoele kommen en ze gongen d'r ok op dezelve dag weer of. Mar doe hadde de iene wel aorig meer vracht in 't heufd as de ere.

Dat hinderde niks, zee de meester. De iene kon beter rekenen en de aander beter hadlopen. Zo was dat in de wereld. Mar as én de hadloper én de rekenmeester et in heur leven beide naor 't zin hadden, dán was 't goed.

Hi'j gaf de kiender, die van schoele ofgongen, allemaole een stevige haand. En hi'j weenske ze et beste veur de kommende jaoren en een boel gelok nao de vekaansie, op heur ni'je schoele.

Veur Eddy zol dat de Havo wezen.

Daor gongen de kiender henne, die laeter een wit boortien omme hebben wollen. Die wodden gemiente-ambtener, of schoelemeester en een inkelde alderdeegst perfester!

Luutzen zol naor de Technische Schoele. Dan koj' leren veur timmerman of schilder. En een hieleboel brochten et

daor ok wel tot autosloper. Twieje of drieje lokte et laeter dan de onderdielen ok weer in mekeer te kriegen. Dat wodden dan de echte monteurs vanzels!

Afijn, Eddy en Luutzen verleuren mekere uut et oge. Totdat op een dag... Mar dat was wel twintig jaor laeter! Eddy hadde dapper studeerd en hi'j hadde intied een beste baene kregen an een universiteit.

Hi'j ree die dag in een slee van een auto van een vergeerdering naor huus en doe hi'j onderwegens honger kreeg, stak hi'j an bi'j een priezig hotel. Et was een betien 'n vremde eterstied en daor kwam et zeker van, dat d'r mar iene auto op et parkeerterrein ston. Die was nog een duzend of tiene duurder as die van Eddy, mar hi'j zette zienend d'r toch mar naost.

Ok binnen was 't slimme rustig: d'r zat mar iene man an een taofeltien te eten.

Eddy zochte een aentien veerderop ok een plakkien en dee zien bestelling. Mar onderwiels hi'j op zien eten zat te waachten, keek hi'j now en dan es naor die aandere man. Wie kon dat wezen?

Waor hadde hi'j dat gezichte eerder zien?

Hoe lange was dat leden? Et mós een kwestie van jaoren wezen. Van tiene wel. Of misschien wel twintig...

Doe inienend wus hi'j et!

Hi'j gong staon en leup naor de aander toe, toch een betien wiefelend nog. De rechterhaand kwam veurzichtig veuruut... „Luutzen?...”

De eter keek op van zien bod. Hi'j takseerde de aander een peer sekonden... „Eddy!” zee hi'j doe. „Eddy, kerel, hoe bestaot et. Wat is dat lange leden!”

Ze gavven mekeer de haand en gavven mekaander een klap op 'e schoolder.

„Kerel, gao zitten! Gao toch zitten!” En ze kwammen drekt over vroeger an de praot.

De kelner hadde 't ok al in de gaten kregen. „Hadde Meneer?...”

Ja, Meneer hadde zien eten an dísse taofel verwaacht!
„Ik komme krek van een vergeerding,” vertelde Eddy.
„Ik begon honger te kriegen, ik daenke, weej’ wat, ik stikke evenpies an. Dit leek me ’n goed en rustig plakken. D’r ston mar iene auto op ’t parkeerterrein...” Hi’j begon now echt een betien ni’jsgierig te wodden. „Is die eh... is die trouwens van jow?”

„Die roje?” Luutzen nikte. „Ja.”

„Dure waegen, man! ’t Gaot zeker goed in de haandel! Nog altied oold iezer en pepier? Of bin de nochteren kalver d’r tóch bi’j kommen?”

Luutzen schudde van nee. „Drop en pepermint.”

„Drop en pepermint? Wat doe’j dáór mit?”

„Now kiek,” zee Luutzen - en hi’j zee et zaachies, want hi’j wol niet half, dat de kelner et heurde - „now kiek, ik kópe de rollegies veur een dubbeltien. En ik vérkope ze veur twee dubbelties. En die tien percent weenst, dáór koop ik zoe’n ni’je auto van!”

Eddy het d’r laeter mit al zien geleerdighied nog vaeke over naodocht.

Hi’j kon mar tot iene konklusie kommen: d’r blift in et leven toch altied baos bóven baos!

Et hat van de Langelille

Op 'e Langelille leup een hat
Mit dattien kronkels in de stat!
Dat was netuurlik slim appat!

Want hatten hebben zogezezd
Een stattien, dat is kot en recht.
Daor wodt nooit permenent in legd.

Mar now gebeurde 't op een dag,
Dat daor een posthoornslakke lag,
Die al die dattien kronkels zag.

Hi'j blaosde mit een onderkin
Et grote ni'js de wereld in:
Tién kronkels! - Dat was drie te min!

Want 'k wete niet of 't jim verwondert,
Mar slakken tellen slim bedonderd
En hooguit in een jaor tot honderd.

Een kikkerd op een paampelblad,
Die luusterde en heurde dat;
Die kwaekt': och heden, 't is toch wat!

Dat heurde een bejaorde sprao,
Krek op 'e hoek' van Sunnegao.
Een sprao dot graeg een aander nao.

Die hul 'm gien sekonde stille,
Mar kwetter-kwaekte doe vol wille:
D'r is een hat op 'e Langelille,

En man, dat Langelilster hat
Het twintig kronkels in de stat!
- Een sprao telt dubbeld - ok appat!

Et leek dat d'r gien antwoord kwam,
Mar doe een muske et vernam,
Doe was et hekke van de dam.

Want musken bin krek oolde wieven:
Ze kun niet lezen en niet schrieven,
Mar wel ofgrieslik overdrieven!

En 'k wete niet, as 't jim verwondert:
Van twintig maekt een muske honderd!
Zó wodt de wereld dus bedonderd!

Die musken reupen overal:

Och och, wat is 't een mal geval,
Of wussen jim 't toevallig al:

Op 'e Langelille lopt een hat
Mit honderd kronkels in de stat!
Dat is netuurlik slim appat!

Zo wussen ze 't van lievelao
Tot wied-waor achter Wolvegao!
En iederiene reup et nao:

Op 'e Langelille lopt en hat
Mit honderd kronkels in de stat!
Dat is netuurlik slim appat!

De knienen in de boeretunen,
De haezen in de Kaele Dunen,
De eksters uut Mildam en Runen,

De kri'jen achter Ni'jberkoop,
Ze leupen allegeer te hoop,
As vliegen op een pottien stroop!

De Wieze Oele keek et an:
Daor kwam een boel ellende van.
En hi'j bedochte dus een plan.

Drie daegen laeter het hi'j zegd:
D'r wodt - da's een historisch recht! -
Een volksvergeerding belegd!

Die holen we op et bekende:
Langelille an de Lende.
Dat is veur inkelden een aende!

Mar elk het veertien daegen tied
Om d'r te kommen. Bi'j' d'r niet,

Dan bi'j' je recht van spreken kwiet!

As eersten startten doe de slakken.
Die hebben vaeke ongemakken
En blieden ok nogal es plakken.

De vissen reisden vule laeter.
Toch sleugen die ok lang gien flaeter,
Want wat gaot vlogger as deur 't waeter?

En doe kwam daor de grote vlocht
Van voegels deur de blauwe locht!
Die gong bi'j Spanghoek deur de bocht!

Et voetvolk - haeze, knien en vos -
Verleut 't Berkoper Koepelbos
En smiet de lange lopers los!

Zo kwam et diervolk allegeer
Op 'e Langelille bi'j mekeer.
Want hónderd kronkels, dat was reer!

't Was in de buurt van Langelille
Niet langer rustig en niet stille!
Wat wás 't een drokte! Wát een wille!

As laeste kwam de Oele an.
Dat moch! Hi'j was de grote,
Die 'm dat perremeteren kan!

Hi'j nam drekt et veurste woord,
En ieder gong daor mit akkoord,
Want oelen bin van beter soort.

Hi'j zee (en alleman was stille!):
„Wees welkom, op 'e Langelille!”
Streng keek hi'j deur zien oele-brille.

„t Agendapunt is slim appat:
Op 'e Langelille lopt een hat
Mit honderd kronkels in de stat.

Zoks mag netuurlik niet gebeuren,
En h e we 't misschien ok betreuren,
We moe'n now eerst dat hat verheuren.”

De hiele meute scheuf naor veuren,
Want iederiene wol et heuren.
Now zol et dommiet echt gebeuren!

Alliend de slakke reup beweugen:
„Die musken hebben dus weer es leugen!
Wat wodt de wereld toch bedreugen!”

De oele praotte rustig deur:
„Breng dus dat hat drekt mar veur!”
Doe kreeg de wolf een rooie kleur!

Want hi'j was de pelisieman,
Mar ja, hi'j wus d'r ok niks van!
Waor was dat hat, waor blééf et dan?

Hi'j vreug zo in et algemien:
„Het iene soms dat hat ok zien?”
Mar elk bleef zwiegen as een stien!

Want kiek, dat hat, was dát zoe'n wonder?
Dat hat verwaachtte al gedonder!
Et dochte: daor kan ik wel zónder!

Et was in iene lange loop
Verhuusd naor 't laand van Lamert Knoop,
Een aentien aachter Nijberkoop.

Daor bleef et rustig disse dag.
Gien dier dus die et hat doe zag.
Dat was een hadde tegenslag!

De oele loerde slim gemien
De wolf an. Die vertrok mitien.
Gien iene het 'm ooit weer zien!

Een onderzucker gong et nao.
Hi'j schreef: „'t Is vremd, mar ik verstao
Nów pas de naeme Wolve-gáó!”

„Dit,” zee de oele, „is slim gek!
Dan wodt et hat dus bi'j verstek
Veroordield wegens een gebrek!

Want honderd kronkels in een stat,
Dat is netuurlik slim appat.
Dat stáót niet veur een édel-hat!”

„Zo is et!” zee de grote rest.
„Et het een goeie rechtspraak west.
Dat hat had oons de boel verpest!”

Per slot is alleman voldaan
Weer naor zien eigen stee toe gaon.
- Et het ok in de kraanten staon.

De vlieger

Op een keer was et vekaansie.
Doe hadden de jongen wat moois bedocht.
Ze zollen allegeer een vlieger maeken.
Een mooie vlieger, die hoge in de locht klimmen kon.
An een laank, dun touw.
Eerst mos ie latties hebben.
Om d'r een kruus van te maeken.
De timmerman hadde gelokkig latties zat.
Iedere jonge kon d'r wel een peer kriegen.
„Omdat et vekaansie is,” zee de timmerman.
Een goed kruus maeken, dat was nog niet zo makkelijk.
Ie mossen oppassen, dat et hoolt niet scheurde.
Want de latties weren slim dunne.
D'r mossen hiele kleine spiekerties in.
Zoe'n kruus mos an beide kaanten ok krek lieke zwaor
wezen.
Eers gong de vlieger schieve hangen in de locht.
En dat zol een reer gezichte wezen.
Wat deden de jongen heur beste!
Doe et kruus klaor was, spanden ze d'r een dun touwgien
omme henne.
Van de iene punt naor de aandere.
Mooi strak.
En doe mos de vlieger beplakt wodden.
Dat was een muuilik kerweigien!

De grote meensken hadden netuurlik ok al van et plan
heurd.
En die weren d'r best mit inneumen.
De winkelman op 'e hoeke nam een groot stok pepier.
En daor schreef hi'j mit grote letters wat biezunders op.
Doe hong hi'j dat pepier veur zien winkelraem.
Iederiene kon et now lezen.
Wat ston d'r op?
Lees dat zels mar evenpies veur!

Vliegerwedstried

Zaoterdag wodt d'r een grote vliegerwedstried hullen.

Op et laand van boer Battels.

Et begint om half tweeje.

Alle jongen van et dörp kun mitdoen.

D'r bin ok priezen te winnen.

Veur de mooiste vlieger: een mekano-deuze.

Veur de grootste vlieger: een voetballe.

Veur de vlieger die et hoogste gaot: een feguurzaegdeuze.

Wie mitdoen wil, moet 'm hier opgeven,

véúr zaoterdagmorgen tien ure.

Piet van de melkboer was de eerste die dat pepier zag.

Hi'j vertelde et an Egbert van de doornie.

En die zee et weer tegen Herman van de kastelein.

En zo wussen alle jongen et binnen 't ure.

Iederiene wol et netuurlik zéls lezen.

Daorum gongen ze allemaole henne te kieken.

En daarom stonnen d'r die middag zovule jongen veur et raem van de winkelman.

Mar ze stonnen d'r niet lange.

Want de vliegers weren ommes nog niet klaor.

Dat mos eerst gebeuren.

Et kruus was klaor.

En et touw was d'r ok omme henne spand.

Doe mos et pepier d'r op plakt wodden.

Ie konnen mooie vellen kleurpepier kópen.

Mar bi'j de slaachter koj' vellen pepier veur niks kriegén.

Die weren vanzels niet kleurd.

Mar ze weren wel goed sterk.

En dat was ok een veurnaem ding.

De slaachter hadde et d'r die dag drok mit.
Ieder ogenblik rinkelde de winkelbelle.

Dat plakken was een lastig warkien.
Eerst et pepier hiel sekuur ofknippen.
Dan de ranen insmeren. Mit liem.
En dan alles hiel netties omme teren, zonder reenfelties.
As de vlieger zoveer was, koj' d'r nog van alles mit doen.
Ie konnen d'r een maone op plakken van kleurpepier.
Of een gezichte.
Of mooie steerns.
En wie et hiel goed kon, maekte d'r een tekening op.
Mit waetervarve.

Was et now mar zaoterdag!
Dan wodde de wedstried hullen!
Wie zol de mekano-deuze winnen?
En wie de voetballe?
En wie de feguurzaegdeuze?
Ja, dat wus netuurlik gien meenske!

Eindelijk was et zaoterdag.
En gelokkig was et mooi weer.
Et zunnegien scheen.
En d'r was genug wiend.
Want een vlieger moet wiend hebben.
Eers gaot hi'j de locht niet in.
Om ien ure weren alle jongen al op et laand van boer
Battels.
Ze weren zó ongeduldig.
D'r weren een hieleboel vliegers.
Groten en kleinen.
Brieden en smallen.
En allegere weren ze lieke mooi.
Want iederiene hadde d'r hiel goed zien beste op daon.
Om half twie kwammen de grote meensken et laand op.
Daor weren de keurmeesters ok bi'j.

Die mossen kiekten wat de grootste vlieger was.
 En wat de mooiste was.
 En welke vlieger as et heugste kwam.
 Now dat eerste, dat was makkelik genog.
 Te zien, welke vlieger 't grootste was, dat was gien keunst.
 De timmerman hadde zien doemstok mitneumen.
 En hi'j meette ze allemaole hiel percies.
 Hi'j kon dat goed, die timmerman.
 Want een timmerman meet omme elke dag.
 Herman van de kastelein hadde een hiele grote vlieger.
 Hi'j dóchte, dat et de grootste was.
 Mar dat was toch mis!
 D'r was een hiel klein joongien.
 Die hadde een vlieger... zó groot.
 Hi'j kon 'm haost iens niet dregen.
 Want hi'j stak him nog hiel aende boven 't heufd uut.
 Die vlieger was nóg groter as die van Herman.
 Nog 15 centimeter groter.
 En dat was ok mitien de áldergrootste die d'r was.
 Et joongien kreeg dus de voetballe.
 Dat was wel een betien sneu veur Herman.
 Mar veur et joongien was et prachtig!
 Now mos d'r keken wodden, wie de móóiste vlieger hadde.
 Dat was lange zo makkelik niet.
 Want ze weren allemaole lieke mooi.
 Iederiene hadde d'r zó goed zien beste op daon.
 Wie hadde daor now genog verstaand van?
 Aha! Dat was de keunstschilder.
 Die bekeek ze iene veur iene.
 En iederkeer schreef hi'j wat op een briefien.
 Ie konnen wel zien dat hi'j d'r verstaand van hadde.
 Hi'j zette zoe'n ernstig gezichte.
 En hi'j trok zokke diepe reenfels in et veurheufd.
 En et duurde ok slim lange.
 Mar op 't laeste wus hi'j et.
 Wie wun de pries?
 Wie kreeg de mekano-deuze?

Piet van de melkboer.
Jonge jonge, wat was die Piet daar wies op.
Hi'j stapte as een pauw over 't laand.

Now was d'r nog iene pries over.
Dat was de feguurzaegdeuze.
Veur de vlieger die et hoogste de locht in gong.
Dus mossen alle vliegers eerst oplaoten wodden.
Et was mar goed dat et laand van boer Battels zo groot
was.
Want ze hadden hiel wat ruimte neudig om al die vliegers
van de grond te kriegien.

Mar nao een kertiertien stonnen ze toch allemaole in de locht.

De iene gong stokken hoger as de ere.

De grote vlieger van et kleine joongien kwam niet hoge.

Die was te zwaor.

En de vlieger van Piet van de melkboer ok niet.

De stat was te licht en daaromme sleug die de hieltied over de kop.

Nee, dan weren d'r wel aanderen bi'j.

Die gongen wel twintig, wel dattig meter hoge.

Wat was dat een prachtig gezichte.

Al die vliegers!

Naost mekere en boven mekere!

Mit al die kleuren.

En sommigen scheuten mar al henneweer.

Ien hiel klein vliegertien was d'r bi'j.

Dat gong hoger en hoger.

De hieltied mar hoger.

Dat vliegertien was van een jonge uut de zesde klasse.

Van Jan de Vries.

Alle meensken zeden dat de vlieger van Jan de Vries et hoogste gong.

Hi'j wun de feguurzaegdeuze.

Iederiene keek naor de vliegers.

De meensken op et laand.

De dieren misschien ok wel.

En de voegels vast en zeker.

En ze vunnen et allegeer oe zo mooi.

Behalven iene!

Die iene, dat was et haentien op 'e toren.

Dat was et goolden torenhaentien, dat hiel hoge op de toren van de karke ston.

Dat keek hiel kwaod, hiel niedrig.

Naor dat vliegertien van Jan de Vries!

Kiek, Gooldhaentien, de torenhaene was altied de hoogste west van et hiele dörp.

En now, now klom dat vliegertien hoger as him.
Dat kon Gooldhaentien niet velen.
Hi'j wodde lelk, zó lelk!
Hi'j dri'jde een keer wild in de ronte van Ielkens:
En doe...
Doe haakte et vliegertouw percies vaaste an de stat van
Gooldhaentien!
Et vliegertouw van Jan de Vries.
Jan zag et wel.
Alle meensken zaggen et wel.
Wat now?
Jan trok...
Knap! dee et touw.
Vlak onder de stat van Gooldhaentien.

Doe kon gien meenske d'r meer wat an doen.
De vlieger ston hoge in de locht.
Hoge boven de karke.
En et touw zat vaaste in Gooldhaentien zien stat.
Jan kreeg netuurlik wel de pries.
De feguurzaegdeuze van de winkelman.
En hi'j was d'r ok slim bliede mit.
Mar et speet 'm wel van die vlieger.
Die was vot.
Jan keek nog es naor boven.
Wat ston die vlieger hoge.
En wat zwaaide die Gooldhaentien henne-en-weer.
Zol et touw nog losgaon?
Et gong niet los.
Et zat goed vaaste.
Ik móét mien vlieger weeromme hebben, dochte Jan.
Mar hóé redde ik dat op?

De ere morgens ston de vlieger d'r nog.
Iederiene keek d'r naor.
Jan vanzels ok.
A'k een vliegmesiene hadde..., docht hi'j.
Mar hi'j hádde gien vliegtuug!
A'k een voegel was..., dochte hi'j.
Mar hi'j wás gien voegel!
Wat zeden de grote meensken d'r van?
„D'r zal wel es een flinke storm kommen,“ zeden die.
„Dan komt die vlieger wel weer daele!”
Middags kwam d'r een auto in et dörp.
Die stopte bi'j de karke.
D'r stapten twie meneren uut.
Twie meneren van de kraante.
Die mossen van alles weten over de vliegerwedstried.
De iene meneer schreef alles op.
En de ere maekte foto's.
Foto's van de karke, mit de vlieger d'r boven.
En ok een foto van Jan de Vries.

En wéér de ere morgens, doe ston d'r een groot stok in de kraante.

En de foto's stonnen d'r bi'j.

Of die Jan de Vries ok een betien groots was!

Op een échte foto in de kraante.

Was dát even wat!

Mar weej' wat et aldervremdste was?

De vlieger was vot!

De vlieger was van de toren of!

D'r was gien stokkien touw meer te zien.

Hoe kon dat?

Hadde de wiend dat daon?

Mar et hadde hielemaole niet zo hadde wi'jd!

De jongen gongen an 't zuken.

In et laand.

In de sloden.

Tussen de eerpels van de boeren.

Ze zochten en zochten.

Mar ze vunnen de vlieger niet.

Ze kónnen 'm ok nooit vienen.

Want die vlieger lag niet in et laand.

En niet in een sloot.

En ok niet tussen de eerpels.

Die vlieger was op een hiel aander plak.

Die ston in de bos!

In de bos?

Ja wisse!

In de bos!

Oe, wat begon et Gooldhaentien te vervelen!

De hiele naacht trok die lillike vlieger him an de stat omme.

En de hiele aandere dag ok.

En Gooldhaentien kón dat touw mar niet los kriegen, hóé hi'j ok henne-en-weer dri'jde.

Mar gelokkig kwam d'r aovens iene bi'j him.

Et was Kobus, de torenka.

Die gong Gooldhaentien op 'e kop zitten.
 „Wat is dit hier?” zee Kobus.
 „Ik zegge, wat is dit hier?
 Een torenhaene mit een vlieger an de stat?
 Zoks he'k nog nooit eerder zien!
 Hoe komt dat zo?
 Ik zegge, hoe komt dat zo?”
 Ja, doe mos Gooldhaentien alles vertellen.
 „Ie moe'n me helpen, Kobus,” zee die.
 „Dat ding wodt zo vervelend!
 Dat trekt me de hiele dag an de stat omme!
 Kun ie et niet los pikken, Kobus?”
 Kobus perbeerde et drekt.
 Mar et wol niet.
 „Et wil niet,” zee Kobus.
 „Ik zegge, et wil niet.
 Mar ik zal je tóch helpen!
 Ik zegge, da'k je tóch helpen zal.
 Ik zal de boskeboolters waarschouwen.
 Ik zegge, de boskeboolters!”
 En vot vleug Kobus.
 Een kertiertien laeter was hi'j al weeromme.
 „Et komt veur mekere!” zee-d-ie.
 „Ik zegge, et komt veur mekere.
 Klimmer zal drekt kommen.
 Ik zegge, Klimmer zal drekt kommen.”
 Daor zatten ze - Gooldhaentien en Kobus.
 Op et hoogste puntien van de toren.
 Midden in de naacht.
 Te waachten op Klimmer, de boskeboolter.
 Nao een posien klonken d'r voetstappies beneden.
 Op et plein veur de karke.
 Klik-klak-klik-klak.
 Dat weren de klompies van Klimmer.
 Wat een mooi gelutien was dat.
 Klik-klak-klik-klak.
 Midden in de naacht.

„As hi'j hier now mar kommen kan,” zee Gooldhaentien.

„Netuurlik wel, netuurlik wel,” zee Kobus.

„Ik zegge: netuurlik wel, Klimmer is de beste klimmer van alle boskeboolters.

Ik zegge dat hi'j de beste Klimmer is van alle boskeboolters.”

En Kobus hadde wél geliek, heur!

Doe Klimmer bi'j de kärke kwam, keek hi'j es omhogens.

En doe klom hi'j eerst tegen een regenpiepe op.

Wat kón dat Klimmertien klimmen!

Hi'j hadde zien klompies op 'e grond staon laoten.

Dan glee hi'j niet zo gauw uut.

In een ogenblikkien was hi'j in de dakgeute.

Daor klopte hi'j zien jassien even of.

Dat was wat smerig wodden van de regenpiepe.

En doe klom Klimmer wieder.

Bi'j de dakpannen op omhogens.

Hi'j leup d'r zo mar op hanen en voeten tegen op.

Op 'e naalde van et dak bekwam hi'j even.

Want now kwam et muilikste!

Now kwam de toren!

Die was hoge en steil.

Ie konnen je niet makkelik an 't ien of 't aander beet hollen.

Mar Klimmer was een echte boskeboolter.

Hi'j klom mit gemak in de hoogste boom van de bos.

En in de dikste.

Dat hi'j kwam ok wel bi'j die toren op.

Overall was wel een raantien om een voete op te zetten.

Of een hoekien om beet te pakken.

En zo kwam hi'j vlogge de hoogte in.

Wat was die Gooldhaentien bliede doe Klimmer bi'j him was.

„Wi'j' asjeblijf eerst dat touw wel losmaeken, Klimmer?”
vreug hi'j.

„Dan kun we dan nog wel een posien praoten.

As ik eerst dat vervelende ding mar van de stat of hebbe.”

Klimmer hadde 't touw rap los.
En doe trok hi'j de vlieger naor him toe.
„Laot dat ding toch los!” zee Gooldhaentien.
„Dat vaalt vanzels wel naor beneden.”
Klimmer streek him es deur de baord.
Hi'j lachte.
„Nee,” zee-d-ie.
„Nee, ik laote die vlieger niet los. Ik neme 'm mit.

Wij gaon d'r een grap mit uuthaelen.
Een mooie grap!"
En hi'j lachte, dat zien boekien d'r van schudde.
Gooldhaentien begreep d'r niks van.
En Kobus ok niet.
„Ik zal et jim vertellen,” zee Klimmer.
„Mar pas op: et is een geheim.
Jim maggen et an gieniene vertellen, heur!
Luuster!"
En doe vertelde Klimmer wat de kebooters mit de vlieger
van plan weren.
Oe, oe, wat lachten ze alle drieje.
Eindelijk klauwterde Klimmer weer naor beneden.
„Vergeet je klompies niet!" reup Gooldhaentien him nog
aachternao.
Nee, Klimmer vergat ze niet.
Klik-klak-klik-klak.
Dat weren zien voetstappies weer.
„Heur,” zee Kobus.
„Daor gaot hi'j.
Ik zegge, daor gaot hi'j.”
„Die goeie Klimmer,” zee Gooldhaentien.
„Wat bin ik bliede dat die mi'j hulpen het.”
Even laeter vleug Kobus ok vot.
Gooldhaentien bleef allienig achter.
Hi'j sleup al gauw.
En hi'j droomde.
Van de grap.
Van de mooie grap, die Klimmer bedocht hadde!

Zó kwam et dat de vlieger de ere morgens vot was.
En hoe de jongen ok zochten, ze vunnen him nargens.
Ze kónnen 'm ok nooit vienen.
Want die vlieger lag niet in et laand.
En niet in een sloot.
En ok niet tussen de eerpels.
Die vlieger was op een hiel aander plak.

Die ston in de bos.
In de dikke, holle beukeboom.
Waor de boskeboolters wonen.
En die stonnen d'r allegeer omme henne te kieken.
Wat wol Klimmer now mit die vlieger doen?
„Dat is toch niks veur oons?” zeden ze.
„Wi'j bin toch vusen te oold om mit een vlieger te
speulen?”
„Ssssst!” zee Klimmer.
„Ssssst!
Ik zal jim wat vertellen.
Mar 't is een geheim.
Een groot geheim.
Wi'j zullen een grap uuthaelen!
Een mooie grap!
Gooldhaentien en Kobus, die weten et al.
En ik zal et jim ok vertellen.
Luuster goed.”
Doe wodde et hiel stille in de grote bos.
Ze luusterden allemaole naor wat Klimmer zee.
Mar omdat et een geheim was, vertelde hi'j et hiel zaachies.
Ie mossen d'r vlak bi'j staon om et te heuren.

Now was et al een peer weken laeter.
Jan de Vries hadde een ni'je vlieger maekt.
An de ere dochte hi'j al niet meer.
Mar de ni'je vlieger gong niet zo hoge.
Zo hoge niet as et torenhaentien.
Dat speet Jan.
Mar Gooldhaentien was daor bliede van.
Now was hi'j weer de hoogste van et hiele dörp.
Hi'j keek alle kaanten uut.
Hi'j zag de boeren warken op 't laand.
Hi'j zag de vrouwluden naor de winkel gaon.
Hi'j zag de kiender op et schoeplein speulen.
Hi'j zag de bos in de veerte.
Gooldhaentien lachte, doe hi'j naor die bos keek.

Daor woonden de boskeboolters.
Daor woonde Klimmer.
Klimmer hadde de vlieger.
De vlieger van Jan de Vries.
Gooldhaentien wus alles.
Want Kobus was bi'j 'm west.
Mit een bosschop van Klimmer.
Kobus hadde zegd: „Gooldhaentien, luuster goed!
Ik zegge, om tien ure, dan gaot et gebeuren!
Raek dus niet in de soeze!
Raek niet in de soeze.
Om tien ure kom ik bi'j je.
Om tien ure.
Dat wodt lachen, Gooldhaentien!
Dat wodt lachen, jong!”
Gooldhaentien lachte now al.
Et was ok zoe'n mooie grap!

Die aovend, om tien ure, leup d'r een man op 'e weg.
Et was al duuster in et dörp.
De man stapte flink deur.
Hi'j wol naor huus.
Mar inienend bleef die man mit een hot staon.
Hi'j keek naor de locht.
Hi'j schrok.
Wat was dat?
D'r zweefde een ding in de locht.
Een rond ding.
Een ding dat locht gaf.
Et zweefde percies boven et dörp.
Him percies recht boven 't heufd.
Doe draefde die man naor huus.
Zo hadde as hi'j kon.
Dat mos zien vrouw ok zien.
En de kiender ok.
En de bureen mossen et ok zien.
En de bureen van de bureen ok.

En de buren van die buren hadden ok weer buren.
En vuuf minuten laeter ston et hiele dörp naor dat ding te
kieken.
De kiender mochten tot bedde uut.
En ze leupen in heur piama's de weg op.
Iederiene mos dat ding zien.
Dat ronde ding.
Dat ding dat boven et dörp zweefde en dat locht gaf.
En iederiene zag et ok.
De timmerman.
En de gruunteboer.
En de knecht van de smid.
En de kastelein.
En de dokter.
En de doornie.
Iederiene.

Mar gien meenske begreep d'r wat van.
Et ding zweefde boven et dörp.
Soms ston et stille.
Soms beweug et zaachies henne-en-weer-denne.
Ie konnen allierend mar zien dat et rond was.
En dat et locht gaf.
Pattie meensken wodden wat benauwd.
Ze belden de burgemeester op.
Die kwam drekt.
Mar hi'j wus ok niet wat et was.
Hi'j belde de pelisie op.
Mar dat hulp ok al niks.
De pelisie belde de braandweer op.
Mar de braandweer was d'r al.
Mit een grote ledderwaegen.
Mar och heden, de ledder was vusen te kot...
Wat een drokte op et dörp!
Wat een gedoe!
Mar doe...
Inienend was et ding vot.
Hielemaole vot!
Gien meenske begreep waor et bleven was.

De burgemeester gong weer naor huus.
Doe gong de braandweer ok naor huus.
Doe gong de pelisie ok naor huus.
En doe gong iederiene mar naor huus.
D'r was now toch niks meer te zien.
Ze kreupen weer op bedde.
Mar ze sleupen niet botte best.

Ze droomden allemaole van dat vremde ding.
En daaromme weren ze d'r morgens ok al op 'e tied weer
uut.
Zo gauw as 't lochtig wodde.
Ze wollen weten, as d'r ok nog wat van dat ding te zien
was.
En wat daenk ie dat ze zaggen?
Wat ston daor hoge boven et dörp?
Just!
Et was de vlieger van Jan de Vries!
En an de stat hong een lampion.
Díe hadden ze vannaacht dus zien.
Daor hadde netuurlik een keersien in braand.
En doe et keersien op was, ja doe was et ding vot west.
Jan zag drekt, dat et zien vlieger was.
Waor zat et touw vaaste?
An een paoltien in et laand van boer Battels.
Mar 't was wel een aander touw vanzels.

Niet iene in et dörp begreep, wat d'r percies gebeurd was.
Gien iene?
Ja, toch wel.
Boven op 'e toren zatten d'r twie die alles wussen.
Alles!
En de boskeboolters wussen et netuurlik ok.
Die hadden zels de vlieger oplaoten.
Mit de branende lampion.
Klimmer hadde alles bedocht.
Dát was et geheim van Klimmer.
En de boskeboolters wussen ok percies hoe alles in et dörp
verlopen was.
Dat hadde Kobus verteld.
Die hadde alles zien.
Al die meensken.
En de burgemeester.
En de pelisie.
En de braandweer mit de ledderwaegen.

Och, och, wat mossen die keboolters daor omme lachen.
D'r kwam haost gien aende van.

De meneren van de kraante kwammen ok weer in et dörp.
En ze schreven al weer grote stokken.
En ze zetten d'r mooie foto's bij.
Mit grote letters ston d'r boven:

Wie leut de vlieger op?

Kiek, ze wussen een hieleboel.
Mar dát wussen ze lekker niet.
Dát wussen Gooldhaentien en Kobus en de boskeboolters
alliend mar.
En die hebben et nóóit verteld. An gien iene.
Vertellen jim et dus ok mar niet veerder.
Niet an ere kiender.
Mar veural niet an grote meensken.
Want die geleuven d'r toch niks van!

De sni'jhutte

Aenlik was hi'j van de grote jongen van de zesde klasse.
Die hadden 'm maekt.
Op et grösveltien an de Dörpsstraote.
Daor hadden ze ruuld en ruuld en sjouwd.
En mit schoppen de boel uutsteuken en slicht streken.
Op 't laeste was de sni'jhutte klaor.
Een hiele mooien iene was 't.
En een hiele groten iene.
Krek een echte iglo! zeden de jongen.
Een écht Eskimo-huus!

Ze konnen d'r wel mit vief man toegelieke in zitten.
Op zakken en op een oold vloerklied.
Eers gaf et zo koold óp an de achterkaant!

Nao een dag of wat kregen de grote jongen et nocht d'r een betien of.
„Jim maggen d'r ok wel in,” zeden ze tegen de kleinties.
„Mar niks kepot maeken, heur!
En de zakken liggen laoten, heur!
En et vloerklied ok!”

Doe gongen de groten vot.
Want et was stark ies.
Ze gongen naor de iesbaene toe.
De kleinties gongen in de hutte.
Mooi was dat.
Ze konnen d'r rechtop in staon.
De groten niet.
Die mossen zitten.
Mar zij wel!
Ze konnen gewoon rechtop henneweer lopen.
Een écht sni'jhuus.
Was dát niet prachtig?

Doe de kleinties thuus kwammen, vertelden ze 't an de moekes.
Die zeden: „Kan dat wel?
Is dat niet geveerlik?
As de muren breken...
As et dak invaalt...
As jim d'r onder kommen...”
Doe gongen de vaders henne te kieken.
„Die hutte is zo stark,” zeden ze - „as een echte Eskimo-iglo!
Zo stark as een echt huus!
Laot die kleinties mar speulen, heur!
Laot ze mar naor binnen gaon!
Zolange as 't vröst, kan d'r niks gebeuren.
As 't dujjen gaot wél.
Dan kun de muren breken.
Dan kan et dak invalen.
Dan kun de kiender d'r onder kommen.
Mar as 't vröst niet.
Laot ze d'r mar rustig in speulen.
En laot ze d'r ok mar bovenop klimmen.
Dat dak is zo stark as beton!”

Doe speulden de kleinties in de sni'jhutte.

Ze klommen d'r bovenop.
Japie en Jopie van de gruunteboer kwammen mit een
vlagge anzetten.
Een rood-witte vlagge, van de voetbalklub.
Die hadden ze in de schure vunnen.
Et rood was wel wat vael.
En et wit was wel wat smerig.
Mar wat kwam dat d'r op an?
Ze zetten de vlagge boven op et dak.

Doe was et feest bij de Eskimo's.
D'r kwammen nog meer kiender bij.
En ze deden allemaole mit an et feest.
Ze daansten in de hutte en om de hutte en op de hutte!
Totdat et donker wodde.
Doe gongen ze naor huus.
„Morgen weer!” zeden ze.
„Morgen is et zaoterdag.

Lekker niet naor schoele.
 Dan hebben we 't goed an tied.
 Dan gaon we de hiele dag Eskimo-feest speulen!"
 De vlagge leuten ze staon.
 Dat hinderde niks.
 't Was een oolde vlagge.
 Et rood was toch al wat vael.
 En et wit was toch al wat smerig.
 Die naacht kwam de sni'j.
 Doe de kiender sleupen kwam de sni'j.
 Witte vlokkies dwarrelden naor beneden uut een grieze
 locht.
 Dwarrelvlokkies.
 Ze speulden tikkertien mit de wiend.
 Ze daansten om de hoeken van de huzen.
 Ze scheuten henne-en-weer-denne onder et locht van de
 straotlanteerns.
 En as ze muui weren zakten ze daele op 'e grond.
 Op 'e tunen, de laanderi'jen, de dakken en de straoten.
 Ok op 'e Dörpsstraote.
 Ok op 'e sni'jhutte.
 Doe wodde dat Eskimo-huus weer hielemaole ni'j.
 Hielemaole wit - spierwit.
 Doe leek de vlagge nóg wat vaeler, nóg wat smeriger.
 Mar d'r was gien iene die et zag.
 Of et mos et maontien wezen.
 Want de dikke sni'jwolken dreven weer vot.
 Dat dee de wiend.
 De wiend hul niet van wolken.
 En ok niet van sni'j.
 Hi'j zette de wangen bol.
 Hi'j blaosde zo hadde as hi'j kon.
 Et sni'jen hul op.
 Et maontien wodde wakker.
 Et keek naor beneden.
 Et zag die witte wereld.
 Et zag die sni'jhutte ok.

Et maontien lachte.
Wat was die hutte mooi wit wodden.
Mooi spierwit!
En wat ston die vlagge daar permantig bovenop!
Doe...
Et maontien keek nog es goed.
Et zag wat bewegen, daar beneden in de Dörpsstraote.
't Was wit mit zwat.
Et gong de kaant op van de sni'jhutte.
Soms ston et even stille.
Bi'j een boom.
Of bi'j een paol.
Dan gong et weer wieder.
Wit mit zwat, deur de vasse sni'j.
Veur de huzen langes.
Over et grösveltien.
Bi'j de sni'jhutte bleef et staon.
Et leup d'r een keer omme henne.
Et snuffelde an de eupening.
„Toe mar!” reup et maontien.
„Gao d'r mar in.
Doe et mar gerust.
Et is niet geveerlik.
De muren breken niet.
En et dak is zo stark as beton.
Loop d'r now mar in.
Daor binnen is 't lekker waarm.
D'r liggen zakken op 'e grond.
En ok een oold vloerklied.
Dát is zo zaachte.
Toe mar!
Doe et mar!”
Et maontien zag wel dat et een klein hontien was dat daor
omme scharrelde.
Waor kwam dat hontien weg?
Wat mos een klein hontien naachs bi'j de weg?
In de winter?

In de sni'j?
Dat was toch vuus te koold?
Hadde zien baos him misschien de deure uut stuurd?

Nee heur!
Dat dat hontien daor leup, dat was dat hontien zien eigen schuld!

Hi'j hádde wel een goed plakkien.

In een lekkere, waarme maand.

Die maand ston op 'e koestal van een boerderi'je.

Hi'j moch ok wel in huus staon, heur!

In de keuken wel.

En in de kaemer ok wel.

Mar et hontien sleup liever op 'e stal.

Bi'j de koenen.

Dan kon hi'j naachs op stap gaon, de hiele schure deur.

En op 'e dieven passen!

Want soms kwammen die ok in de schure.

Brune dieven.

Op vier poten.

Rotten weren dat!

Die naacht hadde et hontien dom west.

Hi'j lag mooi in de maand.

Hi'j sleup.

Mar doe wodde hi'j wakker.

Hi'j dochte, dat d'r een rotte op 'e dele leup.

Et hontien sprong mitien overaende.

Hi'j wol gien rotten op 'e dele hebben.

Die móchten daor hielemaole niet kommen.

De baos wol gien rotten in de schure hebben.

Et hontien steuf de dele op.

Waor was de rotte?

Waore?

Et was slim donker in de schure.

Mar et hontien hadde beste ogen.

Inienend zag hi'j de rotte lopen.

Hi'j sprong d'r op of.

Mar de rotte was vanzels ok niet gek.
Die waachtte niet rustig of.
Die wus nog percies, hoe hi'j d'r in kommen was.
Deur een gat onder de kleine deure.
Daor mos hi'j d'r ok weer uut.
Hi'j vleug d'r recht op of.
Roets! vot was de rotte.
En... boem!
Dat was et hontien.
Dat kon niet onder de deure deur.
Hi'j vleug d'r op de kop tegenan!
Doe gong de deure een klein aentien los.
Dát was de schuld van de boer.
Die hadde de deure niet goed vaaste daon!
Roef! Daor was et hontien ok al buten.
Daor ston hi'j in de vasse sni'j.
Waor was de rotte now?
Waor was die zo gauw bleven?
Et hontien bleef stille staon.
Hi'j schudde zien koppien henneweer.
Hè, wat een boem was dat west, tegen de deure.
Hi'j tilde de poties op.
Iene veur iene.
Brrrrr! wat koold was die sni'j!
Daoromme wol et hontien weer in huus gaon.
Mar de deure was weer dichte valen.
Dat hadde de wiend daon.
Die hul niet van eupenstaonde deuren.
Et hontien stak een veurpote deur et rottegat.
Hi'j wol de deure eupen trekken.
Mar dat lokte niet.
Doe begon hi'j te janken.
Mar de boer heurde dat niet.
De boer sleup.
Gien meenske heurde dat gejank.
Iederiene sleup.
Doe begon et hontien te blaffen.

Mar dat hulp ok al niks.
Wat mos et aarme diertien now doen?
Hi'j leup van et hiem of.
Hi'j dochte: ik zuke een waarm plakkien op.
Hi'j snuffelde hier.
Hi'j snuffelde daore.
Hi'j snuffelde ok an de sni'jhutte.
Hi'j leup d'r es een keer omme henne.
Doe bleef hi'j bi'j de eupening staon.
„Toe mar!” zee et maontien.

„Gao d'r mar in!
Gao d'r gerust mar in!”
Heurde et hontien dat misschien?
Ik weet er niet.
Mar hi'j gong d'r wel in.
Eerst et koppien.
En et zwatte puntien van de stat et laeste.
Et maontien mos d'r omme lachen.
Om dat zwatte puntien!
Et hontien was binnen.
Hi'j snuffelde over de grond.
Eerst over de zakken.
Die weren wel lekker waarm.
Mar niet zo zaachte.
Doe over et oolde vloerklied.
Dat was wél lekker waarm.
Dat was ók lekker zaachte.
Daor gong et hontien op liggen.
Hi'j ruulde 'm noflik op.
Hi'j schosselde even terechte.
Doe vul hi'j in de slaop.

Japie en Jopie van de gruunteboer weren al vroeg wakker.
En ze wussen et mitien: d'r uut!
Naor de sni'jhutte toe.
't Was ommes zaoterdag!
Ze hoefden lekker niet naor schoele.
„D'r is nog meer sni'j kommen,” zee Mem.
Ja, de joongies zaggen et wel.
Overal weren de vlokkies daelestreken.
Op 'e weg - op 'e huzen.
't Was gien dikke laoge.
Mar et léék weer zo ni'j en zo helder.
Ok op 'e takken van de bomen lag een wit dekentien.
As daor dommiet de zunne op scheen!
Wat een prachtig gezichte zol dat wezen!
Versierde bomen.

Allemaole kastbomen zeker!
„Veurzichtig wezen, heur!”
„Ja Mem. Et dak is zo stark as beton!”
„Niet al te gekke smerig maeken, heur.”
„D'r liggen zakken op 'e grond, Mem.
En ok een oold vloerklied.”
Doe gongen ze op stap.
Jassies an en dassies omme.
Twie kleine Eskimogies op weg naor heur iglo.
Beidend hadden ze een dikke stok in de haand.
Om te bruken as wandelstok in de sni'j.
Of as saobel.
Of as geweer.
Om iesberen op ofstaand te holen.
Iesberen leven in Eskimo-laand.
Ze bin geveerlik.
Veur al as ze honger hebben.
En dat hebben ze alle daegen!
Dan kommen ze op je of.
Dan geven ze je een klap mit zoe'n grote veurpote.
Zo van báng! en van bóéng!
En dan...
As die grote bekken eupengaon...
Kom mar op, iesberen!
Kom mar op!
Hier bin twie Eskimo-mannen.
Twie Eskimo-iesbere-jaegers!

Ze leupen deur de Dörpsstraote.
Ze kwammen bi'j et grösveltien.
Ze zwaaiden de knuppels in de ronte.
Boven et heufd.
Ze weren veur gien iesbeer bange.
Ze zóllen 'm wel!
Kom mar op!
Doe wees Japie naor de grond.
Mit de punt van zien saobel.

Mit de punt van zien geweer.
 Kiek daor es!
 D'r was een spoor in de sni'j.
 Een vas spoor in de vasse sni'j.
 Et was et spoor van een dier.
 Van een iesbeer vanzels!
 „Die nemen we te grazen!” zee Jopie.
 „Die zuken we op!”
 En hi'j klemde zien kleine knoesien stief op de stok.
 Zó stief, dat de knobbels hielemaole wit wodden.
 „Ja,” zee Japie.
 „Dat doen we.”
 En hi'j trok diepe reenfels in 't veurheufd.
 Want dat doen Eskimo-iesbere-jaegers altied.
 Ze volgden et spoor.
 Dat was niet muuilik.
 De sni'j was vas.
 En et spoor was vas.
 Ze konnen dudelik zien waor de iesbeer daele lopen was.
 Waor hi'j zien poten in de sni'j zet hadde.
 „Kiek, hier het hi'j stille staon!”
 Japie wees weer mit zien saobel.
 „Hier bi'j de boom.”
 Ja, dat was goed te zien.
 Daor stonnen vule meer ofdrokken bi'j mekaander in de
 sni'j.
 En doe...
 „Hier!” ontdekte Jopie.
 „Hier is hi'j wieder gaon.
 Mit 'n bochte.
 Hi'j wol oons netuurlik ontlopen.
 Mar dat lokt 'm niet!
 We zullen 'm wel kriegen!
 Reken mar!”
 „Reken mar!” Dat zee Japie ok.
 „We zullen de smeerlap te pakken nemen!”
 En ze stakken de saobels hoge de locht in.

En ze kletsten ze tegen mekaar, dat et klonk as een
 schot uut een jachtgeweer.
 „Kom mar op, iesbeer!”
 „Kom mar op!”
 Doe...
 Doe stonnen de jaegers inienend toegelieke stille.
 Want ze zaggen et op etzelde ogenblik.
 Et spoor leup straolrecht op 'e sni'jhutte an!
 Zol die iesbeer...?
 Van de schrik leuten ze de saobels zakken.
 „Veurzichtig!” zee Japie.
 „Ja veurzichtig!” zee Jopie.
 Op 'e ti'jen sloepten ze nog een aentien wieder.
 Stappien veur stappien dichter op 'e hutte an.
 Totdat ze d'r vlakbi'j stonnen.
 Totdat ze et percies hiel sekuur zien konnen.
 De iesbeer was ien keer om de hutte henne lopen.
 En dan gong et spoor naor binnen.
 Zóllen ze?
 Dústen ze?
 De saobels veuruut stikken en ók naor binnen gaon?
 Heur hatties boonsden.
 Ze keken mekeer an.
 En dan weer naor de ingang.
 En dan mekaar weer an.
 Doe klonk uut de sni'jhutte inienend een geveerlik
 gebrom!
 De joongies schrokken zo!
 Ze máekten dat ze vot kwammen.
 Ze stroffelden over heur eigen bienen.
 En doe vullen ze laankuut.
 Veurover, laankuut in de vasse sni'j.
 „Help Mem!”
 „Help!”
 Et zwat-witte hontien was wakker wodden.
 Hi'j bromde een peer keer.
 Dat dee hi'j altied as hi'j wakker wodde.

Zomar - zomar om niks.
Hi'j kwam overaende.
Hi'j rekte de rogge en de poties uut.
Hè hè, dat was een lekker beddegien west.
Mar now mos hi'j rap naor de boerderi'je weeromme.
Naor zien eigen huus.
Want et was al lochtig.
Et was al lochtschoondag!
Et hontien leup naor de eupening.
Doe keek hi'j wat vreemd op.
Wat was dát now?
Twie joongies die d'r hiel hadde vandeur gongen?
Weren die bange?
Bange veur him?
En waaromme stroffelden ze zo?
En waaromme vullen ze beide laankuut?
Veurover, laankuut in de vasse sni'j?
En waaromme reupen ze zo bange: „Help help!”
Et hontien schudde zien kleine koppien.
Hi'j begreep d'r niks van.
Hi'j hadde ok nog nooit van iesberen heurd!
En nog nooit van Eskimo-jaegers!

Moeke is mit Japie en Jopie weer naor de sni'jhutte gaon.
Ze was hielemaole niet benauwd.
Ze leup zomar naor de hutte toe.
Ze stak et heufd ok zomar deur de eupening naor binnen.
„D'r is niks,” zee ze.
„D'r is hielemaole niks!”
De joongies wezen naor et spoor in de sni'j.
„Kiek, daore!”
„Datte?” zee Moeke. „Dat is niet van een iesbeer, heur.
Dat bin gewone honnepoties.”
Doe lachten ze alle drie.
Moeke is weer naor huus toe gaon.
Japie en Jopie bleven in de hutte te speulen.
Mar eerst hebben ze heur saobels weer opzocht.

Dat doen Eskimo-jaegers altied.
Want as d'r tóch een échte iesbeer komt...
„We zullen 'm wel kriegen!” zee Japie.
„Reken mar!” zee Jopie.
„We zullen die smeerlap te grazen nemen!”
„Zo gauw as hi'j zien kop in oonze iglo stikt...!”

Et vraagstok van de meester

Kwammen de kiender die morgen de klasse binnen, zatten ze allemaole goed en wel op heur plakkien, begonnen de bekkies een klein betien minder te kwetteren, krabbede Meester Sjempottien (oe nee, dat was zien schelnaeme netuurlik!) krabbede Meester Pot him dus es aachter 't linkeror, en doe es aachter 't rechteror, en doe wodde et doodstille in de klasse, want de kiender begrepen et al weer: Meester Pot zat mit een vraagstok!

Dat zat de meester trouwens haost elke morgen! En dat was ok haost elke morgen etzelde vraagstok: hi'j keek op 'e lesreuster en dan mos hi'j beginnen mit Nederlaans, óf mit rekenen, óf mit Nederlaans, óf mit rekenen, óf mit Nederlaans, óf... Nee, meer as vuuf daegen in de weke warkten ze niet. Goed, hi'j bedochte dus veur 't eerste kertiertien van de dag meerstal wat aandere, om evenpies écht wakker te wodden. „Ik zitte mit een vraagstok, jonges!” zee de meester, en daor bedoelde hi'j dan toegelieke de maegies ok mit. „En ik moet in 't eerste plak een goeie lezer hebben.” Doe vleugen d'r vanzels wel dattig vingers de locht in, dat is te zeggen: wiesvingers, want de eren telden niet mit in dit geval. „Grietien,” zee de meester, „da's veur jow, mien maegd. Pas dus op wat d'r now gebeurt.” En doe dri'jde de meester et bod omme en daor leesde Grietien mitien al henne:

veld

eerpelveld
Westerseveld
roggeveld
tarweveld
maisveld
Oosterseveld
voetbalveld

körfbalveld
heideveld
Ellertsveld
bietevelt
bolleveld
boneveld
beneveld
grösveld
haeverveld
tennisveld
vliegveld
volleybalveld

Doe bleef et stille, want de woorties weren op. „Da’s knap daon,” zee de meester. „Da’s knap daon, Grietien!” Grietien glunderen vanzels. „Mar mien vraogstok!” zee de meester. „Veld moet mit een d Meester, omdat et velden binnen,” zee goocheme Jan uut de dadde riegel. „Ja krek, ja just!” zee de meester. „Da’s knap bedocht, Jan!” Jan ók glunderen vanzels. „Mar mien vraogstok!” zee de meester. „Ik bliéve dus mit mien vraogstok zitten! Want wélk veld het now aenlik te diepe in ’t glassien keken?” Doe bleef et een ogenblik stille, want alleman mos evenpies goed naodaenken.

Jim ok?

Verantwoording

Al hej' dat in oonze beide gemienten minder as in pattie ere streken, van dörp tot dörp, ja van gezin tot gezin is d'r taelverschil. Aj' de dialekten diej' in et Stellingwarfs onderscheiden kunnen allegeer dezelde ruimte en etzelde plak geven wollen in et onderwies, dan zol dat daele kommen op et utgeven van etzelde soorte van materiaol op ettelike verschillende menieren. Zoveul uitgiften dus as daj' variaanten binnen et Stellingwarfs onderscheiden. Zoks is praktisch bekeken niet te doen, en 't is ok niet verstaendig. D'r is een ere weg, daor aj' toch et gevuul bi'j hebben kunnen dat et de „eigen” Stellingwarver tael is die zien gerak krigt. Dat is et bruken van iene standerschriefftael daor de meeste klaankverschillen niet in tot utering kommen. Die schriefftael is al ontstaon, deurdar we bi'j de Stellingwarver Schrieversronte dezelde woorden, die soms wel op drie of meer menieren uutspreuken wodden, op iene maniere schrieven, waarbi'j we verschillende woorden veur etzelde begrip deur mekeer bruken. Dat laeste gebeurt allienig, as we de woorden daor 't om gaot, as „eigen” zien.

Dat d'r op disse maniere een norm is, het veurdielen. Zo zal de onderwieswereld makkeliker en dus eerder en vaeker wat an et Stellingwarfs doen kunnen. De Stellingwarver Schrieversronte hooft de lijn van iene schriefftael „Standerd-Stellingwarfs” an, dat zo wennen de kiender ok an de bestaonde situaosie en de gruui daor van.

Hoe moej' now tegen et Stellingwarfs van dit boekien an kieken? De schriever komt van Noordwoolde, zien volk kwammen van Vinkege. Hi'j het in eerste instaansie „zien” Stellingwarfs bruukt. Dat Stellingwarfs is in schriefwieze en woordgebruuk deur oons nogal es veraanderd om de boven numde utgangspunten. Dit boekien kon ja niet as doel hebben, allienig et typische Stellingwarfs van Noordwoolde/Vinkege zien gerak te geven. Een veurbeeld van zoe'n veraandering: de schriever zegt *kaarke*, mar in et „Standerd-Stellingwarfs” wodt *karke* schreven. Dat is in dit geval ok neffens de uutspraoke van (roegweg) West-Stellingwarf boven de Lende en van Oost-Stellingwarf. In een inkeld geval wo'n uutspraakvariaanten niet op percies dezelde maniere schreven. Dan wo'n ze deur mekeer bruukt ok in dit boekien, dat ie lezen de iene keer van *zommer*, en de ere keer van *zoemer*. In pattie gevallen hebben we een eer woord in de tekst brocht, as we vunnen dat dat liekewel in gebruik bliieven mos (b.v. *glaezebakken* naost *iezelen*).

As niet uut te maeken vul wat et ooldste of „echtste” was, kregen beide variaanten dezelde wardering. Zo lees ie behalven *heit* en *mem* ok *vader* en *moeder*. Bi'j dit d'r in brengen van variaanten hewwe perbeerd de verschillende dialekten heur gerak te geven. Wat de zinsbouw anbelangt kowwe makkelik ansluten bi'j wat as norm vuuld wodt in de Stellingwarver schrieveri'je.

Oons idee over de uutspraoke is, daj' aenlik zoveul as 't kan die nemen mossen zoas die van vroeger nog in familie of buurt is. Aj' daor tevuul an

twiefelen (b.v. in geval van een mingsituaosie, ie bin zels gien Stellingwarver, of ie vienen et verstaandiger dat d'r op et gebied van de uutspraak standerdiseerd wodt), dan neem ie de uutspraoke zoas die uut et schriftbeeld op je overkomt. Dat gelt veur de konsonanten niet in alle gevallen en ok niet veur de schwa („toonloze e”) in bi'jglieks *lopen*, die iens niet uutspreuken wodt. Zie over ien en aander veerder et spellingboekien van de Stichting Stellingwarver Schrieversronte.

De toch wel wat bieuzondere tael van Scharpenzeel, De Langelille en veul inwoners van Spangehoek staot zo veer of van et ere Stellingwarfs, dat die in disse opzet niet mitneumen wodden kon. We hopen de tael van die dörpen nog es in een appatte uutgifte zien gerak te geven.

Een stokmennig didaktische anwiezings

Omreden d'r nog gien leesmethode veur et Stellingwarfs is veur anvankelik leesonderwies in de eerste twee klassen van de basisschoele, raoden wi'j an om et boek op de kleuterschoele en in de eerste twee klassen van de basisschoele veural te bruken as *veurleesboek*. As een leerling goed genoeg Nederlaans lezen kan, kan die in de dadde klasse wel Stellingwarfs lezen leren. Et spellingbeeld is ofleided van dat van et Nederlaans. Allieend bepaolde klaanken en muulike woorden die niet in et Nederlaans veurkommen kun in et eerst wat perbleempies opleveren. De uutgifte *De schriefwieze van et Stellingwarfs* gefit op dit terrein infermaosie veur de leerkracht. Van de dadde tot en mit de zesde klasse kan dit boek as leesboek deur de kiender zels bruukt wodden. We gaon even de verschillende meugelikheden van et leesonderwies bi'j daele.

Groepslezen. In kleine groepen van vier of vief leerlingen wodt d'r omstebeurten lezen. Elk groepien het 'n groepsleider, die d'r veur zorgt dat elk groepslid goed an zien trekken komt. De onderwiezer kan vraogen en opdrachten maeken om nao te gaon as iederiene de tekst begrepen het. De groepen kun homogeen (uut kiender mit etzelde leesnivo) of heterogeen (uut kiender mit verschillend leesnivo) saemensteld wezen. Veur begriepend leesonderwies wodt vaeke veur heterogene saemenstelling pleit, omdat kiender die meer weten, wát ze weten vaeke op een netuurlike maniere vertellen. As d'r nog nooit eerder wat an Stellingwarfs lezen daon is dan raoden wi'j an dat d'r in de groepen luud-op lezen wodt. De kiender kun mekeer helpen as d'r misverstaand is. Et is goed d'r veur te zorgen dat in de verschillende groepen Stellingwarfs-taeligen zitten.

Forumlezen. Bi'j forumlezen wodt een groepien leerlingen de opdracht geven 'n bepaolde tekst veur te bereiden, die laeter deur heur veur de klasse veurdreugen wodt. De klasse kan dan bepaolde opdrachten kriegen van et groepien. Bi'jglieks: de klasse moet een titel veur et verhael bedaenken of moet vraogen maeken en die stellen an et groepien. Et gaot d'r dus omme dat de kiender de tekst niet veur heur hebben, mar die kritisch opnemen.

Individueel lezen. Disse vorm wodt ok anduded as vri'j lezen. De kiender meugen zels een boek uutzuken uut de klasse-biebeltheek. Et moet de kiender lees-plezier geven: mit een boekien in een hoekien... De leerkracht

kan et individuele lezen stimuleren deur mit de kiender te praoten over de boeken die ze lezen hebben, of de kiender d'r mit mekeer over praoten te laoten.

Lezen in de kring. De kiender zitten in een kring. Iene leerling het een tekst veurbereided (5-8 minuten) om veur te lezen. Nao et veurlezen wodt d'r onder leiding van de leerkracht naopraot over et verhael.

Expressief lezen. Verhaelen en gedichten wo'n veurlezen. Ze kommen ok warkelik tot heur recht. Veurlezen vergroot de kundighied in et spreken. Deur veurlezen dring ie ok goed in de tekst deur.

Klassikaol lezen. Et boek kan netuurlik ok klassikaol bruukt wodden. Veural in et begin as et boek bruukt wodt in de klasse is dat een goeie methode veur et technisch lezen van et Stellingwarfs. As de kiender veur et eerst Stellingwarfs lezen is et belangriek dat van begin of an tal van uutspraoke-perblemen veur alle kiender even goed uutlegd wodden. Even een veurbeeld: we schrieven *maeken*, we zeggen *maekng*. De *en* in de ufgang van een woord wodt altied *n*, *m* of *ng* in de uutspraoke, op een hoge uutzundering nao. We verwezen al eerder naor *De schriefswieze van et Stellingwarfs*.

Vraogen en antwoorden in leeslessen. De vraogen wo'n steld as ondersteuning bi'j et ontdekken van belangrieke infermaosie, van de eigenlike betekenis van de tekst en gao zo mar deur. We onderscheiden vief soorten vraogen:

1. lexicologische vraogen (ok wel woordvraogen nuumd)
2. reproducerende vraogen (ok wel lesvraogen nuumd)
3. producerende vraogen (ok wel daenkvrage nuumd)
4. fantasie-prikkelende vraogen
5. oordielsvraogen (ok wel kritische vraogen nuumd)

De verhaelen en gedichten in *Et kienderboek van Jouk* bin mit opzet van een verschillend nivo. Toch vunnen we et niet neudig zoks van verhael tot verhael an te geven, omreden zoe'n indieling lang niet veur alle kiender gellen kan. Et hangt ok of van de vraoge as et kiend al dan niet makkelik an et Stellingwarfs lezen wend raekt. Over perblemen die heur veur doen kunnen as et Stellingwarfs veur et eerst in de klasse bruukt wodt, het de Onderwieswarkgroep van de Stichting Stellingwarver Schrieversronte al eerder schreven in de haandleiding bi'j *Stellingwarfs: tael- en schrieveri'je*, blz. 5-8.

Over de vraoge: waarom et Stellingwarfs in et onderwies, kuj' lezen in de brochure *Stellingwarfs in 't Onderwies. Verslag van een experiment*, blz. 1-4. Veur veul meer infermaosie over et leesonderwies in 't algemien (en dus ok veur et leesonderwies in et Stellingwarfs), verwiezen we naor: *Taaldidactiek aan de basis*, deur de *Nijmeegse Werkgroep Taalidactiek*, blz. 361-401, Grunningen, 1981.

*H. Bloemhoff, B. Jansen, P. Jonker,
J. W. Nijholt (kienderboekekemmissie
Stichting Stellingwarver Schrieversronte)*

Inhoud

Hoe de keboolters tóch een paosk-ei kregen	5
Een echte stuiterballe	13
De kri'je en de vos	24
De ooievaar en de kikkerd	27
De eerbeien van de meester	29
De tovervis - een hiel oold sprokien	33
December	50
Dörp in de winter	51
Et verleuren buusdoekien	74
Hoe Jannes Zeuvenklapper uut visken gong	81
De kikker	86
Kereltien Kwast	88
Baos boven baos!	101
Et hat van de Langelille	106
De vlieger	113
De sni'jhutte	132
Et vraagstok van de meester	146
Verantwoording	148
Inhoud	151

